

Gminny Program Rewitalizacji

GMINY PRABUTY NA LATA 2026–2035

BIA CONSULTOR | PRABUTY | 2026

Spis treści

Wstęp i założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Prabut na lata 2026–2035	4
Podstawa prawna i definicja rewitalizacji	4
Przesłanki opracowania pierwszego GPR w gminie Prabuty	4
Zakres terytorialny programu	6
Horyzont czasowy i etapy realizacji programu (2026–2035)	6
Diagnoza obszaru rewitalizacji	7
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	7
Charakterystyka obszaru rewitalizacji	8
Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	11
Sfera społeczna	11
Sfera gospodarcza	27
Sfera funkcjonalno-przestrzenna	34
Sfera techniczna	50
Sfera środowiskowa	57
Synteza diagnozy	64
Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań	73
Uspójniona Wizja obszaru rewitalizacji	73
Integracja Wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć	74
Logika interwencji	77
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na lata 2026–2035	87
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	87
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne	131
Szacunkowe ramy finansowe programu	154
Mechanizmy integrowania działań	158
Kompleksowość programu	158
Koncentracja programu rewitalizacji	158

Komplementarność programu rewitalizacji	159
Komplementarność problemowa	159
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	163
Komplementarność międzyokresowa	166
Komplementarność przestrzenna	168
Komplementarność źródeł finansowania	170
Partycypacja społeczna i interesariusze	173
Partycypacja w przygotowaniu programu	175
Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	177
Konsultacje dotyczące zasad działania Komitetu ds. Rewitalizacji	177
Włączenie interesariuszy w proces pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji	178
Koordynacja procesu wdrażania GPR	183
Rola Komitetu ds. Rewitalizacji	184
Współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi	185
Partycypacja społeczna w procesie monitorowania i oceny programu	185
Włączenie partnerów zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej	186
Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego	187
Partnerzy instytucjonalni i publiczni	188
Partnerzy gospodarczy	188
Włączenie partnerów w proces przygotowania programu	189
Rola partnerów społeczno-gospodarczych na etapie wdrażania programu	189
System zarządzania GPR	191
Struktura zarządzania	192
Rada Miejska w Prabutach (organ stanowiący Miasta i Gminy Prabuty)	193
Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty (organ wykonawczy)	194
Komitet ds. Rewitalizacji (organ opiniodawczo-doradczy)	195

Zespołu do spraw Inwestycji, Zamówień Publicznych i Promocji	197
Operator (realizator) zadania rewitalizacyjnego	199
Zespół do spraw Budżetu i Księgowości Budżetowej	199
Harmonogram realizacji programu.....	200
Etap I: Inicjacja i przygotowanie (2024–2026)	201
Etap II: Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (2026–2035)	201
Etap III: Finalizacja i utrwalanie efektów (2029–2035).....	202
Etap IV: Utrzymanie trwałości i ewaluacja końcowa (po 2035)	202
System monitorowania i ewaluacji	203
Metodyka monitorowania.....	204
Procedura ewaluacji.....	208
Procedura aktualizacji programu	210
Spójność GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	212
Rola GPR w systemie zarządzania rozwojem gminy Prabuty	212
Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy prabuty.....	218
Niezbędne zmiany w politykach i uchwałach gminy	221
Realizacja GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	224
Plan ogólny	225
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	226
Opinie i uzgodnienia	235
Spisy	235
Załączniki	236

Wstęp i założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Prabut na lata 2026–2035

PODSTAWA PRAWNA I DEFINICJA REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji Prabut na lata 2026–2035 (dalej: GPR Prabuty) został opracowany na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia zintegrowanej polityki rozwoju wobec obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym, wyznaczonych zgodnie z procedurą określoną w ustawie o rewitalizacji.

Zgodnie z art. 2 ustawy o rewitalizacji rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania kompleksowe, skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany. Oznacza to, że działania podejmowane w ramach GPR nie ograniczają się wyłącznie do modernizacji infrastruktury, lecz obejmują równoległe interwencje w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

Gminny Program Rewitalizacji stanowi dokument o charakterze operacyjno-strategicznym. Wyznacza wizję, cele oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne, określa mechanizmy ich integrowania, system zarządzania i monitorowania, a także zapewnia zgodność procesu z dokumentami strategicznymi gminy oraz wymogami polityki spójności Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021–2027 oraz kolejnej.

PRZESŁANKI OPRACOWANIA PIERWSZEGO GPR W GMINIE PRABUTY

Gmina Prabuty dotychczas nie posiadała ani Lokalnego Programu Rewitalizacji, ani Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzonego w trybie ustawy o rewitalizacji. Opracowanie niniejszego dokumentu jest konsekwencją przeprowadzonej w 2024 r. diagnozy delimitacyjnej, której celem było wyznaczenie obszaru zdegradowanego

oraz obszaru rewitalizacji na terenie gminy Prabuty. W związku z faktem, że na terenie gminy nie obowiązywał wcześniej żaden program rewitalizacyjny (zarówno Lokalny Program Rewitalizacji, jak i Gminny Program Rewitalizacji), to nigdy nie był wyznaczony ani obszar zdegradowany, ani obszar rewitalizacji. Nie były prowadzone analizy, które mogłyby wykazać nasilenia występowania negatywnych zjawisk na terenie gminy. W trakcie przygotowania diagnozy delimitacyjnej nie można było bazować na wykonanych wcześniej podziałach. Na etapie wyboru sposobu podziału gminy na jednostki analityczne wykorzystano podział gminy na przestrzenne jednostki pseudonaturalne. Granice tych jednostek przestrzennych nawiązują do specyficznych dla Prabut układów osadniczych oraz granic naturalnych. Podział gminy na mniejsze jednostki uwzględnia kilka kryteriów podziału gminy na jednostki urbanistyczne. W trakcie analiz wykorzystano kilkanaście wskaźników obrazujących sytuację w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej.

Przeprowadzona diagnoza delimitacyjna wykazała koncentrację negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności w zakresie bezrobocia, ubóstwa, problemów rodzinnych oraz bezpieczeństwa – współwystępujących z problemami w sferze gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. W części centralnej miasta zidentyfikowano m.in. wysoki poziom degradacji substancji mieszkaniowej, kumulację problemów społecznych oraz niewystarczające wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 jest również odpowiedzią na:

- potrzebę kontynuowania i usystematyzowania działań naprawczych w centrum miasta,
- konieczność skoordynowania interwencji infrastrukturalnych z działaniami społecznymi,
- możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z funduszy europejskich,
- wymóg ustawowy, zgodnie z którym po zakończeniu okresu przejściowego realizacja rewitalizacji powinna odbywać się wyłącznie w oparciu o GPR sporządzony w trybie ustawy o rewitalizacji.

Przesłanką opracowania dokumentu jest także potrzeba wzmocnienia spójności społecznej i przestrzennej miasta oraz przeciwdziałania pogłębianiu się dysproporcji pomiędzy centrum a pozostałymi częściami gminy.

ZAKRES TERYTORIALNY PROGRAMU

Zakres terytorialny GPR Prabuty obejmuje obszar rewitalizacji wyznaczony uchwałą Rady Miejskiej na podstawie przeprowadzonej diagnozy delimitacyjnej.

Obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego i obejmuje przede wszystkim centralną część miasta, w tym śródmieście oraz tereny bezpośrednio z nim powiązane funkcjonalnie. Jest to przestrzeń o kluczowym znaczeniu dla rozwoju lokalnego – skupiająca funkcje administracyjne, usługowe, mieszkaniowe i kulturowe, a jednocześnie charakteryzująca się koncentracją problemów społecznych i technicznych.

Wyznaczony obszar spełnia kryteria określone w art. 10 ustawy o rewitalizacji – jego powierzchnia nie przekracza 20% powierzchni gminy, a liczba mieszkańców nie przekracza 30% ogółu ludności gminy. Terytorialna koncentracja interwencji ma na celu zapewnienie efektywności działań oraz uzyskanie widocznego efektu synergii pomiędzy przedsięwzięciami infrastrukturalnymi i społecznymi.

Program odnosi się wyłącznie do obszaru rewitalizacji, jednak jego efekty będą oddziaływać pośrednio na funkcjonowanie całego miasta i gminy.

HORYZONT CZASOWY I ETAPY REALIZACJI PROGRAMU (2026–2035)

Gminny Program Rewitalizacji Prabut obejmuje okres dziesięciu lat – od 2026 do 2035 roku. Przyjęty horyzont czasowy umożliwia zaplanowanie i realizację działań o charakterze kompleksowym, wymagających etapowania oraz koordynacji wielu podmiotów.

Realizacja programu została podzielona na cztery zasadnicze etapy:

Etap I (2024–2026) - faza inicjująca, obejmująca wyznaczenie obszaru rewitalizacji, uchwalenie GPR przez Radę Miejską, nabór i powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji.

Etap II (2026–2035) – faza realizacji, w której przewiduje się największą kumulację projektów inwestycyjnych i społecznych oraz integrację działań w poszczególnych sferach.

Etap III (2028–2032) – faza utrwalania efektów, skoncentrowana na finalizacji wieloletnich inwestycji, na ocenie rezultatów, dostosowaniu interwencji do zmieniających się uwarunkowań oraz zapewnieniu trwałości osiągniętych efektów rewitalizacji.

Etap IV (2033–2035) – faza ewaluacji, obejmuje utrzymanie efektów, przeprowadzenie ewaluacji końcowej i podjęcie decyzji po ewentualnym zakończeniu procesu rewitalizacji lub wyznaczeniu nowych kierunków (zamknięciu GPR).

Jedenastoletni okres realizacji pozwala na elastyczne reagowanie na zmiany społeczno-gospodarcze oraz umożliwia aktualizację programu w przypadku wystąpienia istotnych uwarunkowań zewnętrznych. Program zakłada stały monitoring postępów, okresową ewaluację oraz możliwość wprowadzania zmian w trybie przewidzianym ustawą o rewitalizacji.

Diagnoza obszaru rewitalizacji

WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie miasta Prabuty zostało poprzedzone szczegółową diagnozą delimitacyjną. Analizy zostały oparte na obiektywnych i weryfikowalnych miernikach statystycznych. Celem procesu delimitacji było zidentyfikowanie obszaru na terenie gminy Prabuty, charakteryzującego się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowaniem problemów w sferze technicznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej.

W procesie badawczym zastosowano podział przestrzeni gminy na 28 jednostek analitycznych o charakterze pseudonaturalnym. Na obszarach wiejskich granice jednostek oparto na podziale administracyjnym (granice sołectw), natomiast w samym mieście wykorzystano kryteria fizjonomiczne (rodzaj zabudowy), historyczne (strefy miasta), morfologiczne (układ przestrzenny) oraz funkcjonalno-przestrzenne. Dokładne granice jednostek zostały dostosowane do przebiegu granic geodezyjnych.

Procedura analityczna obejmowała następujące kroki:

- gromadzenie danych surowych dla każdego z obszarów,

- konwersję wskaźników o wartościach bezwzględnych na wskaźniki względne (w odniesieniu do liczby mieszkańców),
- standaryzację i normalizację wskaźników w celu umożliwienia ich porównywania,
- określenie charakteru zmiennych (stymulanty i destymulanty),
- obliczenie syntetycznego wskaźnika negatywnych zjawisk, który pozwolił na obiektywne wskazanie obszarów o najwyższym stopniu degradacji.

Analizy delimitacyjne zostały przeprowadzone w pięciu kluczowych sferach, zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji:

- Sfera społeczna (priorytetowa): objęła badanie poziomu bezrobocia (ogólnego i długotrwałego), bezpieczeństwa (przestępstwa, wykroczenia, interwencje), problemów rodzinnych (liczba Niebieskich Kart), ubóstwa (dodatki mieszkaniowe, energetyczne, zasiłki z pomocy społecznej) oraz potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
- Sfera gospodarcza: analizowano liczbę organizacji pozarządowych oraz dynamikę aktywności gospodarczej (liczba podmiotów istniejących i zlikwidowanych).
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna: skupiono się na obecności obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru oraz gminnej ewidencji zabytków.
- Sfera techniczna: oceniono stan techniczny substancji budowlanej poprzez analizę liczby obiektów komunalnych wymagających remontów.
- Sfera środowiskowa: przeanalizowano stopień zagrożenia azbestem w budynkach.

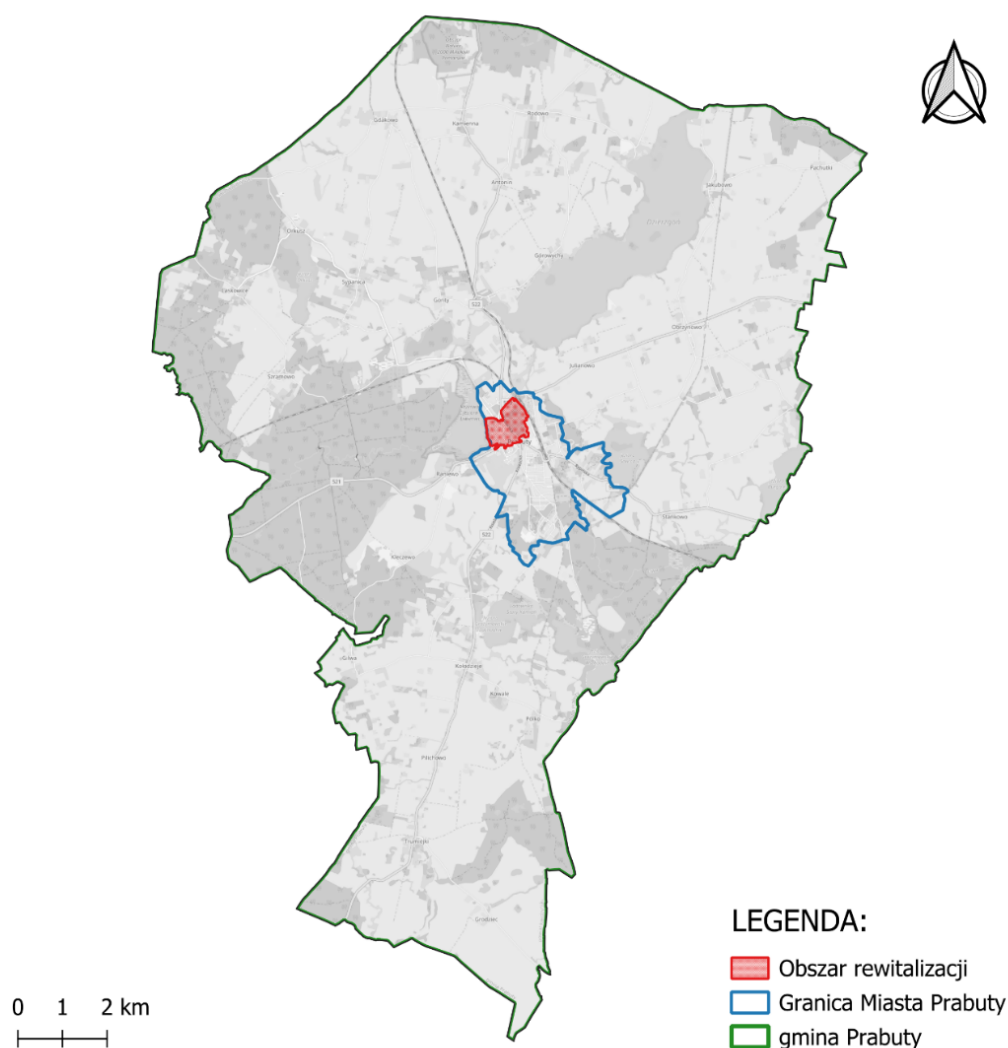
Na podstawie uzyskanych wyników i koncentracji deficytów, wyznaczono obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, który obejmuje tereny wymagające zintegrowanych działań naprawczych.

CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji obejmuje historyczne centrum miasta wraz z przyległymi terenami nieurbanizowanymi, takimi jak park miejski. Obszary o wysokim stopniu urbanizacji oraz obszary nieurbanizowane są jednak ze sobą ściśle powiązane funkcjonalnie. W granicach obszaru rewitalizacji znajdują się ulice Zamkowa, Grunwaldzka, Warszawska, Szkolna, Elizy Orzeszkowej, Władysława Reymonta, Adama Mickiewicza,

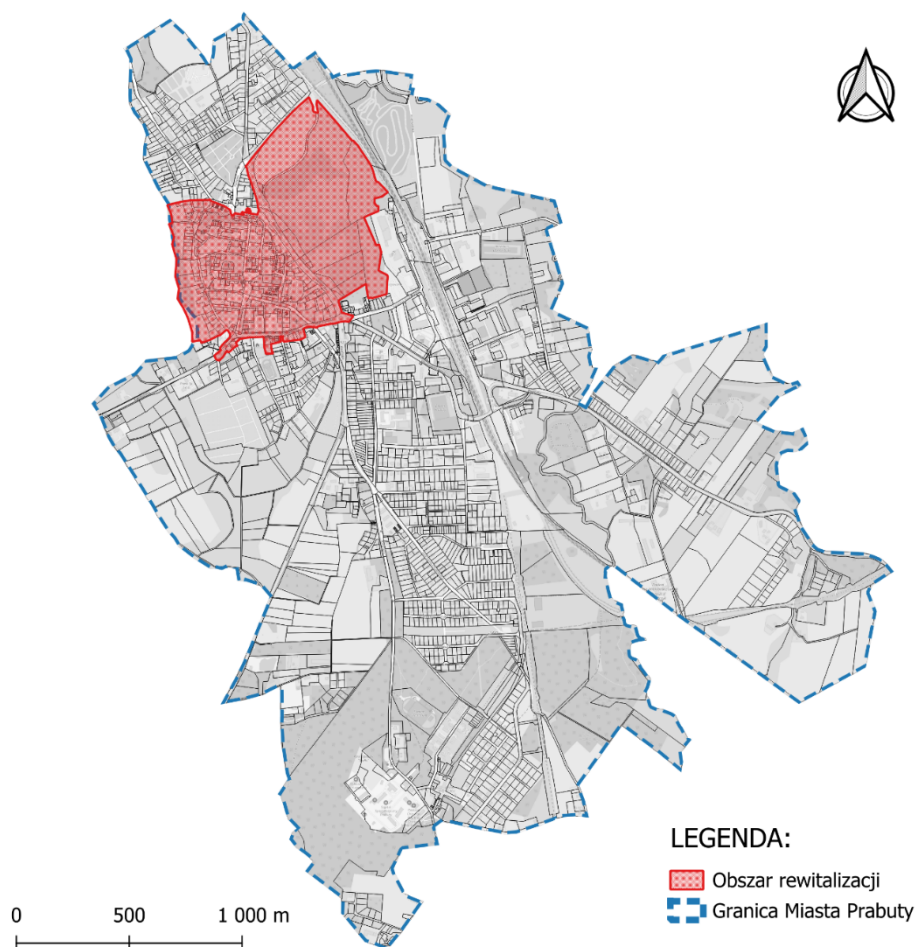
Długa, Ks. Walentego Barczewskiego, Jagotty, Krótka, Mikołaja Kopernika, Miła, Bolesława Prusa, Mazurska, Okrężna, Legionów, Ignacego Kraszewskiego, Wąska, Wałowa, Mikołaja Reja, Wincentego Pola, a także Plac Tadeusza Kościuszki, Rynek, Plac Wolności (nr 1) oraz wybrane numery przy ulicach Kwidzyńskiej (1-9) i Malborskiej (1-1e). Cały obszar zajmuje 67,54 ha, co stanowi zaledwie 0,34% powierzchni gminy, jednak zamieszkuje go ponad 16% populacji, czyli około 2019 osób. Jak wcześniej wspomniano obszar rewitalizacji obejmuje historyczne centrum Prabuty, co sprawia, że jest to obszar koncentrujący dużą część historycznej zabudowy. Granice obszaru przedstawiają mapy: obszar na tle gminy oraz mapa miasta z oznaczonym obszarem rewitalizacji.

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji na tle gminy Prabuty

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Rysunek 2. Obszar rewitalizacji na tle miasta Prabuty

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Cała gmina Prabuty zajmuje powierzchnię 19 424,99 ha i jest zamieszkiwana przez 12 358 osób. Wyznaczony obszar rewitalizacji, który w całości pokrywa się z jednostką analityczną nr 1 określaną jako śródmieście, obejmuje obszar o powierzchni 67,54 ha i jest zamieszkanym przez 2 019 osób.

Porównanie tych wartości wskazuje na bardzo dużą koncentrację ludności na niewielkim fragmencie terytorium gminy. Obszar rewitalizacji stanowi zaledwie 0,34% całkowitej powierzchni gminy, a mimo to skupia aż 16,34% jej wszystkich mieszkańców. Dane te potwierdzają miejski, silnie zurbanizowany charakter tego terenu w stosunku do pozostałych jednostek analitycznych, w tym terenów wiejskich, które charakteryzują się mniejszą gęstością zaludnienia i zdecydowanie bardziej rozporoszonej zabudowie.

Powierzchnia i liczba mieszkańców są kluczowe z punktu widzenia wymogów ustawowych dotyczących wyznaczania obszaru rewitalizacji. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, obszar ten nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Rozdział ten zawiera szczegółową charakterystykę obszaru rewitalizacji oraz analizę problemów występujących w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Sfera społeczna

Charakterystyka sfery społecznej w mieście i na obszarze rewitalizacji

Na koniec 2025 r. na obszarze rewitalizacji zamieszkiwało ponad 16% populacji mieszkańców gminy Prabuty, tj. 1 938 osób. Należy zaznaczyć, że obszar rewitalizacji zajmuje zaledwie 0,35% ogólnej powierzchni gminy, co wskazuje na bardzo duże zagęszczenie liczby mieszkańców na relatywnie małym obszarze.

Analiza danych demograficznych za lata 2023–2025 wskazuje na zróżnicowanie kierunków zmian liczby ludności pomiędzy wyznaczonym obszarem rewitalizacji a obszarem całej gminy Prabuty.

Na obszarze rewitalizacji odnotowano wzrost liczby mieszkańców. W 2023 roku liczba osób zameldowanych wynosiła 1881, natomiast w 2025 roku wzrosła do 1938, co oznacza przyrost o 57 osób, tj. o 3,03% w całym analizowanym okresie. W latach 2023–2024 odnotowano niewielki wzrost liczby ludności na poziomie 0,11%, natomiast w okresie 2024–2025 dynamika zmian uległa wyraźnemu zwiększeniu i wyniosła 2,92%.

W odniesieniu do całego obszaru gminy Prabuty zidentyfikowano tendencję spadkową liczby mieszkańców. W 2023 roku liczba ludności wynosiła 12 166 osób, natomiast w 2025 roku zmniejszyła się do poziomu 11 844 mieszkańców, co oznacza spadek o 322 osoby, tj. o 2,65% w analizowanym okresie. W latach 2023–2024 odnotowano spadek liczby mieszkańców o 1,47%, natomiast w okresie 2024–2025 spadek ten wyniósł 1,19%.

Zestawienie danych wskazuje na występowanie odmiennych tendencji demograficznych – wzrostu liczby ludności na obszarze rewitalizacji przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w skali całej gminy. Zjawisko to może wskazywać na postępującą koncentrację ludności na obszarze rewitalizacji oraz wzrost jego znaczenia w strukturze osadniczej gminy.

Tabela 1: Liczba osób zameldowanych na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023-2025

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	1881	1883	1938
obszar gminy Prabuty	12166	11987	11844

źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

Zaobserwowane tendencje mogą pozostawać w związku m.in. z procesami migracji wewnętrznych, dostępnością zasobów mieszkaniowych, koncentracją usług publicznych oraz realizacją działań inwestycyjnych i społecznych. Jednocześnie utrzymujący się spadek liczby ludności w skali całej gminy wskazuje na potrzebę podejmowania działań ukierunkowanych na ograniczanie procesów depopulacyjnych oraz wzmacnianie funkcji społeczno-gospodarczych.

Rosnąca liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji wydaje się być stabilnym trendem. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców mamy jednak do czynienia również z zaburzeniem równowagi demograficznej, która objawia się systematycznym starzeniem się lokalnej społeczności.

Tabela 2. Struktura ludności na obszarze rewitalizacji

Struktura ludności na obszarze rewitalizacji						
Rok	2023		2024		2025	
Przedprodukcyjny	346	11,16 %	343	10,84 %	339	10,43 %
Produkcyjny	1964	63,35 %	1978	62,50 %	2012	61,93 %
Poprodukcyjny	790	25,48 %	844	26,67 %	898	27,64 %

źródło: dane GUS BDL

Zmieniająca się struktura wieku charakteryzuje się malejącą liczbą mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącą liczbą mieszkańców w wieku produkcyjnym

i poprodukcyjnym. Szczególnie widoczny jest wzrost liczby mieszkańców nieaktywnych zawodowo. Warto jednak zauważyć, że analiza wartości procentowych udziałów poszczególnych grup wiekowych wskazuje już jednoznacznie tylko na wzrosty liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3: Gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023-2025 [osób/ha]

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	27,85	27,88	28,69
obszar gminy Prabuty	0,63	0,62	0,61

źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

Analiza gęstości zaludnienia wskazuje na ogromną dysproporcję między wyznaczonym obszarem rewitalizacji a średnią dla całej gminy Prabuty. Na obszarze rewitalizacji gęstość zaludnienia w 2023 roku wynosiła 27,85 osób na hektar, w 2024 roku nieznacznie wzrosła do 27,88, a w 2025 roku osiągnęła poziom 28,69 osób na hektar. Z kolei w skali całej gminy wskaźnik ten jest drastycznie niższy i wynosił kolejno 0,63 w 2023 roku, 0,62 w 2024 roku oraz 0,61 osób na hektar w 2025 roku. Trendy zmiany gęstości w obu przypadkach są przeciwstawne i bezpośrednio wynikają ze zmian liczby mieszkańców przedstawionych we wcześniejszych zestawieniach. Obszar rewitalizacji wykazuje wyraźny trend wzrostowy, co oznacza, że koncentracja ludności na tym terenie stale rośnie. W przeciwieństwie do niego, obszar gminy Prabuty charakteryzuje się stałym trendem spadkowym, co jeszcze bardziej powiększa dystans dzielący te dwa obszary pod względem stopnia zasiedlenia. W 2025 roku gęstość zaludnienia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji była już około 47-krotnie wyższa niż średnia dla całej jednostki terytorialnej.

Tak wysoka koncentracja mieszkańców na relatywnie małej powierzchni wymusza znacznie intensywniejsze działania w zakresie utrzymania infrastruktury technicznej, zarządzania gospodarką komunalną oraz zapewnienia szerokiego dostępu do usług społecznych. Fakt, że gęstość ta stale rośnie przy jednoczesnym rozrzedzeniu zaludnienia w pozostałej części gminy, sugeruje konieczność przesunięcia większych zasobów finansowych i organizacyjnych właśnie na ten obszar, aby zapobiec degradacji warunków życia przy rosnącym obciążeniu przestrzeni.

Chociaż liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji nie ulega zmniejszeniu, to znacząco zmienia się struktura ich wieku. Znacząco rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to zjawisko charakterystyczne nie tylko dla wskazanego obszaru, ale dla całych Prabut.

Problemy sfery społecznej

O wyznaczeniu obszaru rewitalizacji na terenie śródmieścia Prabut zdecydowała znacząca koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Oprócz wskazanych już negatywnych zjawisk demograficznych teren rewitalizacji cechuje duża koncentracja negatywnych zjawisk społecznych.

Poniżej przedstawiono analizę sfery społecznej porównując dane na terenie gminy Prabuty oraz na obszarze rewitalizacji. Dane statystyczne dotyczące negatywnych trendów zostały uzupełnione o wyniki badań ankietowych, które zostały przeprowadzone na obszarze rewitalizacji.

Szereg przeprowadzonych analiz wskazuje, że na obszarze rewitalizacji widoczna jest koncentracja negatywnych trendów, które wskazują na fakt, że część mieszkańców zdecydowanie gorzej radzi sobie pod względem ekonomicznym i społecznym. Przyczyn tego stanu rzeczy może być wiele. Efekty negatywnych zjawisk są widoczne zarówno w analizowanych danych statystycznych, jak i w percepcji mieszkańców.

Przyczyną wielu problemów o charakterze społecznym jest często relatywnie zła sytuacja ekonomiczna mieszkańców. Wskaźnikami obrazującymi występowanie tego typu problemów są przede wszystkim problemy bezrobocia i często powiązane z nimi natężenia wykorzystywania przez mieszkańców różnych form pomocy społecznej. W przypadku zjawiska bezrobocia widoczna jest znacząca dysproporcja wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji i obszaru całej gminy - zarówno w przypadku osób zarejestrowanych jako bezrobotne, jak i osób długotrwale bezrobotnych. Jak obrazują to poniższe dane wskaźnik osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców na terenie obszaru rewitalizacji wynosi 74, a na obszarze całej gminy 66. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców. W tym przypadku wartość dla obszaru rewitalizacji wynosi 30 a dla obszaru całej gminy Prabuty 27.

Tabela 4: Porównanie wskaźników dotyczących bezrobocia na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Osoby długotrwale bezrobotne na 1 tys. mieszkańców	Zarejestrowani bezrobotni ogółem na 1 tys. mieszkańców
obszar rewitalizacji	30	74
obszar gminy Prabuty	27	66

źródło: analiza delimitacyjna

Niskie wskaźniki aktywności zawodowej na obszarze rewitalizacji korespondują z innymi danymi wskazującymi na głęboką dysproporcję ekonomiczną między obszarem rewitalizacji a pozostałą częścią gminy Prabuty. Najbardziej drastyczne różnice widoczne są w przypadku korzystania z systemowych form wsparcia finansowego związanego z utrzymaniem lokali mieszkalnych.

Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy na obszarze rewitalizacji wynosi 46 na 1 tysięcy mieszkańców, podczas gdy średnia dla całej gminy to zaledwie 7 rodzin. Oznacza to, że natężenie występowania tego problemu na obszarze śródmieścia jest ponad sześciokrotnie wyższe niż w skali całej gminy. Podobna sytuacja dotyczy dodatku energetycznego. Na obszarze rewitalizacji korzysta z niego 7 rodzin na 1 tysięcy mieszkańców, przy zaledwie jednej takiej rodzinie (na 1 tys. mieszkańców) w skali całej gminy. Jest to wyraźny sygnał świadczący o kumulacji zjawiska ubóstwa energetycznego i trudnościach w regulowaniu podstawowych opłat eksploatacyjnych przez mieszkańców tego terenu.

Równie niepokojące dane dotyczą ogólnej liczby osób korzystających z zasiłków. Na obszarze rewitalizacji z systemowej pomocy w postaci zasiłków korzystają 173 osoby na 1 tysięcy mieszkańców, co w porównaniu do 108 osób w skali gminy stanowi różnicę rzędu 60%. Co istotne, średnia wysokość zasiłków wypłaconych na jedną rodzinę jest na obszarze rewitalizacji znacznie wyższa niż średnia wartość zasiłków dla obszaru całej gminy i wynosi 4226 złotych (podczas gdy średnia gminna to 3387 złotych).

Sugeruje to, że problemy rodzin zamieszkujących teren rewitalizacji są bardziej złożone i wymagają przyznawania wyższych kwot wsparcia lub korzystania z wielu rodzajów świadczeń jednocześnie.

Warto zaznaczyć, że dysproporcje ekonomiczne, które wskazują na występowanie zjawiska ubóstwa są w większości analizowanych przypadków zdecydowanie gorsze dla obszaru rewitalizacji. Sytuacja jest trochę inna w przypadku liczby dodatków

pielęgnacyjnych wypłacanych na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten jest jedynym parametrem wykazującym stosunkowo niewielką różnicę, wynoszącą 5 świadczeń na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wobec 4 w skali gminy.

Całościowy obraz wynikający z analizy wskaźników dotyczących bezrobocia i ubóstwa wskazuje, że obszar rewitalizacji jest terenem o silnej koncentracji problemów socjalno-bytowych, gdzie zależność mieszkańców od pomocy społecznej jest wielokrotnie wyższa niż w innych częściach gminy Prabuty.

Tabela 5: Porównanie występowania zjawiska "ubóstwa" na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy na 1 tys. mieszkańców	Liczba rodzin zamieszkujących na danym obszarze, pobierających tzw. „dodatek energetyczny” na 1 tys. mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców	Średnia wysokość (w PLN) zasiłków wypłaconych na 1 rodzinę	Liczba zasiłków pielęgnacyjnych wypłaconych na 100 mieszkańców
obszar rewitalizacji	46	7	173	4 226	5
obszar gminy Prabuty	7	1	108	3 387	4

źródło: analiza delimitacyjna

Analiza trendów czasowych w oparciu o dane dotyczące liczby osób korzystających z zasiłków na 1000 mieszkańców w latach 2023–2025 wykazuje istotne różnice w dynamice zmian pomiędzy obszarem rewitalizacji a całą gminą Prabuty.

Na obszarze rewitalizacji trend nie jest jednolity i charakteryzuje się wyraźną fluktuacją. W 2023 roku wskaźnik wynosił 124 osoby, po czym w 2024 roku nastąpił gwałtowny wzrost do poziomu 132 osób. W ostatnim badanym roku, czyli 2025, odnotowano spadek do 126 osób, jednak wartość ta wciąż pozostaje wyższa niż

w punkcie wyjścia. Świadczy to o dużej niestabilności socjalnej tego obszaru i podatności jego mieszkańców na zmienne czynniki ekonomiczne.

Tabela 6: Liczba osób korzystających z zasiłków na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023–2025

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	124	132	126
obszar gminy Prabuty	112	110	111

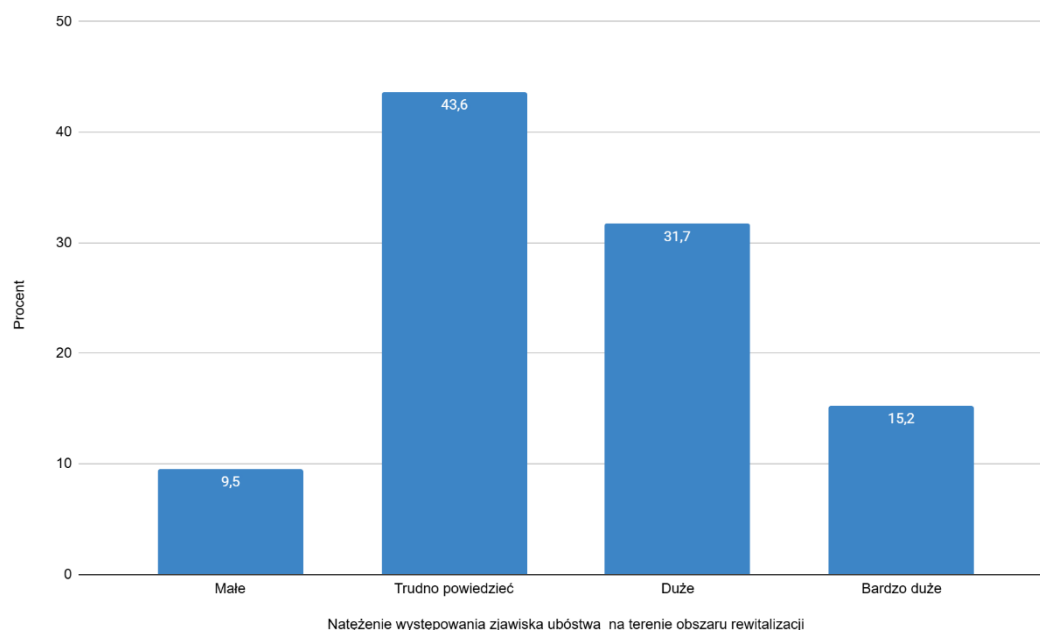
źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

W przeciwieństwie do obszaru rewitalizacji, trendy dla całej gminy Prabuty wykazują znacznie większą stabilność. W 2023 roku wskaźnik wynosił 112 osób, w 2024 roku spadł do 110, a w 2025 roku minimalnie wzrósł do 111 osób. Zmiany te mają charakter marginalny, co sugeruje, że sytuacja materialna ogółu mieszkańców gminy jest relatywnie stała.

Porównując oba te trendy, można zauważyć, że dystans dzielący obszar rewitalizacji od średniej gminnej uległ powiększeniu. O ile w 2023 roku różnica wynosiła 12 osób, o tyle w 2024 roku wzrosła do 22 osób, by w 2025 roku ustabilizować się na poziomie 15 osób. Potwierdza to, że zjawisko ubóstwa na obszarze rewitalizacji jest nie tylko głębsze, ale też podlega bardziej gwałtownym zmianom niż w pozostałych częściach gminy.

Problem ubóstwa jest również zauważalny przez mieszkańców. W trakcie badań na obszarze rewitalizacji respondenci poproszeni o ocenę natężenia występowania negatywnych zjawisk wskazali, że są one widoczne. Na pięciostopniowej skali żadna z osób badanych nie wskazała bardzo małego natężenia występowania tego zjawiska.

Wykres 1. Natężenie występowania zjawiska ubóstwa

źródło: badania ankietowe

Blisko połowa osób badanych (46,9%) wskazała na jego „duże” lub „bardzo duże” występowanie na obszarze śródmieścia. Uwagę zwraca duża liczba osób niezdecydowanych i bardzo mała liczba stwierdzeń wskazujących na niewystępowanie zjawiska ubóstwa.

Nawarstwiające się problemy bytowe często współwystępują ze zjawiskiem przestępczości oraz zjawiskiem pogłębiających się problemów dotyczących rodziny. Na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oparto się na szeregu wskaźników dotyczących szeroko pojętej przestępczości. Znalazły się wśród nich wskaźniki dotyczące: liczby przestępstw na 1 tys. mieszkańców, liczby wykroczeń na 1 tys. mieszkańców, liczby u=interwencji organów ścigania na 1 tys. mieszkańców oraz liczby prowadzonych tzw. „Niebieskich Kart” na 1 tys. mieszkańców. Zestawienie wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji i obszaru całej gminy Prabuty pokazuje, że występujące dysproporcje nie są odosobnionymi przypadkami charakteryzującymi obszar śródmieścia.

Tabela 7: Zjawisko przestępczości na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	Liczba interwencji organów ścigania na 1 tys. mieszkańców	Liczba prowadzonych Niebieskich Kart na 1 tys. mieszkańców
obszar rewitalizacji	14	3	523	3
obszar gminy Prabuty	9	2	174	2

źródło: analiza delimitacyjna

Największe zróżnicowanie pomiędzy obszarem rewitalizacji a obszarem całej gminy dotyczy liczby interwencji organów ścigania. Na obszarze rewitalizacji odnotowano 523 interwencje na 1000 mieszkańców, co stanowi wartość ponad trzykrotnie wyższą niż średnia dla całej gminy, wynosząca 174. Wysoki poziom wskaźnika może wskazywać na koncentrację konfliktów sąsiedzkich, zakłóceń porządku publicznego oraz innych zdarzeń wymagających interwencji służb porządkowych.

W zakresie przestępczości na obszarze rewitalizacji odnotowano wskaźnik na poziomie 14 zdarzeń na 1000 mieszkańców, podczas gdy dla całej gminy wynosi on 9. Oznacza to wyższe natężenie przestępczości na analizowanym obszarze w porównaniu do średniej dla gminy.

Analogiczna tendencja występuje w przypadku wykroczeń. Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji wynosi 3 na 100 mieszkańców, przy średniej dla gminy na poziomie 2, co wskazuje na większą skalę tego typu zdarzeń na obszarze objętym rewitalizacją.

Problem przemocy domowej, mierzony liczbą prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”, również charakteryzuje się większym natężeniem na obszarze rewitalizacji. Wskaźnik na poziomie 3 na 1000 mieszkańców, przy wartości 2 na 1000 mieszkańców w skali całej gminy, może wskazywać na większą koncentrację problemów społecznych i sytuacji kryzysowych w rodzinach zamieszkujących ten obszar.

Tabela 8: Liczba rodzin zamieszkujących na danym obszarze, dla których założono tzw. „Niebieską Kartę” na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023-2025

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	4	4	7
obszar gminy Prabuty	2	3	4

źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

Problem ten nabiera znaczenia w kontekście zmian wartości wskaźników w latach 2023 – 2025. Analiza trendów w zakresie bezpieczeństwa rodzin oparta na liczbie procedur „Niebieskiej Karty” wskazuje na niepokojące zjawisko narastającej skali problemu na obszarze rewitalizacji. W latach 2023 i 2024 sytuacja na tym terenie wydawała się stabilna, a wskaźnik utrzymywał się na poziomie 4 rodzin na 1000 mieszkańców. Jednak rok 2025 przyniósł gwałtowny skok tej wartości do poziomu 7 rodzin, co oznacza niemal dwukrotny wzrost w stosunku do lat poprzednich.

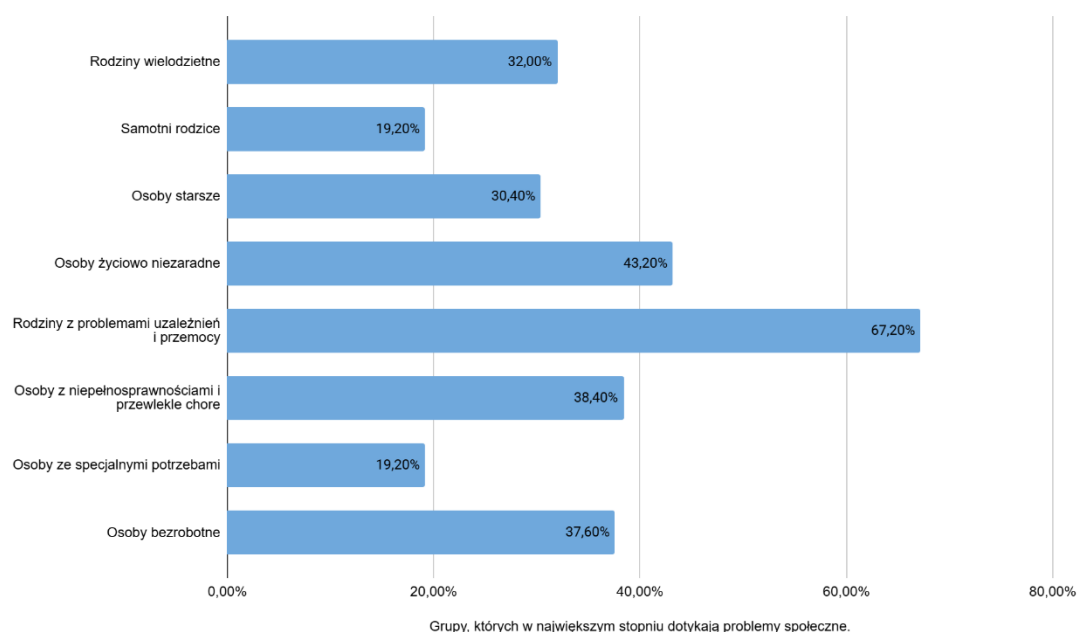
Porównując te dane z trendem dla całej gminy Prabuty, można zauważyć, że choć w skali ogólnej również następuje pogorszenie statystyk, to ma ono charakter znacznie bardziej liniowy i łagodny. W gminie wskaźnik rósł sukcesywnie o jedną jednostkę rocznie, zaczynając od 2 rodzin w 2023 roku, poprzez 3 rodziny w 2024, aż po 4 rodziny w 2025 roku. Takie zestawienie pokazuje, że o ile na początku badanego okresu różnica między obszarem rewitalizacji a całą gminą wynosiła 2 punkty, to do 2025 roku dystans ten powiększył się do 3 punktów.

Wzrost odnotowany w ostatnim roku na obszarze rewitalizacji jest szczególnie alarmujący, ponieważ jest on znacznie szybszy niż w pozostałych częściach gminy. Dane te mogą świadczyć o kumulacji napięć społecznych na tym konkretnym terenie lub o skuteczniejszym docieraniu służb do ofiar przemocy w ramach działań osłonowych.

Większość prowadzonych analiz wskazuje, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyższą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych w porównaniu do średnich wartości dla całej gminy. Jest to widoczne zwłaszcza w kontekście współwystępowania negatywnych zjawisk związanych z ubóstwem, konieczności korzystania ze wsparcia o charakterze systemowym, koncentracja zjawisk związanych z przestępczością i postępującymi zmianami w strukturze demograficznej. Zagrożenia, na które narażone są poszczególne grupy społeczne są widoczne nie tylko w zebranych danych zastanych, ale również w subiektywnych

ocenach mieszkańców. Wyniki badań ankietowych wskazują, że w percepcji respondentów biorących udział w badaniu, grupą którą w szczególnym stopniu dotyczą problemy społeczne (na obszarze rewitalizacji) są rodziny, w których występuje problem uzależnień i przemocy. Problem ten zauważa aż 67,2% osób biorących udział w badaniu. Kolejne wskazania, to osoby życiowo niezaradne (43,2%), osoby z niepełnosprawnościami (38,4%), osoby bezrobotne (37,6%), rodziny wielodzietne (32%) oraz osoby starsze (30,4%).

Wykres 2. Grupy, których w największym stopniu dotyczą problemy społeczne

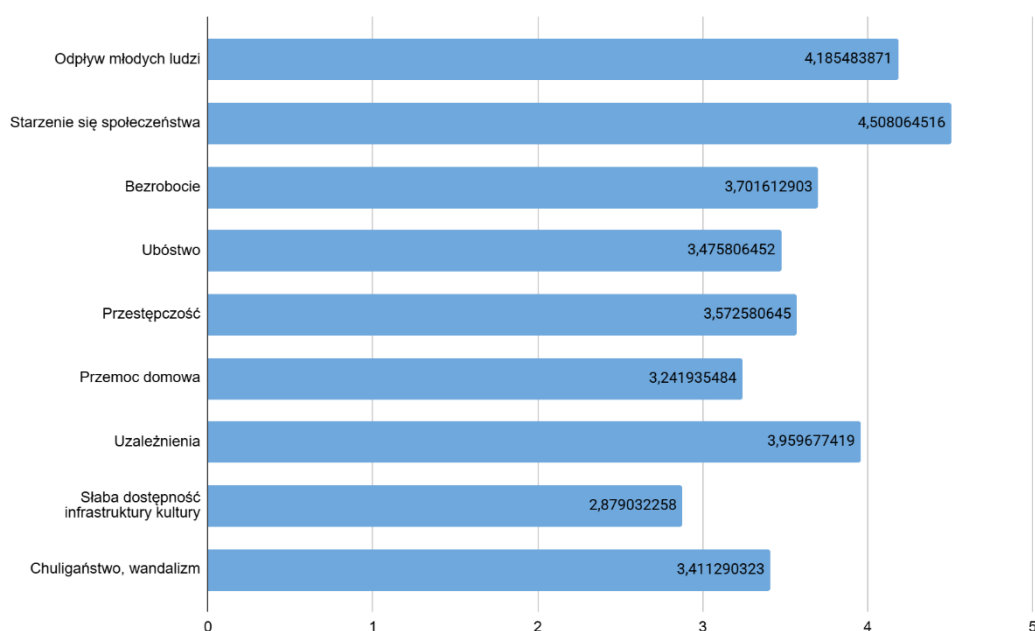

źródło: badania ankietowe

Na szczególne wyróżnienie zasługuje fakt, że w trakcie tych samych badań, respondenci poproszeni o ocenę występowania największych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji dokonali wskazań, które co prawda wyróżniają problem starzenia się społeczności oraz odpływu młodych mieszkańców, ale w przedziale średnich ocen 3,2 do 4,5 (na pięciostopniowej skali Lickerta, gdzie 1 oznacza bardzo małe natężenie występowania zjawiska a 5 bardzo duże natężenie występowania danego zjawiska) znalazły się omawiane powyżej problemy ubóstwa, bezrobocia, przemocy domowej, przestępczości i uzależnień. Szczególnie niebezpieczne wydaje się równoczesne występowanie wielu negatywnych zjawisk społecznych, które potwierdzają zarówno dane zastane jak i wyniki badań ankietowych. Występowanie wielu problemów było poruszane również w trakcie

spotkań konsultacyjnych i prac zespołu skupiającego przedstawicieli wielu instytucji działających na obszarze Prabut. Ich natężenie na obszarze śródmieścia znajduje swoje odzwierciedlenie w wielu aspektach życia społecznego. Jednym z najczęściej wskazywanych jest zauważalny spadek aktywności społecznej i szeroko pojętego kapitału społecznego.

Wykres 3. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji

źródło: badania ankietowe

Długa lista problemów społecznych na obszarze śródmieścia charakteryzuje się wartościami wskaźników przekraczającymi wartości średnie dla całej gminy, współwystępowaniem wielu zjawisk i często narastającą skalą problemów. Zwłaszcza współwystępowanie wielu negatywnych zjawisk uderza w wielu mieszkańców, którzy mają trudności z codziennym funkcjonowaniem. Szczególnie narażone wydają się być rodziny, które jednocześnie muszą radzić sobie z problemami ekonomicznymi, problemami uzależnień i często nabytą bezradnością. Osłabienie funkcji rodziny sprawia, że problemy społeczne mają większą szansę na replikację i przenikanie do procesów socjalizacyjnych.

Potencjały sfery społecznej

Każda interwencja rewitalizacyjna jest odpowiedzią na kumulację występowania różnorodnych problemów społecznych. Jest ona jednak także próbą wykorzystania lokalnych potencjałów. Obszar rewitalizacji na terenie Prabut charakteryzuje się występowaniem wielu negatywnych zjawisk społecznych. Obszar ten charakteryzuje się jednak również wieloma potencjałami, które mogą być wykorzystane w procesie rewitalizacji.

Pierwszy potencjał stanowią sami mieszkańcy, których duża liczba na relatywnie małym obszarze stanowi dobrą bazę do wielu działań o charakterze społecznym. Dużą część mieszkańców charakteryzuje się aktywnością społeczną, która objawia się chociażby realizacją lokalnych inicjatyw. Aktywność i zainteresowanie mieszkańców było widoczne także na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Brali oni udział w konsultacjach, spacerze badawczym i zgłaszali swoje propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Obszar śródmieścia charakteryzuje się także dużą koncentracją NGO, czyli organizacji społecznych i stowarzyszeń. Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców wynosi na obszarze śródmieścia 6,4 i jest to wartość kilkakrotnie wyższa niż średnia dla całej gminy Prabuty.

Na terenie obszaru rewitalizacji swoje siedziby mają:

- Polski Związek Niewidomych Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności – ul. Kraszewskiego 4
- Prabuckie Stowarzyszenie Gospodarcze – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Prabutach – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Prabuty – Riesenburger – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Szkółka Wędkarska SOWICA – ul. Kwidzyńska 1
- Prabuckie Stowarzyszenie Miłośników Spalin – ul. Kwidzyńska (Warsztaty)
- Prabuckie Stowarzyszenie Miłośników Zwierząt – ul. Kwidzyńska (Warsztaty)
- Stowarzyszenie Kuźnia Pozytywnych Zmian – ul. Reja 1.

Warto zaznaczyć, że liczba organizacji pozarządowych działających na obszarze śródmieścia nie powinna być ograniczana tylko do tych, które mają tu swoje siedziby.

Charakter gminy, a zwłaszcza kompaktowość miasta Prabuty sprawia, że na terenie śródmieścia aktywnie działają także inne organizacje pozarządowe.

Potencjał obszaru w sferze społecznej jest budowany również przez instytucje publiczne działające na obszarze rewitalizacji. Jest tak zwłaszcza dlatego, że część z nich swoje działania ogniskuje na szeroko pojętej sferze społecznej prowadząc działalność edukacyjną, społeczną lub kulturalną. Należą do nich:

1. Placówka Wsparcia Dziennego „Centralna Kuźnia Młodych” – ul. Reymonta 4
2. Klub Seniora OAZA – ul. Reymonta 4
3. Dzienny Dom Pobytu „Niezapominajka” – ul. Reymonta 4
4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna filia Prabuty – ul. Reymonta 1
5. Izba Pamiątek – Kościółek Polski – ul. Zamkowa 6
6. Sala Wystawowa im. Wernera Zebrowskiego – ul. Kwidzyńska 1
7. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Westerplatte – ul. Grunwaldzka 6
8. Zespół Szkół w Prabutach (ponadpodstawowe) – ul. Szkolna 4
9. Niepubliczne Przedszkole Bratek Jedyńka – ul. Mickiewicza 3
10. Niepubliczne Przedszkole Miś Uszatek – ul. Kopernika

Dla przygotowania działań rewitalizacyjnych mających być odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej szczególne znaczenie mają zwłaszcza placówki takie jak: Placówka Wsparcia Dziennego „Centralna Kuźnia Młodych”, Klub Seniora OAZA oraz Dzienny Dom Pobytu „Niezapominajka”.

Ważną rolę w budowaniu potencjału obszaru mogą pełnić także instytucje edukacyjne takie jak: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Westerplatte, Zespół Szkół w Prabutach (ponadpodstawowe) oraz dwa niepubliczne przedszkola. Poza wskazanymi instytucjami, na obszarze rewitalizacji funkcjonują także:

1. Urząd Miasta i Gminy w Prabutach – ul. Kwidzyńska 2
2. Urząd Pocztowy Poczta Polska Prabuty 1 – ul. Warszawska 1
3. Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Wojciecha w Prabutach – ul. Warszawska 19
4. Komisariat Policji w Prabutach – ul. Kwidzyńska
5. Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Kwidzynie – ul. Kwidzyńska 2

Ważnym potencjałem w przypadku Prabut (a zwłaszcza historycznego centrum miasta) jest też jego bogata historia i dziedzictwo (zarówno materialne jak i nie materialne). Duża część aktywności i przedsięwzięć może odwoływać się lokalnej historii, tradycji i dziedzictwa jego mieszkańców. Budowanie poczucia identyfikacji z miejscem, jego wyjątkowością i świadomość pochodzenia może przełożyć się na wzrost tożsamości miejsca, przywiązania do przestrzeni i zwiększenie oddolnej aktywności. W przypadku Prabut szczególnie dużym potencjałem wydaje się być historia miasta, którego początki sięgają lat 1305-1321. Prabuty to historyczna pomezkańska siedziba biskupów z pruskimi korzeniami, znana jako *Riesenburg* (gród olbrzymów). Miasto, otoczone niegdyś murami z trzema bramami rozwijało się jako ważny ośrodek w Prusach. Ważnym elementem historii miasta jest okres powojenny, który dla Prabut oznaczał zasiedlenie przez mieszkańców stanowiących mieszkankę kulturową budowaną przez przesiedleńców z kresów wschodnich i centralnej polski. Nowa społeczność składała się z repatriantów oraz osadników szukających nowego miejsca po wojnie „przywiozła” ze sobą do Prabut wiele unikatowych wpływów kulturowych, które na lata ukształtowały nową społeczność. Bogata i odradzająca się w działaniach mieszkańców kultura kresowa (w Prabutach corocznie organizowana jest między innymi konferencja „Świat Kresów”) jest elementem dziedzictwa, na którym można oprzeć wiele działań rewitalizacyjnych.

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze społecznej

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze społecznej wynikają ze zdiagnozowanych problemów społecznych. Należą do nich:

- konieczność graniczenia efektów zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- zwiększenie aktywności zawodowej i przeciwdziałanie bezrobociu,
- wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin,
- poprawa bezpieczeństwa społecznego i ograniczanie przestępczości,
- wsparcie osób starszych i dostosowanie usług do starzejącej się społeczności,
- wzmocnienie integracji społecznej i kapitału społecznego,
- Wsparcie grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem,
- Wykorzystanie potencjału instytucjonalnego i organizacyjnego,
- Wzmacnianie tożsamości lokalnej i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego.

Zdiagnozowane problemy wskazały największe potrzeby rewitalizacyjne, które związane są z koniecznością realizacji szeregu przedsięwzięć. Kompleksowa interwencja powinna zakładać konieczność wsparcia grup narażonych na marginalizację i tworzenie przestrzeni dla grup, których znaczenie w społeczności rośnie. Szczególnie potrzebne wydają się być działania skierowane do osób zagrożonych ubóstwem, bezradnością. Zestawienie wielu różnorodnych problemów pokazuje także, że wsparcia wymaga młodzież i instytucja rodziny, która często doświadcza różnych zjawisk dysfunkcyjnych. Zmian wymaga przestrzeń publiczna, która powinna być zdecydowanie bardziej przyjazna. Śródmieście potrzebuje miejsc spędzania czasu wolnego, przestrzeni wspólnych oraz działań integracyjnych, które mogłyby spajać przedstawicieli lokalnej społeczności. O ile działania integracyjne powinny być skierowane do całej społeczności, to istnieje szereg działań, które są skierowane do poszczególnych grup społecznych.

Wsparciem powinna zostać objęta młodzież, której potrzeby bardzo uwidaczniają się w przeprowadzonych badaniach społecznych. Wskazane wydaje się stworzenie bezpiecznego miejsca do spędzania czasu wolnego, przygotowania wsparcia psychologicznego (zwłaszcza dla osób pochodzących z rodzin z problemami przemocowymi lub będącymi w trudnej sytuacji ekonomicznej). Dotychczasowe doświadczenia miasta pokazują, że inicjatywy takie jak Placówka Wsparcia Dziennego „Centralna Kuźnia Młodych” mogą bardzo pozytywnie oddziaływać na lokalną społeczność. Należy jednak stworzyć miejsce, które nie będzie przeznaczone zarówno dla dzieci i młodzieży, ale przede wszystkim do przedstawicieli tej drugiej kategorii.

Konieczny jest też nacisk na działania skierowane do osób starszych. W tym przypadku diagnoza jednoznacznie wskazuje na konieczność tworzenia przestrzeni integracyjnych, ale także na dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych. Z jednej strony należy wspierać „młodszych” seniorów w postaci działań aktywizacyjnych i tworzenia przestrzeni do wspólne spędzania czasu. Z drugiej strony należy odpowiedzieć na zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Niezbędne wydaje się bowiem działania mające na celu wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych w jak najdłuższym samodzielnym funkcjonowaniu. Diagnoza wskazuje także na konieczność przeciwdziałania różnorodnym formom przemocy i przestępczości oraz konieczności podejmowania działań mających na celu budowania tożsamości lokalnej mieszkańców.

Sfera gospodarcza

Ogólna charakterystyka

Prabuty są gminą położoną relatywnie daleko od dużych ośrodków miejskich. W ujęciu teoretycznym oddalenie to jest częściowo rekompensowane połączeniami komunikacyjnymi (zwłaszcza kolejowymi). Wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla całej gminy wyniósł w roku 2024 107/1 tys. mieszkańców. Struktura podmiotów gospodarczych przeważają mikroprzedsiębiorstwa (zatrudnienie do 10 osób). Ścisłe centrum Prabut, które stanowi obszar rewitalizacji charakteryzuje się przewagą działalności związanej z handlem i usługami. W śródmieściu znajduje się także relatywnie dużo siedzib instytucji publicznych – w tym szkół i urzędów. Ulokowanie na obszarze rewitalizacji najbardziej cennych zabytków i miejsc i najbardziej rozpoznawalnych obiektów powoduje, że obszar rewitalizacji cechuje duży potencjał turystyczny. W momencie przeprowadzania diagnozy należy jednak uznać go za potencjał nie wykorzystany.

Problemy sfery gospodarczej

Położenie obszaru rewitalizacji w centrum miasta i skupienie na jego terenie dużej ilości podmiotów publicznych, handlowych i usługowych sprawia, że obraz sytuacji gospodarczej śródmieścia należy w większości przypadków oceniać pozytywnie. Analiz poszczególnych wskaźników wskazuje jednak na to, że pod pewnymi względami obszar rewitalizacji wyróżnia się na tle gminy Prabuty negatywnymi zjawiskami w sferze gospodarczej.

Analiza wskaźników gospodarczych wskazuje na specyficzną sytuację obszaru rewitalizacji na tle całej gminy. Obszar ten charakteryzuje się stosunkowo wysokim poziomem nasycenia podmiotami gospodarczymi. Równocześnie można jednak zaobserwować wyraźne symptomy niestabilności lokalnej struktury gospodarczej.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosi 55,5 i jest wyższy niż średnia dla całej gminy, która kształtuje się na poziomie 43,2.

Tabela 9. Porównanie wskaźników dot. zjawisk gospodarczych na obszarze rewitalizacji oraz dla całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców	Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców
obszar rewitalizacji	55,5	49
obszar gminy Prabuty	43,2	36,6

źródło: analiza delimitacyjna

Wysokie nasycenie działalnością gospodarczą jest charakterystyczne dla centralnych części miast, gdzie koncentrują się funkcje usługowe i handlowe. Zjawisko to świadczy o relatywnie dużym potencjale przedsiębiorczości na analizowanym obszarze.

Jednocześnie obszar rewitalizacji cechuje się wyraźnie wyższą liczbą zlikwidowanych podmiotów gospodarczych, która wynosi 49 na 1 tys. mieszkańców wobec 36,6 dla całej gminy. Wskazuje to na istotne problemy związane z trwałością funkcjonowania przedsiębiorstw oraz na podwyższony poziom rotacji podmiotów gospodarczych. Zjawisko to może prowadzić do powstawania pustostanów w lokalach użytkowych oraz stopniowego osłabiania funkcji gospodarczych centrum miasta.

Zaobserwowane dysproporcje sugerują, że głównym problemem obszaru rewitalizacji nie jest niski poziom przedsiębiorczości, lecz trudności w utrzymaniu stabilnej działalności gospodarczej. Może to wynikać m.in. z ograniczonej siły nabywczej mieszkańców, wysokich kosztów prowadzenia działalności, a także z postępującej degradacji technicznej infrastruktury, która wpływa na warunki funkcjonowania przedsiębiorstw.

Analiza danych w ujęciu dynamicznym wskazuje na pogarszającą się sytuację gospodarczą obszaru rewitalizacji w ostatnim roku badanego okresu.

W latach 2023–2024 liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji utrzymywała się na stabilnym poziomie 74, jednak w 2025 roku nastąpił wyraźny spadek do poziomu 68. W tym samym okresie wskaźnik dla całej gminy pozostawał stabilny i wynosił 64 podmioty w każdym z analizowanych lat. Oznacza to, że przewaga obszaru rewitalizacji w zakresie nasycenia działalnością

gospodarczą ulega stopniowemu zmniejszeniu. Różnica pomiędzy analizowanymi obszarami zmniejszyła się z 10 jednostek w 2023 roku do 4 jednostek w 2025 roku.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	74	74	68
obszar gminy Prabuty	64	64	64

źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

Zjawisko to może wskazywać na narastające bariery prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz na stopniową utratę jego dotychczasowych przewag lokalizacyjnych. Spadek liczby przedsiębiorstw może być związany zarówno z likwidacją działalności, jak i relokacją firm do innych części gminy.

Analiza liczby zlikwidowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców potwierdza występowanie niestabilności lokalnego rynku. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten wynosił 4 w 2023 roku, następnie spadł do poziomu 3 w 2024 roku, aby w 2025 roku ponownie wzrosnąć do poziomu 5. W przypadku całej gminy wartości te były niższe i bardziej stabilne, wynosząc odpowiednio 3, 4 i 3. Wzrost liczby likwidowanych działalności w ostatnim roku analizowanego okresu wskazuje na pogłębiające się trudności ekonomiczne przedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze rewitalizacji.

Tabela 11. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
obszar rewitalizacji	4	3	5
obszar gminy Prabuty	3	4	3

źródło: dane GUS BDL oraz UM Prabuty

Przeprowadzona analiza wskazuje, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się jednoczesnym występowaniem potencjału gospodarczego oraz istotnych barier rozwojowych. Pomimo relatywnie wysokiego poziomu przedsiębiorczości obserwuje

się wyraźne symptomy niestabilności rynku lokalnego, przejawiające się spadkiem liczby podmiotów gospodarczych oraz wysoką liczbą likwidowanych działalności.

Negatywne trendy mogą prowadzić do stopniowego osłabiania funkcji gospodarczych centrum miasta, zmniejszenia atrakcyjności inwestycyjnej oraz pogłębiania się problemu pustostanów w lokalach użytkowych. Wskazuje to na potrzebę podejmowania działań wspierających rozwój i stabilizację lokalnej przedsiębiorczości, poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz wzmacnianie funkcji usługowych obszaru rewitalizacji.

Potencjał sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji

Potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji należy upatrywać przede wszystkim w już rozbudowanej bazie podmiotów usługowych i handlowych. Wiele z nich, to podmioty funkcjonujące od kilku dziesięcioleci i w swoisty sposób „wrosły” już w lokalną rzeczywistość.

Dane delimitacyjne potwierdzają, że śródmieście stanowi gospodarcze serce gminy, charakteryzując się znaczną gęstością podmiotów gospodarczych. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na tym obszarze wynosi 55,47 na 1000 mieszkańców, co znacząco przewyższa średnią dla całej gminy wynoszącą 43,17. Wysoka aktywność objawia się również w liczbie organizacji pozarządowych, których wskaźnik wynosi 6,44 na 1000 mieszkańców, co jest wynikiem znacznie powyżej średniej dla całej gminy (2,56). Tak wysoka koncentracja firm i stowarzyszeń tworzy naturalne warunki do budowania klastrów gospodarczych i kooperacji międzysektorowej.

Obszar rewitalizacji obejmuje średniowieczne miasto lokacyjne, które położone jest w malowniczym sąsiedztwie jeziora, co stanowi fundament dla rozwoju turystyki historycznej i krajobrazowej. Potencjał ten potwierdza rekordowa w skali gminy liczba zabytków – na tym terenie znajduje się 30 obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz 155 obiektów w gminnej ewidencji zabytków. Wykorzystanie tych zasobów do tworzenia markowych produktów turystycznych, festynów historycznych czy stałych ekspozycji pamiątek (np. w oparciu o ruiny zamku czy Kościółek Polski) stanowi istotną szansę na dywersyfikację dochodów lokalnych przedsiębiorców.

Zdjęcie 1. Pozostałości średniowiecznej zabudowy na terenie Prabut

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Kluczowym aktywem gospodarczym obszaru są budynki o dużych możliwościach adaptacyjnych, w szczególności były warsztaty szkolne. Ze względu na ich korzystne położenie w centrum miasta, znaczne powierzchnie oraz elastyczność strukturalną, obiekty te stanowią idealną bazę do tworzenia przestrzeni inkubacyjnych, co-workingowych lub nowoczesnych warsztatów rzemieślniczych. Adaptacja takich miejsc na potrzeby nowych firm może wzmocnić lokalny rynek pracy i przyciągnąć młodych przedsiębiorców, wykorzystując istniejącą już w śródmieściu infrastrukturę handlowo-usługową.

Potencjał gospodarczy wzmacnia planowana adaptacja przestrzeni parkowych i terenów przylegających do jeziora. Przekształcenie tych obszarów w nowoczesne strefy rekreacyjne pozwoli na połączenie funkcji turystycznych z podniesieniem jakości życia mieszkańców, co pośrednio wpływa na atrakcyjność inwestycyjną śródmieścia. Działania te, wspierane przez lokalne organizacje, takie jak Prabuckie Towarzystwo Gospodarcze, mają na celu stworzenie zintegrowanego systemu,

w którym dziedzictwo historyczne i walory naturalne stają się kołem zamachowym dla nowoczesnej gospodarki miejskiej.

Zdjęcie 2. Niezagospodarowane przestrzenie w budynkach byłych warsztatów szkolnych

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej

Analiza danych wskazuje, że obszar rewitalizacji, pomimo relatywnie wysokiego poziomu przedsiębiorczości, boryka się z istotnymi problemami związanymi z trwałością działalności gospodarczej oraz stopniową utratą funkcji ekonomicznych centrum miasta. Jednocześnie obszar posiada znaczący potencjał rozwojowy wynikający z koncentracji podmiotów gospodarczych, walorów przestrzennych oraz zasobów dziedzictwa kulturowego. Mieszkańcy w trakcie konsultacji (m. in. badań ankietowych) jasno zdefiniowali również potencjały i potrzeby obszaru rewitalizacji.

W związku z tym zidentyfikowano następujące potrzeby rozwojowe:

Konieczność wzmocnienia stabilności lokalnej przedsiębiorczości

Wysoki poziom likwidacji działalności gospodarczych wskazuje na konieczność podejmowania działań wspierających trwałość funkcjonowania firm. Wśród potrzeb

można zidentyfikować konieczność tworzenie systemów wsparcia dla mikro i małych przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie adaptacji do zmieniających się warunków rynkowych.

Ograniczenie zjawiska pustostanów w lokalach użytkowych

Wysoka rotacja przedsiębiorstw sprzyja powstawaniu pustostanów i osłabieniu funkcji usługowych centrum. Dobrym kierunkiem wydaje się być tworzenie preferencyjnych stawek najmów oraz tworzenie przestrzeni dla nowych podmiotów, w tym startupów i działalności kreatywnej.

Wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego

Znaczna liczba zabytków oraz atrakcyjne położenie przestrzenne stwarzają warunki do rozwoju funkcji turystycznych i usług czasu wolnego. To przestrzeń do rozwoju produktów turystycznych opartych na dziedzictwie historycznym i rozwoju usług związanych z turystyką i rekreacją.

Wsparcie rozwoju nowych funkcji gospodarczych

Istniejące zasoby infrastrukturalne, w tym budynki o dużym potencjale adaptacyjnym, mogą stanowić bazę dla nowych działalności. Należą do nich zwłaszcza budynki po byłych warsztatach szkolnych, które idealnie nadają się na przestrzenie inkubacyjne.

Wzmocnienie współpracy międzysektorowej i rozwój lokalnych sieci gospodarczych

Wysoka liczba organizacji pozarządowych oraz firm stwarza warunki do budowania partnerstw lokalnych. Rozwój współpracy między przedsiębiorcami, samorządem i NGO oraz inicjowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych może w znaczącym stopniu wpłynąć na pobudzenie obszaru rewitalizacji.

Kluczowym wyzwaniem obszaru rewitalizacji nie jest niski poziom przedsiębiorczości, lecz ograniczona trwałość funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz stopniowe osłabianie funkcji ekonomicznych centrum miasta. Jednocześnie wysoka koncentracja firm, walory turystyczne oraz dostępne zasoby infrastrukturalne stanowią istotny potencjał rozwojowy.

Dlatego działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się na stabilizacji lokalnej gospodarki, poprawie warunków prowadzenia działalności oraz pełniejszym

wykorzystaniu zasobów przestrzennych i kulturowych jako czynników rozwoju gospodarczego.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Charakterystyka sfery funkcjonalno-przestrzennej na obszarze rewitalizacji

Pogłębiona analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji w Prabutach stanowi jeden z kluczowych elementów diagnozy służącej określeniu kierunków interwencji oraz zaprogramowaniu działań naprawczych. Pogłębiona diagnoza w tej sferze ma na celu identyfikację negatywnych zjawisk, takich jak niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do współczesnych funkcji oraz deficyty w infrastrukturze technicznej i społecznej. Kluczowym aspektem poddanym analizie jest fakt, że to właśnie w obrębie śródmieścia występuje największa koncentracja obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru oraz gminnej ewidencji zabytków, co czyni ten obszar kluczowym z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego gminy. Charakterystyka tej sfery opiera się na uwarunkowaniach fizjonomicznych oraz historycznym znaczeniu centralnej części miasta, obejmującej obszar średniowiecznego układu lokacyjnego. Teren ten wyróżnia się unikalnym położeniem na naturalnym wzniesieniu, bezpośrednio sąsiadującym z doliną jeziorną, co w istotny sposób wpływa na strukturę przestrzenną oraz potencjał rozwojowy tej części miasta.

Specyfika morfologiczna obszaru determinuje konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych w sposób zintegrowany, z uwzględnieniem zarówno ochrony walorów krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego, jak i eliminowania barier funkcjonalnych ograniczających pełne wykorzystanie jego potencjału. Szczególne znaczenie ma tu stan zachowania historycznej tkanki urbanistycznej, wynikający z wysokiej koncentracji obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków.

Punktem wyjścia analiz musi być fakt, że centrum Prabut, które objęte jest obszarem rewitalizacji pełni ważną funkcję dla mieszkańców Prabut i całej gminy. Jest to zarówno funkcja handlowo-usługowa, jak i funkcja reprezentacyjna. To na tym obszarze leżą jedne z najważniejszych przestrzeni publicznych, do których należy obszar położony w pobliżu ruin średniowiecznego zamku, rynku miejskiego czy katedry. Teren ten cierpi jednak na wiele braków i niedogodności. Kwestią palącą jest z pewnością

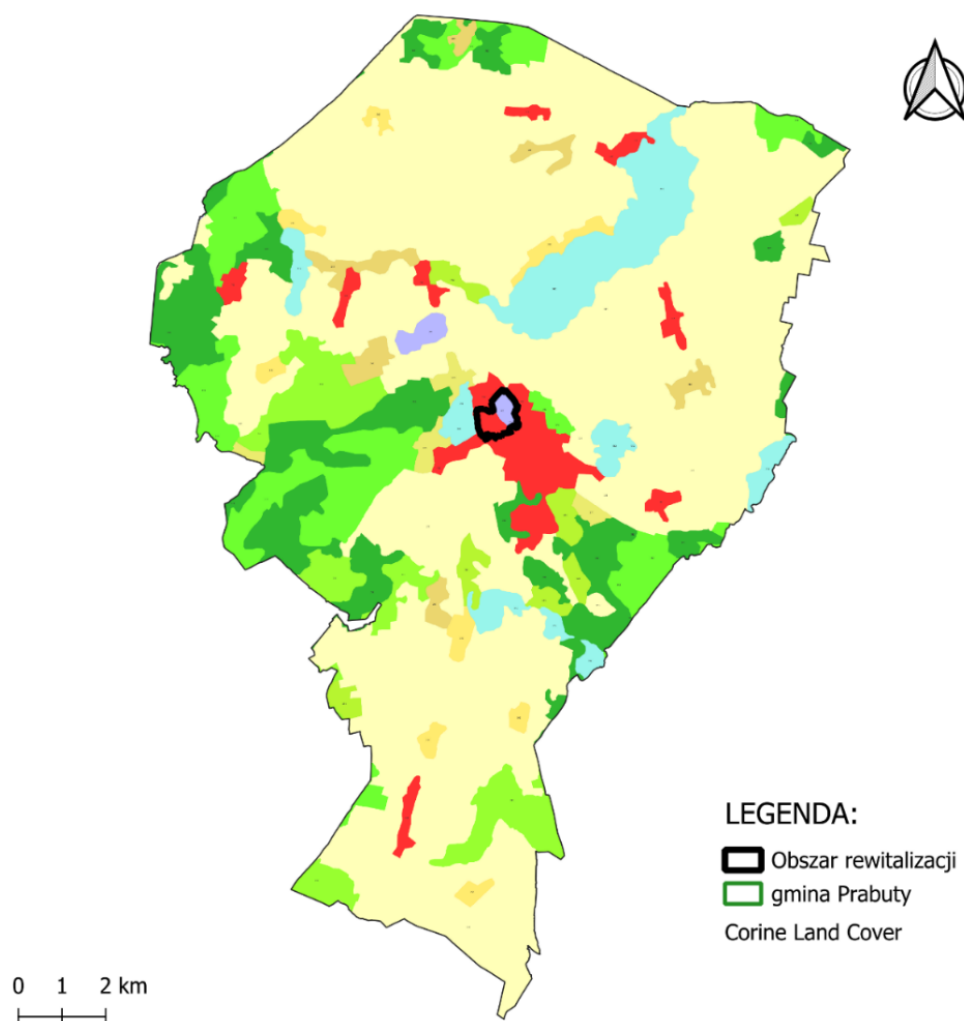
zagadnienie związane z dostępnymi w centrum parkingami. Konsultacje z mieszkańcami i ekspertami wskazują na nieuporządkowaną strukturę miejsc postojowych oraz powszechne zjawisko parkowania w miejscach niedozwolonych. Problemem na obszarze rewitalizacji jest także brak lub znikoma liczba dostępnych rozwiązań w zakresie dostępności. Taki stan rzeczy jest częściowo podyktowany faktem dużej koncentracji obiektów zabytkowych, których charakter wyklucza czasami dostosowanie ich do specjalnych potrzeb. Niemniej jednak trudności z korzystaniem z infrastruktury publicznej powinny być systematycznie usuwane. Obszar rewitalizacji – zwłaszcza w okolicach rynku jest też przestrzenią, która w dużej części jest niezagospodarowana, co objawia się relatywnie dużą liczbą niezabudowanych działek. Fakt ten wzmacnia efekt bałaganu przestrzennego i sprawia, że jest to przestrzeń o dużo mniejszej atrakcyjności.

Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji

Specyfika położenia obszaru rewitalizacji i pełnionych przez niego funkcji (handlowych, usługowych, rekreacyjnych) sprawia, że w kontekście pogłębionej analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej można zauważyć, że w wielu aspektach obszar ten posiada niepodważalne zalety. Jest tak zwłaszcza gdy odniesiemy się do pełnionych przez niego funkcji wynikających z unikalnego układu urbanistycznego, centralnego położenia i koncentracji wielu usług publicznych (urzędy, szkoły, przedszkola i inne instytucje). Analiza obszaru w kontekście cech całej gminy musi prowadzić do pewnych oczywistych wniosków.

Analizując mapę gminy Prabuty w kontekście modelu Corine Land Cover, można zauważyć wyraźną różnicę w strukturze wykorzystania gruntów między obszarem rewitalizacji a całą gminą. W skali całej gminy dominują zdecydowanie grunty rolne, które zajmują największą część powierzchni i stanowią tło dla pozostałych form terenu. Kolejną istotną kategorią są lasy i tereny zielone, które występują w formie dużych kompleksów, szczególnie w zachodniej i południowej części gminy.

Rysunek 3. Mapa gminy i obszar rewitalizacji w modelu Corine Land Cover

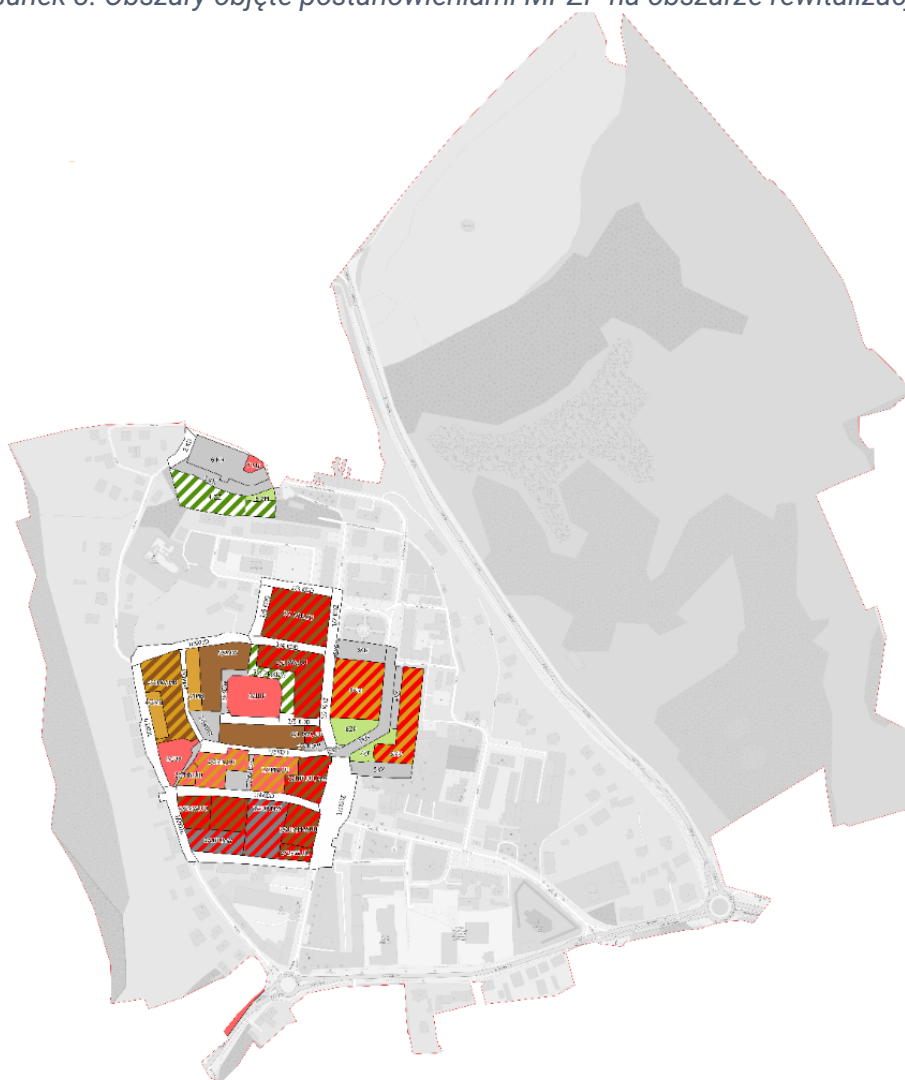

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Tereny zurbanizowane w skali całego samorządu stanowią jedynie niewielki ułamek powierzchni i są wyraźnie skoncentrowane w centralnym punkcie mapy. W samym obszarze rewitalizacji proporcje te ulegają całkowitemu odwróceniu. Głównym elementem są tutaj tereny zurbanizowane, które zajmują przeważającą część wyznaczonej strefy. Obejmują one przede wszystkim zabudowę miejską oraz tereny o charakterze przemysłowym i handlowym. Należy zaznaczyć, że część obszaru stanowią tereny Parku Miejskiego, które charakteryzują się bardzo małym stopniem zagospodarowania i wykorzystania. Biorąc pod uwagę wysoki stopień zurbanizowania reszty obszaru rewitalizacji, trzeba przyjąć, że dostępne tereny zielone mogą pełnić istotne funkcje w przestrzeni miejskiej a ich niezagospodarowanie można uznać za problem obszaru.

Analiza obszaru rewitalizacji w Prabutach w oparciu o obowiązujące plany miejscowe pozwala na precyzyjne określenie kierunków rozwoju. Granica obszaru rewitalizacji, wyznaczona na mapie czerwoną linią przerywaną, obejmuje tereny o zróżnicowanym stopniu sformalizowania zasad zagospodarowania, gdzie centralne części są gęsto pokryte planami, natomiast obrzeża, szczególnie w części północnej i wschodniej, pozostają w dużej mierze nieobjęte tymi aktami.

Rysunek 3: Obszary objęte postanowieniami MPZP na obszarze rewitalizacji

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

W sekcjach posiadających obowiązujące plany dominującym kierunkiem jest rozwój funkcji mieszanych, co potwierdzają oznaczenia terenu zabudowy mieszkaniowej

i usługowej (MU) oraz zabudowy usługowej i mieszkaniowej (UM). Takie podejście sprzyja budowaniu wielofunkcyjnego śródmieścia, w którym mieszkalnictwo współistnieje z handlem i usługami.

Struktura zabudowy w planach jest dodatkowo doprecyzowana poprzez wydzielenie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW), jednorodzinnej (MN) oraz usług publicznych (UP). Występują również strefy łączące te funkcje, takie jak tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, co pozwala na pewną elastyczność w kształtowaniu tkanki miejskiej. Obsługa komunikacyjna tych terenów opiera się na wyznaczonych ulicach zbiorczych (KDZ), lokalnych (KDL), dojazdowych (KDD) i wewnętrznych (KDW), co tworzy hierarchiczny układ drogowy wewnątrz zaplanowanych kwartałów. Mimo to, tereny przeznaczone na zieleni urządzoną (ZP) oraz place publiczne stanowią relatywnie niewielką część powierzchni objętej planami.

Istotnym wyzwaniem dla procesu rewitalizacji jest fakt, że znacząca część wyznaczonej strefy pozostaje poza zasięgiem obowiązujących planów miejscowych. Stopień pokrycia planami jest niepełny, co może prowadzić do niespójności w realizacji celów społecznych i przestrzennych na obszarach, gdzie zmiany będą wprowadzane bez precyzyjnych wytycznych planistycznych. Brak planów na tych terenach może utrudniać systemowe wprowadzanie nowej zieleni lub ograniczanie zagęszczania zabudowy, co jest kluczowe w kontekście wcześniej zdiagnozowanego problemu braku terenów zielonych w najbardziej zurbanizowanej części gminy. Skuteczność działań naprawczych jest w tym przypadku silnie skorelowana z koniecznością uzupełnienia dokumentacji planistycznej dla terenów obecnie pozostających poza sformalizowanymi granicami planów.

Analiza kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji w Prabutach, oparta na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (które w nowym systemie planistycznym znajdzie odzwierciedlenie w planie ogólnym), wskazuje na dążenie do wyraźnego podziału funkcjonalnego. Północna i wschodnia część obszaru rewitalizacji, obecnie słabo zainwestowana, została w kierunkach określona jako rozległa strefa zieleni i terenów otwartych, co w planie ogólnym zostanie prawdopodobnie zakwalifikowane jako strefa zieleni i rekreacji lub strefa ochrony przyrody. Jest to spójne z aktualnym modelem Corine Land Cover, który w tych sekcjach wykazuje obecność lasów i roślinności krzewiastej.

Rysunek 4: Wyciąg ze studium zagospodarowania i kierunków rozwoju dla obszaru rewitalizacji

W strefach nieobjętych planami, a znajdujących się w granicach rewitalizacji, kierunki zagospodarowania stanowią jedyną barierę przed niekontrolowaną zabudową terenów zielonych, co jest kluczowe dla zachowania równowagi ekologicznej miasta. W planie ogólnym te naturalne tereny otrzymają sztywne ramy ochronne, które będą musiały być uwzględnione przy sporządzaniu przyszłych planów miejscowych dla tych brakujących fragmentów.

Kierunki zagospodarowania wyznaczają również kluczowe punkty krystalizacji usług i przestrzeni publicznych, co znajduje potwierdzenie w MPZP poprzez wyznaczanie placów publicznych (ZP) oraz terenów usług publicznych (UP) w strategicznych węzłach komunikacyjnych miasta. Spójność między tymi dokumentami sugeruje, że plan ogólny dla obszaru rewitalizacji w Prabutach będzie naturalną kontynuacją obecnej polityki przestrzennej, kładącą jednak większy nacisk na ochronę wschodniego "zielonego płuca" miasta, które obecnie nie posiada pełnego zabezpieczenia w formie planów miejscowych.

Analiza struktury własności gruntów w obszarze rewitalizacji gminy Prabuty wykazuje wyraźne zróżnicowanie pomiędzy zainwestowanym centrum miasta a jego obrzeżami. Na podstawie mapy własności można stwierdzić, że znacząca część terenu wyznaczonego do rewitalizacji znajduje się w rękach publicznych, przy czym dominują grunty należące do gminy, zaznaczone odcieniami zieleni. Szczególnie duży, zwarty kompleks własności gminnej występuje w północno-wschodniej części obszaru, co stanowi unikalny potencjał dla planowania działań o dużej skali. Z kolei ścisłe centrum miasta charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem, gdzie przeważają działki osób fizycznych oznaczone kolorem żółtym, współistniejące z mniejszymi enklawami mienia komunalnego.

Rysunek 4. Struktura własności gruntów

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Struktura własnościowa w przybliżeniu kształtuje się w taki sposób, że około 60% powierzchni całego obszaru rewitalizacji stanowią grunty publiczne, w tym głównie mienie gminne oraz w niewielkim stopniu Skarbu Państwa. Tereny należące do osób fizycznych zajmują około 25% obszaru i są one skoncentrowane przede wszystkim w strefie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w rdzeniu miasta. Pozostałe 15% to grunty spółdzielni mieszkaniowych, kościołów oraz innych podmiotów prawnych, które pełnią funkcje uzupełniające w tkance miejskiej. Tak wysoki udział własności publicznej jest wynikiem włączenia do obszaru rewitalizacji rozległych terenów niezabudowanych we wschodniej części jednostki.

Ocena tej struktury pod kątem strategicznych interwencji rewitalizacyjnych jest bardzo korzystna dla samorządu. Posiadanie przez gminę dużych, zwartych obszarów we

wschodniej części strefy umożliwia bezpośrednią realizację projektów z zakresu infrastruktury rekreacyjnej i zieleni bez konieczności przeprowadzania trudnych i kosztownych procedur wykupu gruntów. Jest to kluczowe dla zniwelowania wcześniej zdiagnozowanego deficytu zieleni w najbardziej zurbanizowanych fragmentach miasta. Jednocześnie duża koncentracja własności prywatnej w centrum oznacza, że interwencje w tym sektorze będą musiały opierać się na miękkich działaniach społecznych oraz programach wsparcia remontów, gdyż miasto nie posiada tam bezpośredniej władczej kontroli nad nieruchomościami. Obecność terenów spółdzielczych wskazuje na konieczność budowania partnerstw w zakresie modernizacji energetycznej budynków wielorodzinnych, co jest istotne dla walki z ubóstwem energetycznym.

Analiza obszaru rewitalizacji w Prabutach pod kątem ochrony konserwatorskiej wykazuje, że znacząca część zainwestowanej tkanki miejskiej jest objęta ścisłymi rygorami wynikającymi z ewidencji lub rejestru zabytków. Na załączonej mapie widać, że niemal całe historyczne jądro miasta, zaznaczone ciemniejszym odcieniem szarości, stanowi strefę ochrony konserwatorskiej, w której ochronie podlega nie tylko poszczególna architektura, ale cały układ urbanistyczny. Dodatkowo wewnątrz tej strefy, jak i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, zlokalizowanych jest kilkadziesiąt budynków oznaczonych jako obiekty zabytkowe, co nakłada na potencjalne działania rewitalizacyjne istotne ograniczenia formalnoprawne.

Głównym ograniczeniem wynikającym z tak licznej obecności zabytków jest konieczność uzgadniania wszelkich prac budowlanych, remontowych, a nawet zmian w kolorystyce elewacji czy wymianie stolarki okiennej z właściwym urzędem konserwatorskim. W kontekście wcześniej zdiagnozowanych potrzeb modernizacji energetycznej budynków wielorodzinnych w centrum miasta, ochrona ta może stanowić barierę techniczną i finansową, uniemożliwiając na przykład standardową termomodernizację poprzez obłożenie ścian warstwą izolacyjną. Wymusza to stosowanie droższych technologii, takich jak izolacja od wewnątrz lub renowacja specjalistycznymi tynkami, co może spowalniać procesy naprawcze w obszarach o najwyższej koncentracji problemów społecznych.

Rysunek 5: Obszary objęte ochroną konserwatorską na obszarze rewitalizacji miasta Prabuty

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Kolejnym aspektem jest sztywność układu przestrzennego w strefie ochrony urbanistycznej. Wszelkie próby wprowadzania nowej infrastruktury, przebudowy dróg czy tworzenia nowych placów publicznych muszą respektować historyczne linie zabudowy i gabaryty budynków określone w wytycznych konserwatorskich. Może to ograniczać możliwości adaptacji przestrzeni do współczesnych potrzeb, takich jak tworzenie nowoczesnych placów zabaw czy parkingów, o których mowa była w kontekście planów miejscowych. Z drugiej strony, ochrona ta gwarantuje zachowanie unikalnego charakteru Prabut, co może być wykorzystane jako atut promocyjny i turystyczny w długofalowej strategii rewitalizacji.

Kontrastem dla gęsto zabudowanego i chronionego centrum jest wschodnia część obszaru rewitalizacji, która na mapie zabytków pozostaje niemal wolna od ograniczeń

konserwatorskich. Fakt ten, w połączeniu z informacją o dominującej tam własności gminnej, potwierdza, że to właśnie ten kierunek jest najbardziej predysponowany do prowadzenia strategicznych inwestycji infrastrukturalnych o większym rozmachu, które nie będą obarczone ryzykiem długotrwałych i kosztownych procedur konserwatorskich. Działania rewitalizacyjne muszą zatem godzić zachowawczą i wymagającą większych nakładów ochronę historycznego serca miasta z dynamicznym rozwojem funkcji uzupełniających na terenach wolnych od ograniczeń związanych z ochroną najcenniejszych zabytków.

Jak ważna i unikalna z punktu widzenia funkcjonalno-przestrzennego jest na obszarze rewitalizacji substancja zabytkowa pokazuje zestawienie wartości wskaźników dot. liczby obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji i obszarze całej gminy.

Liczba obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków na tym terenie jest wielokrotnie wyższa niż średnia wartość przypadająca dla całej gminy (w przeliczeniu na, świadczy o tym, że obszar rewitalizacji obejmuje historyczne jądro miasta lub region o wyjątkowym znaczeniu kulturowym. Jeszcze wyraźniej widać to w przypadku gminnej ewidencji zabytków, gdzie na obszarze rewitalizacji znajduje się sto pięćdziesiąt pięć obiektów, podczas gdy na terenie całej gminy jest ich 530. Wskaźnik dla całej gminy to niespełna dziewiętnaście obiektów przypadających na obszar analityczny.

Tabela 12: Porównanie wskaźników oceny sfery funkcjonalno-przestrzennej na obszarze rewitalizacji oraz dla całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Liczba obiektów zabytkowych na danym obszarze (wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków) na 1 tys. mieszkańców	Liczba obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków na danym obszarze
obszar rewitalizacji	30	155
obszar gminy Prabuty	1,1	18,9

źródło: analiza delimitacyjna

Taka dysproporcja generuje specyficzne problemy rewitalizacyjne o charakterze przestrzennym i ekonomicznym. Przede wszystkim tak duża liczba obiektów objętych ochroną konserwatorską wiąże się z wysokimi kosztami rewaloryzacji, ponieważ wszelkie prace remontowe muszą być prowadzone zgodnie ze ścisłymi wytycznymi

i przy użyciu odpowiednich technologii. Może to prowadzić do zjawiska luki remontowej, gdzie koszt odnowienia budynku przewyższa możliwości finansowe właścicieli lub gminy, co z kolei pogłębia degradację techniczną tkanki miejskiej.

Zdjęcie 3. Brama Kwidzyńska i tzw. „Kościółek Polski”

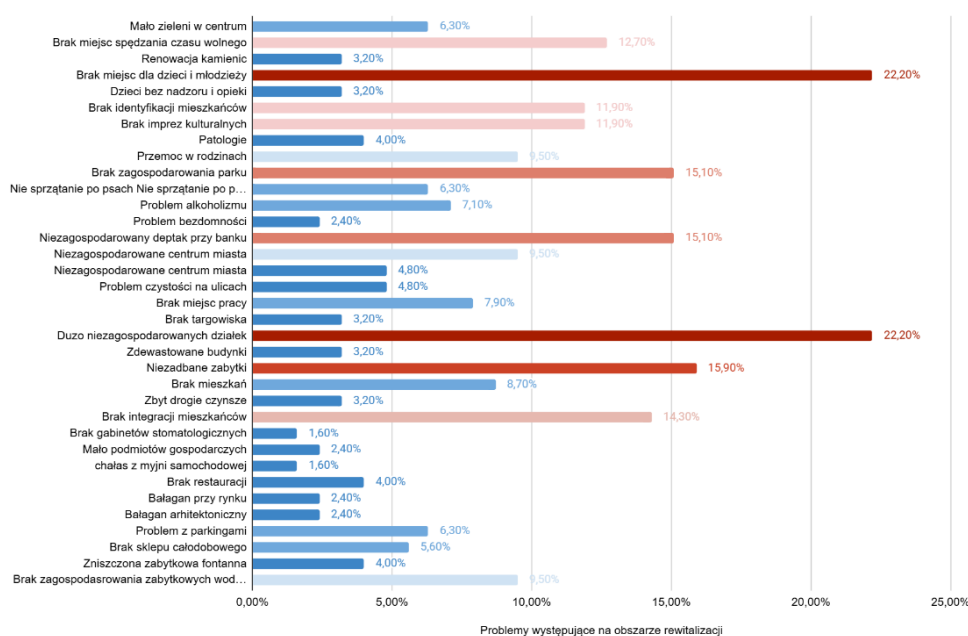
Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Kolejnym wyzwaniem jest ograniczona elastyczność w adaptacji tych obiektów do nowych funkcji użytkowych. Budynki zabytkowe często trudno dostosować do nowoczesnych standardów efektywności energetycznej czy potrzeb osób z niepełnosprawnościami bez ingerencji w ich strukturę historyczną. W kontekście rewitalizacji oznacza to, że obszar ten wymaga nie tylko nakładów finansowych, ale i skomplikowanych procedur administracyjnych. Z drugiej strony, tak wysokie nasycenie zabytkami stanowi potencjał do budowania marki terytorialnej opartej na dziedzictwie. Niestety bez systemowego wsparcia finansowego przeważać mogą negatywne skutki w postaci niszczących kamienic i odpływu kapitału na tereny łatwiejsze inwestycyjnie.

Zgłaszane w trakcie konsultacji problemy w dużej części dotyczyły sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Odnosiły się też do ogólnie dostępnych terenów rekreacyjnych

(niezagospodarowany deptak, brak zagospodarowania parku). Mieszkańcy w trakcie spaceru badawczego zgłaszali ich brak lub ich niewystarczająca ilość. Wskazywano, że tereny o funkcjach rekreacyjnych na obszarze ścisłego centrum prawie nie istnieją. Nie jest zagospodarowany rynek miejski, brak jest przestrzeni spacerowej i skwerów, na których można odpocząć. Nawet przestrzeń nie zurbanizowana, którą jest Park Miejski nie jest zagospodarowana i przystosowana do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta. W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy wskazywali także na inne problemy obszaru, takie jak duża liczba niezagospodarowanych działek w centrum.

Rysunek 5. Problemy występujące na obszarze rewitalizacji

Potencjały sfery funkcjonalno-przestrzennej

Głównym i niezaprzeczalnym potencjałem obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest przede wszystkim jego położenie, koncentracja usług, instytucji publicznych oraz „wizytówkowy charakter” najstarszej części miasta. Te wszystkie czynniki mogą wpłynąć na efektywność procesu wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Walory historyczne i unikalny układ urbanistyczny wpływają na atrakcyjność obszaru. Jest tak nie tylko w kontekście miasta Prabuty i całej gminy Prabuty, ale także

w kontekście całego regionu. Koncentracja obiektów zabytkowych idzie tu w parze z ich unikalnością.

Zdjęcie 4. Zachowane elementy historycznego układu przestrzennego Prabut

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Obiekty takie jak katedra, pozostałości zamku (w tym podziemia zamkowe), pozostałości fortyfikacji miejskich i unikatowe wodociągi miejskie są nie tylko wizytówką, ale także szansą na rozwój turystyki, usług i atrakcyjności obszaru.

Rysunek 6. Wodociągi miejskie w Prabutach

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Warto zaznaczyć, że władze Prabut nie były w ostatnich latach bierne w kontekście dbałości o unikatową zabudowę. Wybrane obiekty zabytkowe zostały poddane renowacji. Dla części wykonano także dokumentacje techniczne.

Ważnym potencjałem obszaru są też liczne obiekty infrastruktury społecznej, do których można zaliczyć publiczne i niepubliczne placówki edukacyjne oraz urzędy:

- Urząd Miasta i Gminy w Prabutach – ul. Kwidzyńska 2
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Obrońców Westerplatte – ul. Grunwaldzka 6
- Zespół Szkół w Prabutach (ponadpodstawowe) – ul. Szkolna 4
- Niepubliczne Przedszkole Bratek Jedyńka – ul. Mickiewicza 3
- Niepubliczne Przedszkole Miś Uszatek – ul. Kopernika
- Urząd Pocztowy Poczta Polska Prabuty 1 – ul. Warszawska
- Filia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – ul. Reymonta
- Filia Powiatowego Urzędu Pracy – ul. Kwidzyńska 2

W części dotyczącej potencjałów gospodarczych wskazano już przestrzenie na obszarze rewitalizacji, które mogą mieć szczególnie duże znaczenie w kontekście rozwoju gospodarczego. Są nimi budynki, w których znajdowały się kiedyś warsztaty szkolne. Ich adaptacja, nadanie nowej funkcji lub przeznaczenia tworzy możliwości ożywienia obszaru rewitalizacji i nadanie części centrum nowych funkcji.

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Obszar rewitalizacji w Prabutach, pomimo istotnych walorów przestrzennych i historycznych, charakteryzuje się szeregiem barier funkcjonalnych i urbanistycznych ograniczających jego pełne wykorzystanie oraz wpływających na obniżenie jakości życia mieszkańców i atrakcyjności przestrzeni publicznych. Problemy te mają charakter strukturalny i wynikają zarówno z uwarunkowań historycznych, jak i niedostatecznego zagospodarowania przestrzeni oraz deficytów infrastrukturalnych. Wśród głównych potrzeb obszaru zdiagnozowano:

Konieczność zagospodarowania przestrzeni publicznych

Jednym z najistotniejszych problemów jest niski poziom zagospodarowania kluczowych przestrzeni publicznych, w tym rynku miejskiego oraz Parku Miejskiego. Częstym wskazaniem była także konieczność urządzenia deptaku miejskiego. Pomimo centralnego położenia i reprezentacyjnego charakteru, przestrzenie te nie pełnią w pełni funkcji integracyjnych i rekreacyjnych.

Deficyt terenów zieleni urządzonej i rekreacyjnej

Pomimo położenia na obszarze rewitalizacji Parku Miejskiego oraz terenów zielonych, ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany. W najbardziej zurbanizowanej części obszaru widoczny jest niedobór wysokiej jakości terenów rekreacyjnych.

Chaos przestrzenny i obecność niezagospodarowanych terenów

Istotnym problemem jest duża liczba niezabudowanych działek w centralnej części miasta, co obniża estetykę przestrzeni i pogłębia wrażenie nieładu urbanistycznego.

Problemy komunikacyjne i niewystarczająca liczba miejsc parkingowych

Zidentyfikowano istotne problemy związane z organizacją ruchu i parkowaniem, które wpływają na funkcjonowanie centrum oraz komfort korzystania z przestrzeni.

Niska dostępność przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami

Znaczna część infrastruktury publicznej nie jest dostosowana do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, co ogranicza możliwość korzystania z przestrzeni miejskiej.

Niepełne pokrycie obszaru planami miejscowymi

Znaczna część obszaru rewitalizacji pozostaje poza obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co utrudnia prowadzenie spójnej polityki przestrzennej.

Niedostosowanie historycznej struktury urbanistycznej do współczesnych potrzeb

Historyczny układ przestrzenny, mimo swojej wartości, nie zawsze odpowiada współczesnym wymaganiom funkcjonalnym miasta.

Niewystarczające wykorzystanie potencjału terenów publicznych

Pomimo wysokiego udziału gruntów publicznych, zwłaszcza w części wschodniej, ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany w kontekście rozwoju funkcji rekreacyjnych i społecznych.

Sfera techniczna

Charakterystyka sfery technicznej na obszarze rewitalizacji

Analiza zjawisk w sferze technicznej sprowadza się wg. art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji do analiza sfery technicznej dotyczy identyfikacji negatywnych zjawisk związanych z infrastrukturą i stanem technicznym zabudowy. W szczególności obejmuje ona: degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym budynków o przeznaczeniu mieszkaniowym, nefunkcjonowanie rozwiązań technicznych, które umożliwiałyby efektywne korzystanie z obiektów, problemy w zakresie energooszczędności oraz ochrony środowiska w odniesieniu do budynków oraz brak rozwiązań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się dużą różnorodnością zabudowy, jej stanu technicznego i jej zagęszczenia. Już pobieżna analiza wskazuje, że można go podzielić na obszar o wysokim współczynniku urbanizacji oraz obszar, który w większości składa się z terenów zielonych. Duża część istniejącej zabudowy, to wielorodzinne budynki, które zostały wybudowane w okresie przedwojennym. Część zabudowy została wybudowana w latach 60. i 70. XX wieku i była uzupełnieniem tkanki miejskiej zniszczonej w trakcie działań wojennych. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim przypadku znaczącym problemem jest dostosowanie tych budynków do standardów energooszczędności i zwiększenia dostępności. Kwestie te są także często problematyczne ze względu na nadzór konserwatorski i ograniczenia obejmujące dużą część zabudowy.

Zdjęcie 5. Jedna z kamienic położonych na obszarze rewitalizacji

Fot. Łukasz Jurkowlaniec

Problemy sfery technicznej

W przypadku obszaru rewitalizacji położonego na terenie Prabut analiza tej sfery została uszczegółowiona poprzez badanie wskaźnika liczby obiektów komunalnych wymagających remontów.

Tabela 12. Porównanie wskaźników oceny sfery technicznej na obszarze rewitalizacji oraz dla całej gminy Prabuty

Wyszczególnienie	Ilość obiektów komunalnych wymagających remontów w danym obszarze
obszar rewitalizacji	49
obszar gminy Prabuty	4,2

źródło: analiza delimitacyjna

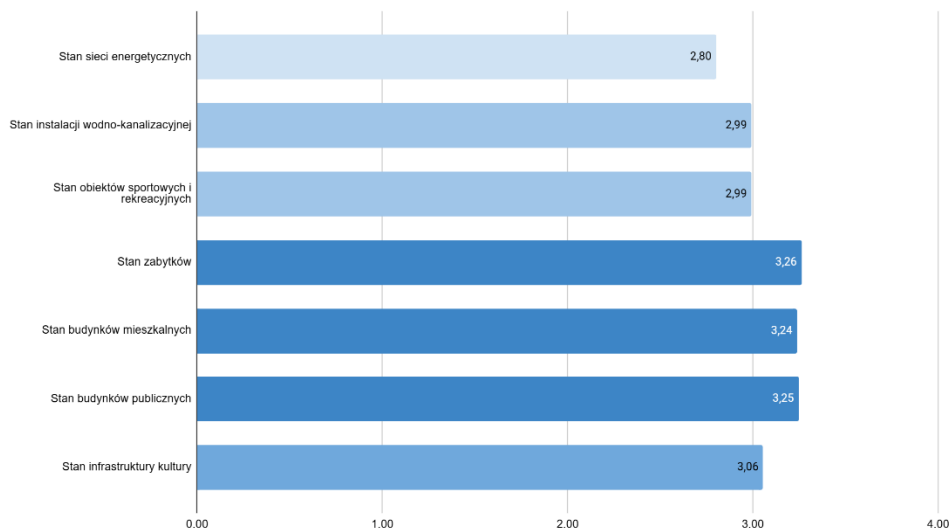
Analiza przedstawionych danych wskazuje na bardzo zły stan techniczny mienia komunalnego na obszarze rewitalizacji w porównaniu ze średnimi wartościami dla całej gminy Prabuty. Kluczowym wskaźnikiem jest liczba obiektów komunalnych wymagających remontu, która na obszarze rewitalizacji wynosi 49. Dla całej gminy analogiczny wskaźnik kształtuje się na poziomie 4,2. Oznacza to, że natężenie problemów technicznych na wyznaczonym obszarze jest ponad jedenastokrotnie wyższe niż średnio w pozostałych częściach gminy.

Tak znacząca dysproporcja potwierdza głęboką degradację sfery funkcjonalno-przestrzennej w aspekcie technicznym. Skumulowanie niemal pięćdziesięciu obiektów wymagających interwencji budowlanej świadczy o wieloletnich zaniedbaniach w zakresie bieżących remontów i konserwacji oraz o postępującym pogarszaniu się stanu substancji miejskiej. Jest to klasyczna przesłanka do podjęcia działań rewitalizacyjnych o charakterze systemowym.

Z perspektywy planowania strategicznego tak wysoki wskaźnik oznacza konieczność zabezpieczenia znaczących środków finansowych oraz etapowego prowadzenia prac modernizacyjnych, dostosowanego do skali i pilności potrzeb.

Wykres 4. Natężenie występowania poszczególnych problemów na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej

Natężenie występowania problemów w sferze technicznej.

źródło: badania ankietowe

Przeprowadzone konsultacje społeczne również wskazały na rodzaje obiektów, które generują największą potrzebę na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy poproszeni o wskazanie największych problemów w sferze technicznej najczęściej wybierali: stan budynków, stan budynków mieszkalnych oraz stan budynków publicznych. Ważnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę jest też poprawa stanu dróg, chodników i miejsc parkingowych. Kwestie te są szczególnie często podnoszone przez mieszkańców. Równocześnie z infrastrukturą drogową należy pamiętać o tym, że duża część infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest już bardzo wiekowa i narażona na częste awarie i uszkodzenia.

Zdjęcie 6. Budynki byłych warsztatów szkolnych

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Obecna sytuacja generuje szereg negatywnych konsekwencji społecznych i przestrzennych – od obniżenia estetyki przestrzeni publicznej po realne zagrożenia dla bezpieczeństwa użytkowników obiektów. Dane jednoznacznie wskazują, że obszar rewitalizacji stanowi koncentrację problemów technicznych w skali gminy, a jego wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wymaga kompleksowego programu modernizacji zasobu komunalnego. Działania te są kluczowe dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz odbudowy funkcji społecznych i użytkowych centrum miasta.

Potencjały sfery technicznej

Potencjał obszaru rewitalizacji, to przede wszystkim bogata historia i wynikające z niej dziedzictwo materialne. Co prawda duża część historycznej zabudowy uległa zniszczeniu w trakcie II wojny światowej, ale na obszarze rewitalizacji znajduje się wiele obiektów wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i Wojewódzkiego Rejestru Zabytków. Wśród tych ostatnich znajdują się obiekty o szczególnie dużej wartości historycznej, do których należą:

- kościół filialny p.w. Św. Wojciecha,
- kościół ewangelicko-augsburski (tzw. polski – obecnie Izba Pamiątek),
- zespół murów miejskich z Bramą Kwidzyńską (Szpitalną),
- pozostałości zamku biskupiego,
- wodociągi miejskie
- Fontanna Rolanda

Ochroną konserwatorską objęty jest również układ urbanistyczny Starego Miasta, które położone jest w całości na obszarze rewitalizacji.

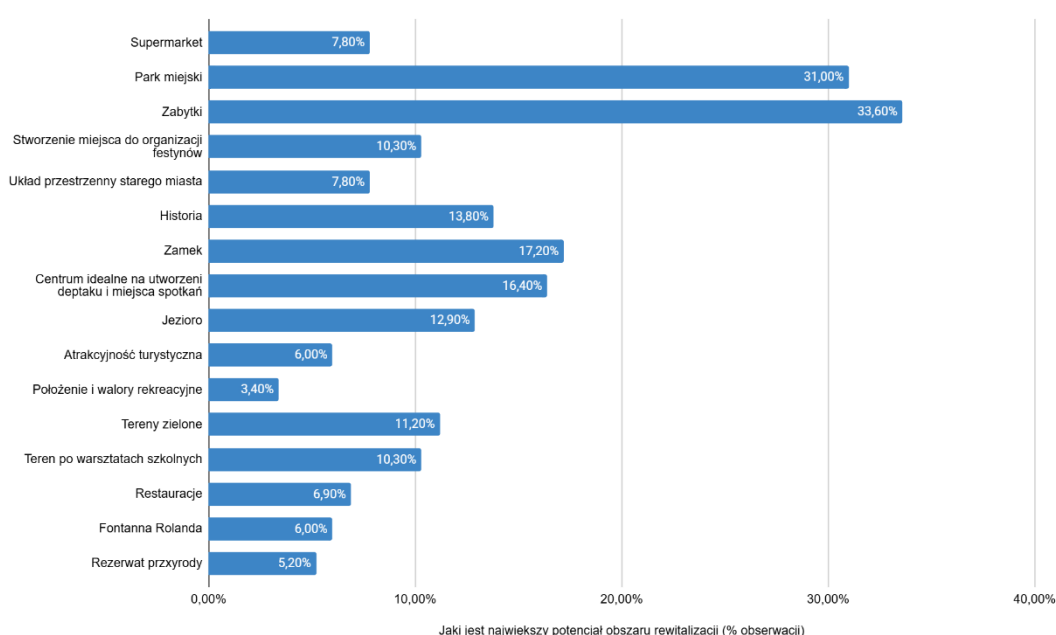
Zdjęcie 7. Brama Kwidzyńska (Szpitalna) i zespół murów miejskich

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

W dużej części potencjał w sferze technicznej wynika z możliwości wykorzystania dziedzictwa kulturowego Prabut w budowaniu strategii rozwoju obszaru – zwłaszcza w kontekście atrakcyjności centrum i potencjału turystycznego. Na obszarze rewitalizacji skoncentrowana jest też duża część zasobu komunalnego, który umożliwia kreowanie aktywnej polityki mieszkaniowej. W trakcie badań ankietowych dotyczących obszaru rewitalizacji mieszkańcy wymieniając największe potencjały obszaru rewitalizacji wskazywali zwłaszcza lokalne zabytki (33,6% obserwacji).

Wykres 5. Największe potencjały obszaru rewitalizacji

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze technicznej

Rodzaj i charakter zabudowy wymuszają w dużej części interwencje, które są związane z pracami remontowymi lub renowacją historycznej zabudowy obszaru rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać najważniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze technicznej, które wynikają zarówno z wysokiego poziomu degradacji zabudowy, jak i z potencjału dziedzictwa kulturowego. Należą do nich:

Modernizacja zasobu komunalnego

Najpilniejszą potrzebą jest systemowy program remontów i modernizacji budynków komunalnych. Wysoka liczba obiektów wymagających remontu wskazuje na konieczność etapowego, wieloletniego programu inwestycyjnego.

Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej

Znaczna część zabudowy pochodzi z okresu przedwojennego oraz lat 60.–70. XX wieku, co generuje: wysokie koszty ogrzewania, niską efektywność energetyczną, zwiększoną emisję zanieczyszczeń.

Poprawa dostępności architektonicznej

Wiele budynków, szczególnie historycznych, nie jest dostosowanych do potrzeb: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z małymi dziećmi.

Renowacja i adaptacja obiektów zabytkowych

Duża liczba budynków zabytkowych wymaga specjalistycznych zabiegów renowacyjnych, prac konserwacyjnych i adaptacyjnych.

Poprawa estetyki przestrzeni publicznej

Zarówno zły stan techniczny budynków, jak i infrastruktury takiej jak drogi, chodniki i parkingi, wpływa na obniżenie atrakcyjności obszaru. Istnieje potrzeba kompleksowej interwencji, która wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni publicznej.

Sfera środowiskowa

Charakterystyka sfery środowiskowej na obszarze rewitalizacji

Sfera środowiskowa stanowi jeden z kluczowych elementów diagnozy obszaru rewitalizacji, ponieważ bezpośrednio wpływa na jakość życia mieszkańców, stan zdrowia publicznego oraz trwałość rozwoju przestrzennego miasta. Jej ocena koncentruje się na identyfikacji zagrożeń wynikających z zanieczyszczeń środowiska, presji urbanizacyjnej oraz narastających skutków zmian klimatu. Analizie podlega w szczególności jakość powietrza, podatność na zjawiska ekstremalne oraz zdolność obszaru do retencjonowania wód opadowych.

W przypadku Prabut uwarunkowania środowiskowe są ściśle powiązane ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta. Obszar rewitalizacji obejmuje historyczne centrum o stosunkowo zwartej zabudowie, gdzie występuje koncentracja funkcji mieszkaniowych i usługowych. Taki charakter zagospodarowania sprzyja kumulacji emisji z indywidualnych źródeł ogrzewania oraz transportu lokalnego, szczególnie w okresie grzewczym.

Problemy sfery środowiskowej

Diagnoza pogłębiona sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji wskazuje na występowanie zjawisk negatywnych o charakterze jakościowym i percepcyjnym, które wpływają na komfort życia mieszkańców oraz długofalowe bezpieczeństwo środowiskowe miasta. Analiza obejmuje zarówno dane przestrzenne (mapy jakości powietrza), jak i wyniki konsultacji społecznych.

Analiza map średniorocznych stężeń pyłów PM_{2.5} i PM₁₀ wskazuje, że na terenie gminy nie występuje wyraźne zróżnicowanie przestrzenne natężenia zanieczyszczeń. Oznacza to, że obszar rewitalizacji nie wyróżnia się negatywnie w skali gminy pod względem koncentracji pyłów zawieszonych.

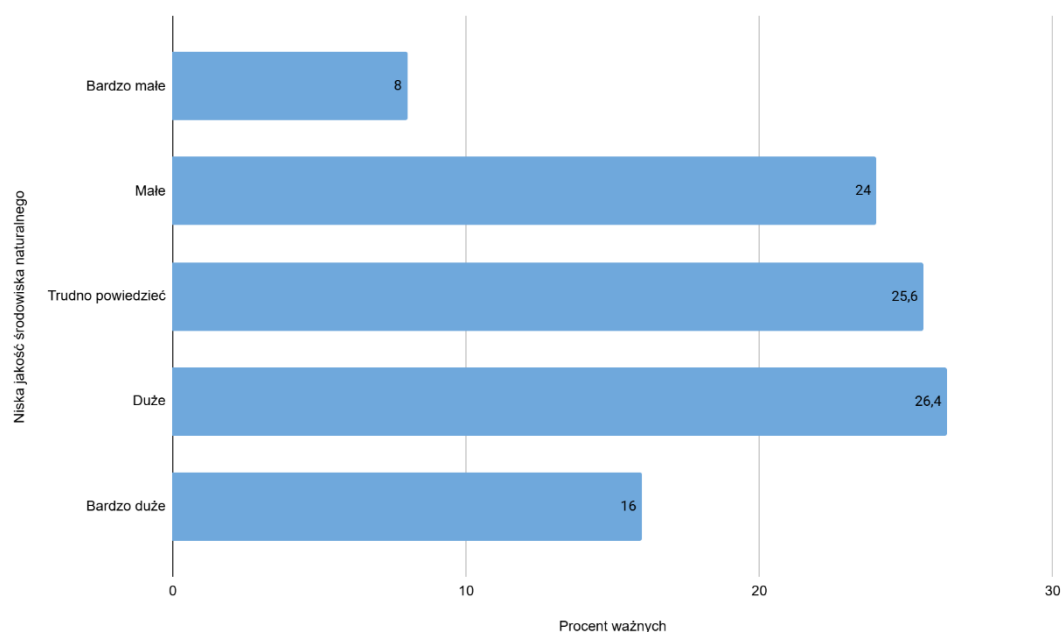
Jednocześnie brak przestrzennej zmienności nie eliminuje problemu jakości powietrza jako takiego – ma on charakter rozproszony i wynika głównie z:

- emisji z indywidualnych źródeł ogrzewania,
- niskiej emisji z sektora mieszkaniowego,
- ruchu komunikacyjnego.

W badaniach ankietowych 35,8% respondentów uznało niską jakość powietrza za problem „duży” lub „bardzo duży”, przy średniej ocenie 3,03. Wskazuje to na umiarkowany, lecz dostrzegalny poziom presji środowiskowej.

Konsultacje przeprowadzone wśród mieszkańców pokazują, że ogólna jakość środowiska naturalnego została oceniona wyżej niż jakość powietrza (średnia 3,18). Ponad 42% badanych uznało skalę problemu za „dużą” lub „bardzo dużą”.

Wykres 6. Ocena stopnia występowania zjawiska "niska jakość środowiska naturalnego"

źródło: badania ankietowe

W kontekście przestrzennym należy jednak podkreślić, że znaczna część obszaru rewitalizacji obejmuje tereny zielone, w tym park miejski, który pełni funkcję: klimatyczną (łagodzenie temperatur), rekreacyjną, krajobrazową i przyrodniczą.

Dodatkowym walorem środowiskowym jest bliskość jeziora, które wpływa na lokalny mikroklimat i stanowi istotny element systemu przyrodniczego miasta. Obecność tych zasobów ogranicza skalę negatywnych zjawisk środowiskowych w porównaniu z obszarami silnie zurbanizowanymi.

Problem środowiskowy ma zatem charakter selektywny – koncentruje się przede wszystkim w częściach o zwartej zabudowie i większym udziale powierzchni utwardzonych, podczas gdy tereny zielone i sąsiedztwo jeziora stanowią istotny czynnik równoważący presję urbanizacyjną.

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest. Z danych przestrzennych wynika, że materiały azbestowe występują punktowo na terenie gminy, w tym również w obrębie obszaru rewitalizacji. Nie obserwuje się jednak wyraźnej koncentracji tych wyrobów wyłącznie w granicach obszaru rewitalizacji – ich rozmieszczenie ma charakter rozproszony i związane jest przede wszystkim z wiekiem zabudowy oraz stosowaniem dawnych technologii budowlanych.

Mapa 1. Występowanie wyrobów zawierających azbest

źródło: <https://geoportal.gov.pl>

Problem występowania azbestu na obszarze rewitalizacji został poruszony również w badaniach ankietowych. W percepcji mieszkańców nie ma on dużego natężenia. Jest on zauważalny, ale występuje przy bardzo wysokim odsetku odpowiedzi „trudno powiedzieć” (59,5%). Wskazuje to na:

- ograniczoną świadomość społeczną w zakresie skali zagrożenia,
- potrzebę dalszej inwentaryzacji i działań informacyjnych,
- konieczność kontynuacji programów usuwania wyrobów azbestowych.

Choć problem nie jest obecnie postrzegany jako dominujący czynnik kryzysowy, jego znaczenie wynika z potencjalnego wpływu na zdrowie mieszkańców oraz konieczności spełnienia krajowych zobowiązań w zakresie eliminacji azbestu.

Części obszaru rewitalizacji o zwartej zabudowie i dużym udziale nawierzchni nieprzepuszczalnych wykazują ograniczoną zdolność do retencji wód opadowych. Może to prowadzić do: lokalnych przeciążeń systemu odwodnienia podczas intensywnych opadów, okresowego gromadzenia się wód opadowych w obniżeniach terenu oraz zwiększonego nagrzewania przestrzeni w okresach upałów.

Jednocześnie obecność parku oraz jeziora stanowi istotny czynnik łagodzący skutki zmian klimatycznych i poprawiający bilans przyrodniczy obszaru. Oznacza to, że potencjał środowiskowy jest znaczący, lecz wymaga utrzymania i dalszego wzmacniania.

Potencjały w sferze środowiskowej

Obszar rewitalizacji posiada istotne zasoby środowiskowe, które stanowią ważny zasób rozwojowy i mogą być skutecznie wykorzystane w procesie wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. W przeciwieństwie do wielu obszarów miejskich o zwartej i silnie przekształconej strukturze przestrzennej, znaczna część terenu objętego rewitalizacją obejmuje tereny zielone, w tym park miejski pełniący funkcję przyrodniczą, rekreacyjną i klimatyczną. Jego obecność w granicach obszaru wpływa korzystnie na lokalny mikroklimat, ogranicza efekt nagrzewania się przestrzeni w okresach upałów oraz zwiększa zdolność retencyjną terenu w czasie intensywnych opadów. Zieleń ta stanowi naturalny bufor dla części o bardziej zwartej zabudowie, a jednocześnie podnosi walory krajobrazowe i estetyczne centrum miasta.

Zdjęcie 8. Tereny zielone na obszarze rewitalizacji

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Dodatkowym atutem środowiskowym jest bliskość jeziora, które wzmacnia lokalny system przyrodniczy i oddziałuje korzystnie na warunki mikroklimatyczne. Obecność zbiornika wodnego zwiększa potencjał rozwoju tzw. zielono-niebieskiej infrastruktury, łączącej funkcje ekologiczne z rekreacyjnymi i społecznymi. Może to sprzyjać tworzeniu atrakcyjnych przestrzeni publicznych, poprawie retencji wód opadowych oraz budowaniu tożsamości miejsca opartej na walorach krajobrazowych.

Potencjał środowiskowy Prabut wynika zatem nie tylko z relatywnie stabilnej sytuacji w zakresie jakości powietrza, ale przede wszystkim z obecności silnych zasobów przyrodniczych w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta. Park miejski oraz jezioro tworzą naturalne podstawy do wzmacniania odporności klimatycznej, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz budowania atrakcyjnego wizerunku miasta jako miejsca przyjaznego środowisku i mieszkańcom. Właściwe wykorzystanie tych zasobów w procesie rewitalizacji może przyczynić się do trwałej poprawy jakości życia oraz zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności obszaru rewitalizacji.

Potrzeby obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej

Analiza sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji w Prabuty wskazuje, że mimo braku wyraźnych, punktowych przekroczeń norm jakości powietrza, konieczne jest podjęcie działań o charakterze systemowym i długofalowym. Zidentyfikowane problemy mają charakter umiarkowany, lecz wpływają na jakość życia mieszkańców i postrzeganie stanu środowiska w centrum miasta.

Jedną z podstawowych potrzeb jest dalsze ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z indywidualnych źródeł ogrzewania. Mapy średniorocznych stężeń PM_{2.5} i PM₁₀ nie wykazują istotnego zróżnicowania przestrzennego w skali gminy, jednak utrzymujący się, równomierny poziom zanieczyszczeń wskazuje na konieczność działań prewencyjnych. Obejmują one przede wszystkim modernizację systemów grzewczych, termomodernizację budynków oraz wspieranie rozwiązań niskoemisyjnych. Działania te powinny być skoordynowane z interwencjami w sferze technicznej, tak aby poprawa efektywności energetycznej zasobu mieszkaniowego przynosiła jednocześnie efekt środowiskowy. Kolejną istotną potrzebą jest wzmacnianie odporności klimatycznej obszaru, zwłaszcza w częściach o zwartej zabudowie i dużym udziale powierzchni uszczelnionych. Ograniczona retencja wód opadowych oraz podatność na nagrzewanie w okresach letnich wymagają rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury. W praktyce oznacza to konieczność zwiększania udziału zieleni w przestrzeniach publicznych, tworzenia rozwiązań małej retencji (np. ogrodów deszczowych, niecek infiltracyjnych), a także przekształcania części nawierzchni utwardzonych w powierzchnie przepuszczalne.

Istotnym kierunkiem działań jest również ochrona i wzmocnienie istniejących zasobów przyrodniczych. Park miejski oraz bliskość jeziora stanowią znaczący potencjał środowiskowy, który powinien być utrzymany i rozwijany. Wymaga to zarówno dbałości o stan zieleni, jak i poprawy dostępności tych terenów oraz ich powiązania funkcjonalnego z centrum miasta. Integracja terenów zielonych i akwenów z przestrzenią publiczną może pełnić funkcję adaptacyjną, rekreacyjną i społeczną jednocześnie.

Zidentyfikowaną potrzebą jest także kontynuacja działań związanych z eliminacją wyrobów zawierających azbest. Choć problem ten nie ma charakteru skoncentrowanego przestrzennie, jego występowanie w rozproszonej formie oraz

ograniczona świadomość mieszkańców wskazują na konieczność dalszej inwentaryzacji, prowadzenia działań informacyjnych oraz systematycznego usuwania materiałów niebezpiecznych.

SYNTEZA DIAGNOZY

Niniejszy podrozdział stanowi syntetyczne ujęcie wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji na terenie gminy Prabuty. Obejmuje on kompleksowe podsumowanie zidentyfikowanych problemów występujących w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, a także analizę potrzeb i lokalnych potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Przedstawiona synteza, wraz z zestawieniem kluczowych potrzeb rozwojowych, spełnia wymogi określone w art. 36 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (ustawa wdrożeniowa), co pozwala uznać Gminny Program Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026-2035 za strategię IIT.

W dalszej części podrozdziału przedstawiono tabelaryczne zestawienie kluczowych problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji, w podziale na poszczególne sfery funkcjonowania. Zaprezentowane zestawienie potwierdza znaczną zbieżność negatywnych zjawisk, szczególnie w sferze społecznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, co uzasadnia konieczność prowadzenia skoordynowanych i komplementarnych działań rewitalizacyjnych.

Diagnoza szczegółowa obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna		
Problemy	Potencjały	Potrzeby
Trendy demograficzne, które wskazują na starzenie się społeczność zamieszkującej obszar rewitalizacji	Duża koncentracja liczby mieszkańców (wysoka gęstość zaludnienia) oraz rosnąca ich liczba na obszarze rewitalizacji	Ograniczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zwiększenie aktywności zawodowej

▪ Kumulujące się problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, zjawiska niezaradności wychowawczej i przemocy w rodzinach ▪ Wysoka przestępczość objawiająca się dużą liczbą przestępstw, wykroczeń i interwencji policyjnych ▪ Występowanie na obszarze rewitalizacji zjawiska ubóstwa energetycznego ▪ Zauważalny spadek aktywności społecznej i systematyczne osłabianie kapitału społecznego ▪ Brak spójnej oferty wsparcia i spędzania czasu wolnego skierowanej do młodzieży	▪ Duża liczba organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji ▪ Aktywność części mieszkańców – udział w konsultacjach, inicjatywach lokalnych ▪ Funkcjonowanie instytucji wsparcia społecznego (Placówka Wsparcia Dziennego „Centralna Kuźnia Młodych”, Klub Seniora OAZA, Dzienny Dom Pobytu „Niezapominajka”) ▪ Obecność placówek edukacyjnych (SP nr 2, Zespół Szkół, przedszkola) oraz obecność instytucji publicznych (UMiG, Policja, Parafia) sprzyjająca koordynacji działań społecznych ▪ Bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe (tożsamość kresowa, historia miasta), które zwiększa potencjał do budowania	▪ Wsparcie osób starszych i dostosowanie usług do procesu starzenia się lokalnej społeczności ▪ Wsparcie grup szczególnie zagrożonych (rodziny z problemem przemocy, uzależnień, osoby bezrobotne, niepełnosprawne) ▪ Wzmacnianie tożsamości lokalnej i działań integracyjnych ▪ Poprawa bezpieczeństwa i ograniczenie przestępczości. ▪ Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin, wsparcie rodziców, opiekunów prawnych oraz dzieci i młodzieży. ▪ Tworzenie przestrzeni do budowania więzi sąsiedzkich i integracji
--	--	--

	tożsamości lokalnej i działań integracyjnych wokół historii miasta.	
--	---	--

Sfera gospodarcza		
Problemy	Potencjały	Potrzeby
▪ Duża liczba likwidowanych działalności gospodarczych, ogólny spadek ich liczby i duża rotacja podmiotów na obszarze rewitalizacji ▪ Ograniczona siła nabywcza części mieszkańców (powiązana z problemami społecznymi) ▪ Stopniowa utrata przewag lokalizacyjnych centrum i ryzyko osłabienia funkcji usługowych centrum miasta	▪ Koncentracja dużej części handlu i usług w śródmieściu. ▪ Korzystne położenie – historyczne centrum miasta oraz atrakcyjne walory krajobrazowe (sąsiedztwo jeziora i terenów parkowych) ▪ Dostępność budynków o dużym potencjale adaptacyjnym (m.in. były warsztaty szkolne) ▪ Koncentracja instytucji publicznych generujących ruch w centrum ▪ Duża liczba organizacji pozarządowych – potencjał współpracy międzysektorowej (możliwość rozwoju klastrów lokalnych)	▪ Tworzenie preferencyjnych warunków najmu dla nowych działalności ▪ Rozwój produktów turystycznych i usług czasu wolnego ▪ Adaptacja budynków na przestrzenie inkubacyjne, coworkingowe i rzemieślnicze ▪ Wsparcie nowych funkcji gospodarczych i działalności kreatywnych ▪ Wzmocnienie współpracy przedsiębiorców, NGO i samorządu ▪ Budowanie lokalnych sieci gospodarczych i partnerstw ▪ Ograniczenie rotacji firm i wsparcie dla

	i inicjatyw partnerskich) ▪ Znaczna liczba zabytków, bogata historia i dziedzictwo kulturowe obszaru tworzą potencjał do rozwoju turystyki i usług.	mikro oraz małych przedsiębiorstw
--	---	-----------------------------------

Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Problemy	Potencjały	Potrzeby
▪ Duża koncentracja obiektów wymagających remontu i modernizacji ▪ Niedostosowanie części przestrzeni publicznych do współczesnych funkcji i niewystarczające wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych ▪ Bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób starszych i z niepełnosprawnościami ▪ Niedobór wysokiej jakości przestrzeni rekreacyjnych, integracyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego	▪ Historyczny układ urbanistyczny średniowiecznego miasta lokacyjnego oraz lokalizacja wielu obiektów zabytkowych ▪ Wysoka koncentracja instytucji publicznych i usług na obszarze rewitalizacji ▪ Duży potencjał tworzenia przestrzeni rekreacyjnych (park miejski i sąsiedztwo jeziora jako naturalne zaplecze rekreacyjne)	▪ Modernizacja przestrzeni publicznych i zwiększenie ich funkcjonalności ▪ Tworzenie atrakcyjnych, wielofunkcyjnych miejsc spotkań (przestrzeni rekreacyjnych, miejsc spędzania czasu wolnego) ▪ Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami ▪ Porządkowanie podwojek, remonty dróg, ciągów pieszych i

▪ Fragmentacja i niska estetyka części przestrzeni (np. zaniedbane podwórza, pustostany) ▪ Niewystarczające zagospodarowanie budynków o dużym potencjale (np. były warsztaty) ▪ Degradacja historycznej zabudowy w centrum miasta oraz brak zagospodarowania części niezabudowanych działek (zabudowa zniszczona w trakcie II wojny światowej) ▪ Brak zagospodarowania dużej części obszarów nieurbanizowanych. ▪ Problem z dostępnością miejsc parkingowych i „bałaganem przestrzennym” generowanym przez zaparkowane pojazdy.	▪ Możliwość integracji funkcji mieszkaniowych, usługowych i kulturalnych (wysoka koncentracja instytucji publicznych i usług w centrum) ▪ Silna tożsamość miejsca i znaczenie historyczne śródmieścia	przestrzeni półpublicznych ▪ Nadanie nowych funkcji opuszczonym lub niedostatecznie wykorzystywanym obiektom ▪ Wzmocnienie roli centrum jako reprezentacyjnej i integrującej części miasta ▪ Rekultywacja terenów zielonych i nadawanie im nowych funkcji (miejsca spotkań, ogrody deszczowe, łąki kwietne)
---	--	--

Sfera techniczna		
Problemy	Potencjały	Potrzeby
▪ Degradacja substancji mieszkaniowej	▪ Zwarta struktura zabudowy umożliwiająca	▪ Kompleksowe programy remontowe obejmujące

w historycznej części miasta ▪ Zły stan techniczny budynków komunalnych i części wspólnot mieszkaniowych (zużyta stolarka, nieszczelne dachy, zawilgocenia, spękania elewacji, brak ociepleń ścian, stropów i dachów)) ▪ Niska efektywność energetyczna części zabudowy ▪ Potencjalne zagrożenia środowiskowe związane ze starymi materiałami budowlanymi ▪ Starzejąca się infrastruktura techniczna w przestrzeni publicznej (zły stan dróg,	realizację kompleksowych projektów modernizacyjnych ▪ Rosnąca świadomość ekologiczna i możliwość integracji działań społecznych z interwencjami technicznymi ▪ Wartość historyczna obszaru uzasadniająca inwestycje publiczne (potencjał turystyczny, reprezentacyjny) ▪ Możliwość łączenia działań termomodernizacyjnych z redukcją ubóstwa energetycznego ▪ Możliwości wykorzystania dziedzictwa kulturowego Prabut (koncentracja zabytków, unikatowy układ przestrzenny) w budowaniu strategii rozwoju obszaru – zwłaszcza w kontekście atrakcyjności centrum i potencjału turystycznego	elewacje, dachy, klatki schodowe, fundamenty. ▪ Systemowa termomodernizacja budynków komunalnych (ocieplenia przegród, wymiana stolarki, modernizacja systemów grzewczych) ▪ Wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne i energooszczędne (pompy ciepła, podłączenia do sieci, OZE) ▪ Modernizacja obiektów zabytkowych z zachowaniem standardów konserwatorskich. ▪ Remonty dróg oraz infrastruktury oświetleniowej, wodociągowej i kanalizacyjnej) ▪ Poprawa dostępności architektonicznej ▪ Budynków (szczególnie historycznych) i dostosowanie ich do potrzeb: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z małymi dziećmi.
---	---	---

infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej) ▪ Zjawisko ubóstwa energetycznego powiązane z niskim standardem technicznym lokali		
---	--	--

Sfera środowiskowa		
Problemy	Potencjały	Potrzeby
▪ Występowanie wyrobów zawierających azbest w budynkach ▪ Niska efektywność energetyczna budynków skutkująca wyższą emisją zanieczyszczeń ▪ Udział indywidualnych, przestarzałych źródeł ciepła (potencjalne źródło niskiej emisji) ▪ Możliwe problemy z retencją wód opadowych	▪ Park miejski i sąsiedztwo jeziora jako naturalny potencjał środowiskowy ▪ Dostęp do terenów rekreacyjnych w bezpośrednim sąsiedztwie centrum ▪ Potencjał edukacyjny instytucji publicznych i organizacji społecznych ▪ Możliwość realizacji programów usuwania azbestu ze wsparciem	Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację źródeł ciepła i działania termomodernizacyjne
		Lepsze wykorzystanie istniejących terenów zielonych i nadawanie im nowych funkcji oraz tworzenie nowych terenów.
		Wprowadzenie systemów retencji, ogrodów deszczowych, zielonych podwórek
		Edukacja ekologiczna i budowanie postaw prośrodowiskowych

(uszczelnione powierzchnie)	środków zewnętrznych	
▪ Ograniczona świadomość ekologiczna części mieszkańców		

Przedstawione zestawienia problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji, wynikających z nich potrzeb oraz rozpoznanych potencjałów rozwojowych stanowią podstawę do zaprogramowania adekwatnych działań odpowiadających rzeczywistym uwarunkowaniom lokalnym. Umożliwiają one zaplanowanie interwencji uwzględniającej specyfikę śródmieścia, skalę zjawisk kryzysowych oraz istniejące zasoby społeczne, przestrzenne i instytucjonalne. Takie podejście przesądza o kompleksowym i zintegrowanym charakterze procesu rewitalizacji.

Analiza przeprowadzona w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną stanowi rozwinięcie podstawowych wymiarów zrównoważonego rozwoju – społecznego, gospodarczego i środowiskowego. W przypadku obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie mają problemy społeczne, które stanowiły zasadniczą przesłankę jego wyznaczenia. Wysoka koncentracja zjawisk takich jak ubóstwo, bezrobocie, przemoc domowa, niski poziom bezpieczeństwa czy postępujące starzenie się społeczności wymaga skoordynowanych działań naprawczych.

Zjawiska te współwystępują z trudnościami w innych obszarach funkcjonowania – niestabilnością lokalnej przedsiębiorczości, degradacją substancji budowlanej, niską efektywnością energetyczną budynków, obecnością wyrobów zawierających azbest czy niedostosowaniem części przestrzeni publicznych do współczesnych potrzeb mieszkańców. Oznacza to, że skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym wymaga równoczesnych działań w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzennej.

Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej, ograniczenie rotacji firm oraz lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa historycznego mogą przyczynić się do wzrostu aktywności zawodowej i stabilizacji sytuacji dochodowej mieszkańców. Z kolei działania środowiskowe i techniczne – obejmujące m.in. termomodernizację budynków, modernizację źródeł ciepła, usuwanie azbestu

czy rozwój terenów zielonych – wpłyną na poprawę jakości życia, obniżenie kosztów utrzymania mieszkań oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Relacje między poszczególnymi sferami mają charakter wzajemny. Wzmacnianie integracji społecznej, rozwój kapitału społecznego oraz wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem sprzyjają większemu zaangażowaniu mieszkańców w działania gospodarcze i prośrodowiskowe. Jednocześnie poprawa warunków ekonomicznych i środowiskowych stwarza podstawy do skuteczniejszego rozwiązywania problemów społecznych.

W podobny sposób powiązane są zidentyfikowane potencjały. Aktywność mieszkańców, obecność organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, centralne położenie, bogate dziedzictwo historyczne oraz dostęp do terenów zielonych tworzą spójny zestaw zasobów, które mogą wzajemnie się wzmacniać. Ich wykorzystanie w sposób skoordynowany pozwoli na jednoczesne oddziaływanie w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Proces rewitalizacji powinien zatem opierać się na równoległym wdrażaniu działań infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych, tak aby osiągnięte efekty miały trwały charakter. Tylko całościowe podejście, uwzględniające wzajemne zależności między sferami, daje możliwość skutecznego ograniczenia negatywnych zjawisk i długofalowej poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji.

Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań

Wizja obszaru rewitalizacji została określona w oparciu o wyniki pogłębionej diagnozy, obejmującej identyfikację kluczowych problemów, deficytów oraz lokalnych potencjałów rozwojowych. Stanowi ona docelowy obraz przemian, jakie powinny zajść na obszarze rewitalizacji w wyniku konsekwentnej realizacji zaplanowanych działań.

Obszar rewitalizacji obejmuje historyczne śródmieście – teren o istotnym znaczeniu funkcjonalnym i symbolicznym dla całej gminy, w którym zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wizja odnosi się do przezwyciężenia tych trudności oraz do pełniejszego wykorzystania istniejących zasobów: aktywności mieszkańców, potencjału instytucjonalnego, dziedzictwa historycznego oraz centralnego położenia.

Zakłada się, że proces rewitalizacji prowadzony na podstawie niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 będzie etapem długofalowych przemian. Osiągnięcie przyjętej wizji może wymagać kontynuacji działań również po zakończeniu obowiązywania dokumentu. W takim przypadku niezbędne będzie jego zaktualizowanie lub opracowanie kolejnego programu, tak aby zapewnić ciągłość i trwałość podejmowanych interwencji.

Wizja stanowi zatem nie tylko punkt odniesienia dla zaplanowanych przedsięwzięć, lecz także kierunek dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji, którego efektem ma być poprawa jakości życia mieszkańców, wzmocnienie funkcji społecznych i gospodarczych centrum oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni.

USPÓJNIONA WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji stanowi tętniące życiem, bezpieczne i atrakcyjne centrum gminy – przestrzeń zintegrowaną społecznie, aktywną gospodarczo oraz przyjazną środowiskowo. Jest to miejsce, w którym mieszkańcy różnych pokoleń współtworzą lokalną wspólnotę, korzystają z rozwiniętych usług społecznych i publicznych oraz identyfikują się z dziedzictwem historycznym i kulturowym śródmieścia.

W wyniku realizacji procesu rewitalizacji obszar ten staje się przestrzenią sprzyjającą integracji i współpracy. Wzmocnione zostają więzi sąsiedzkie, a mieszkańcy – w tym osoby starsze, młodzież, rodziny oraz osoby zagrożone wykluczeniem – mają zapewniony dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, edukacyjnych

i kulturalnych. Funkcjonują tu miejsca aktywności lokalnej, placówki wsparcia dziennego oraz przestrzenie integracyjne, które przeciwdziałają marginalizacji i budują kapitał społeczny.

Obszar rewitalizacji rozwija się również jako stabilne i rozpoznawalne centrum aktywności gospodarczej. Przedsiębiorcy korzystają z przyjaznych warunków prowadzenia działalności, dostępnych przestrzeni inkubacyjnych oraz wsparcia instytucjonalnego. Lokalny handel i usługi odzyskują swoją rolę, a historyczny charakter centrum staje się atutem w budowaniu oferty turystycznej i usług czasu wolnego. Powstają nowe miejsca pracy, co sprzyja zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców.

Przestrzeń publiczna jest uporządkowana, funkcjonalna i estetyczna. Zmodernizowana infrastruktura drogowa i piesza, dostępne parkingi, rozwinięta sieć ścieżek rowerowych oraz rozwiązania wspierające elektromobilność poprawiają komfort codziennego funkcjonowania. Budynki mieszkalne i użyteczności publicznej są odnowione, poddane termomodernizacji i dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Podwórka i przestrzenie wspólne pełnią funkcję integracyjną i rekreacyjną.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się wysoką jakością środowiska. Ograniczona zostaje niska emisja, zmodernizowane systemy ogrzewania i oświetlenia przyczyniają się do poprawy efektywności energetycznej, a tereny zielone i przestrzenie rekreacyjne tworzą spójny system sprzyjający wypoczynkowi i adaptacji do zmian klimatu. Dziedzictwo kulturowe jest chronione i wykorzystywane w sposób wzmacniający tożsamość miejsca oraz atrakcyjność centrum.

Wizja zakłada trwałą poprawę jakości życia mieszkańców poprzez równoległe wzmacnianie wymiaru społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego, w oparciu o współpracę samorządu, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców.

INTEGRACJA WIZJI, CELÓW, KIERUNKÓW DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ

Realizacja wizji obszaru rewitalizacji została oparta na spójnym układzie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań, które bezpośrednio odnoszą się do kluczowych elementów wizji.

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Cel ten odpowiada na kluczowy element wizji, jakim jest zintegrowana i aktywna wspólnota mieszkańców. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w miejscu zamieszkania, tworzenie placówek wsparcia dziennego oraz wdrażanie programów profilaktycznych i terapeutycznych bezpośrednio przyczyniają się do budowania bezpiecznej i solidarnej społeczności.

Rozwój edukacji dorosłych, oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz działania integrujące pokolenia wzmacniają kapitał społeczny i budują trwałe więzi sąsiedzkie. Wspieranie organizacji pozarządowych i narzędzi partycypacyjnych realizuje wizję centrum jako przestrzeni współdecydowania i aktywności obywatelskiej.

Kierunki działań:

1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych

1.2 Rozwój usług publicznych

1.3 Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich

Cel 2: Wsparcie rozwoju gospodarczego

Cel ten odnosi się do wizji obszaru rewitalizacji jako stabilnego i atrakcyjnego centrum aktywności gospodarczej. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, systemów zachęt dla przedsiębiorców oraz przestrzeni inkubacyjnych sprzyja wzrostowi liczby trwałych podmiotów gospodarczych.

Promocja centrum jako miejsca zakupów i usług oraz działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy bezpośrednio realizują założenie o zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców. Likwidowanie barier komunikacyjnych i poprawa dostępności przestrzeni wzmacniają powiązania między wymiarem gospodarczym a społecznym.

Kierunki działań:

2.1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji

2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy i stymulowanie aktywności zawodowej

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Cel ten odzwierciedla wizję uporządkowanej, dostępnej i estetycznej przestrzeni publicznej. Modernizacja infrastruktury drogowej, rozwój sieci pieszych i rowerowych,

budowa parkingów oraz wspieranie elektromobilności poprawiają funkcjonalność centrum.

Renowacja, rewaloryzacja i termomodernizacja budynków komunalnych oraz użyteczności publicznej bezpośrednio realizują założenie o poprawie standardu technicznego zabudowy. Zagospodarowanie podwórek i nadawanie nowych funkcji budynkom przyczyniają się do integracji mieszkańców i ożywienia przestrzeni.

Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego wzmacniają tożsamość miejsca, co stanowi jeden z fundamentów wizji obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

3.1 Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.

3.2 Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej

3.3 Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych.

Cel strategiczny 4: Jakość życia i środowisko

Cel ten nawiązuje do wizji obszaru jako przestrzeni przyjaznej środowiskowo i energooszczędnej. Termomodernizacja budynków, likwidacja indywidualnych źródeł ogrzewania oraz modernizacja oświetlenia przyczyniają się do ograniczenia niskiej emisji i poprawy efektywności energetycznej.

Rewaloryzacja zieleni, zagospodarowanie terenów parkowych oraz tworzenie przestrzeni rekreacyjnych wzmacniają aspekt środowiskowy wizji, jednocześnie wpływając na integrację społeczną i poprawę jakości życia.

Kierunki działań:

4.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetyczne

4.2 Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

LOGIKA INTERWENCJI

Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono powiązania pomiędzy głównymi zidentyfikowanymi problemami obszaru, a celami rewitalizacyjnymi oraz podporządkowanymi im podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, które w ramach programu zintegrowanego stanowią główną oś interwencji.

Tabela 13. Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności – logika interwencji

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
▪ Trendy demograficzne, które wskazują na starzenie się społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji ▪ Kumulujące się problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, zjawiska niezaradności wychowawczej i przemocy w rodzinach ▪ Wysoka przestępczość objawiająca się dużą liczbą przestępstw, wykroczeń i interwencji policyjnych. ▪ Brak spójnej oferty wsparcia i spędzania czasu wolnego	K 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych	- Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Prabutach położonego przy ul. Grunwaldzkiej w Prabutach (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem - Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej

skierowanej do młodzieży ▪ Niedobór wysokiej jakości przestrzeni rekreacyjnych, integracyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego		
▪ Niedobór wysokiej jakości przestrzeni rekreacyjnych, integracyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego ▪ Degradacja historycznej zabudowy w centrum miasta oraz brak zagospodarowania części niezabudowanych działek (zabudowa zniszczona w trakcie II wojny światowej) ▪ Niedostosowanie części przestrzeni publicznych do współczesnych funkcji i niewystarczające wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych. •	K 1.2 Rozwój usług publicznych	- Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego - Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci - „Zielono mi” Urządzenie Skweru im. Jana Pawła II

▪ Zauważalny spadek aktywności społecznej i systematyczne osłabianie kapitału społecznego. ▪ Niski kapitał społeczny części mieszkańców obszaru rewitalizacji ▪ Niewykorzystany potencjał związany z dziedzictwem kulturowym i historią miejsca	K. 1.3. Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich	- „Aktywne centrum” - Działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji - Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut”
---	--	---

Tabela 14. Cel 2: Wsparcie rozwoju lokalnego – logika interwencji

Cel 2: Wsparcie rozwoju gospodarczego		
Główne problemy	Kierunek działań	Przedsięwzięcia
▪ Duża liczba likwidowanych działalności gospodarczych, ogólny spadek ich liczby i duża rotacja podmiotów na obszarze rewitalizacji ▪ Ograniczona siła nabywcza części mieszkańców (powiązana z problemami społecznymi)	K2.1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji.	- Utworzenie strefy aktywności gospodarczej - Budowa Parkingu przy ul. Reja/Wałowej

▪ Stopniowa utrata przewag lokalizacyjnych centrum i ryzyko osłabienia funkcji usługowych centrum miasta ▪ Brak przestrzeni inkubacyjnych ▪ Niewystarczające zagospodarowanie budynków o dużym potencjale (np. były warsztaty)		
▪ Stopniowa utrata przewag lokalizacyjnych centrum i ryzyko osłabienia funkcji usługowych centrum miasta ▪ Niewykorzystany potencjał turystyczny śródmieścia ▪ Duża liczba likwidowanych działalności gospodarczych, ogólny spadek ich liczby i duża rotacja podmiotów na obszarze rewitalizacji. •	K. 2.2. Tworzenie nowych miejsc pracy i stymulowanie aktywności zawodowej	- Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut” - Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem zabudowy garażowej i budynków gospodarczych

Tabela 15. Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń – logika interwencji

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń		
Główne problemy	Kierunek działań	Przedsięwzięcia
- Problem z dostępnością miejsc parkingowych i „bałaganem przestrzennym” generowanym przez zaparkowane pojazdy - Starzejąca się infrastruktura techniczna w przestrzeni publicznej (zły stan dróg, infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej)	K.3.1. Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	- Budowa Parkingu przy ul. Reja/Wałowej - Przebudowa ul. Legionów - Uporządkowanie terenu pomiędzy ul. Długą i Mickiewicza (plac i droga) - Budowa Parkingu (Plac Kościuszki) - Przebudowa ulic położonych wokół katedry - Przebudowa ul. Wałowej i ul. Mikołaja Reja - Wymiana nawierzchni ul. Zamkowej, Reymonta, Barczewskiego, Jagotty wraz z przebudową sieci technicznych - Przebudowa ul. Mickiewicza wraz z włączeniem do

		skrzyżowania z ul. Kwidzyńską i budowę parkingu przy przedszkolu - Uporządkowanie podwórka przy ul. Barczewskiego (od strony ul. Długiej)
▪ Degradacja historycznej zabudowy w centrum miasta oraz brak zagospodarowania części niezabudowanych działek (zabudowa zniszczona w trakcie II wojny światowej) ▪ Zły stan techniczny budynków komunalnych i części wspólnot mieszkaniowych (zużyta stolarka, nieszczelne dachy, zawilgocenia, spękania elewacji, brak ociepleń ścian, stropów i dachów))	K3.2. Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej	- Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem zabudowy garażowej i budynków gospodarczych - Termomodernizacja budynków mieszkalnych

▪ Duża koncentracja obiektów wymagających remontu i modernizacji ▪ Fragmentacja i niska estetyka części przestrzeni (np. zaniedbane podwórza, pustostany) ▪ Bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób starszych i z niepełnosprawnościami ▪ Liczne obiekty zabytkowe wymagające renowacji i remontów	K. 3.3. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych.	- Rewitalizacja Prabuckich Wodociągów - Prace rewitalizacyjne na terenie Zamku Biskupiego - Odnowienie Fontanny Rolanda
--	--	--

Tabela 16. Cel 4: Jakość życia i środowisko - logika interwencji

Cel 4: Jakość życia i środowisko		
Główne problemy	Cele operacyjne	Przedsięwzięcia

▪ Niska efektywność energetyczna budynków skutkująca wyższą emisją zanieczyszczeń ▪ Udział indywidualnych, przestarzałych źródeł ciepła (potencjalne źródło niskiej emisji) ▪ Konieczność wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne ▪ Zjawisko ubóstwa energetycznego powiązane z niskim standardem technicznym lokali ▪ Zły stan techniczny budynków komunalnych i części wspólnot mieszkaniowych (zużyta stolarka, nieszczelne dachy, zawilgocenia, spękania elewacji, brak ociepleń ścian, stropów i dachów)	K.4.1.Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej.	- Zagospodarowanie parku miejskiego - Termomodernizacja budynków mieszkalnych
--	--	---

▪ Możliwe problemy z retencją wód opadowych (uszczelnione powierzchnie) ▪ Ograniczona świadomość ekologiczna części mieszkańców	K.4.2. Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa.	- Uporządkowanie podwórka przy ul. Barczewskiego (od strony ul. Długiej) - Zagospodarowanie parku miejskiego - „Zielono mi” Urządzenie Skweru im. Jana Pawła II - „Więcej Zieleni dla Jeleni”. Założenie rabat z oślinnością wieloletnią na terenie Śródmieścia - Utworzenie Miejskiego Ogrodu Deszczowego i zagospodarowanie wód opadowych na terenach przyszkolnych w Prabutach
--	---	---

Logika interwencji przyjęta w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 stanowi podstawę planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych. Opiera się ona na powiązaniu zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji z celami rewitalizacji oraz odpowiadającymi im przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

Przyjęte cele rewitalizacyjne oraz wynikające z nich kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej. Mają one charakter zintegrowany, zapewniający kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych – zarówno podstawowych, jak i uzupełniających – będzie prowadzona na całym obszarze rewitalizacji i przyczyni się do osiągnięcia założonych celów oraz kierunków działań. Powiązanie przedsięwzięć z celami rewitalizacji wskazuje na spójny i komplementarny charakter planowanej interwencji.

W przypadku konieczności dostosowania działań do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych dopuszcza się aktualizację dokumentu, tak aby zapewnić ciągłość i skuteczność procesu rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na lata 2026–2035

PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Niniejszy rozdział przedstawia podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035. Projekty zostały wskazane w sposób partycypacyjny przez interesariuszy rewitalizacji, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w tym przez przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Każde z przedsięwzięć zostało opisane w ujednoliconej formule obejmującej w szczególności: nazwę przedsięwzięcia, jego lokalizację, charakter i zakres planowanych działań, zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt, a także jego powiązanie z celami strategicznymi, operacyjnymi oraz kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji. W opisie uwzględniono również prognozowane wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich monitorowania, orientacyjny termin realizacji, szacunkową wartość przedsięwzięcia oraz potencjalne źródła finansowania.

W odniesieniu do każdego przedsięwzięcia wskazano również sposób zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Tak opracowana lista przedsięwzięć odpowiada wymaganiom określonym w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, a jednocześnie uwzględnia elementy wskazane w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Wskazane projekty realizują cele rewitalizacji oraz tworzą spójny system działań służących wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Komplementarność oraz wzajemne powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały przedstawione w rozdziale dotyczącym mechanizmów integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedsięwzięcie nr P1	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Obszar pomiędzy ulicą Kwidzyńską i Legionów
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • zły stan nawierzchni i brak funkcjonalności komunikacyjnej • w przestrzeni brakuje podstawowych elementów małej architektury, co uniemożliwia faktyczne korzystanie z terenu do wypoczynku i rekreacji (brak ławek, stolików, pergoli, placu zabaw, urządzenie zieleni, kosze) • nieatrakcyjny wizerunek i brak zieleni - niska estetyka terenu, zaniedbana oraz nieuporządkowana zielen • brak odpowiedniego oświetlenia, co wpływa na niskie poczucie bezpieczeństwa po zmroku i negatywnie wpływa na estetykę • zaleganie wody deszczowej na terenie, prowadzące do szybkiej degradacji terenu • nieuregulowane parkowanie w sąsiedztwie skweru utrudniające dostęp do przestrzeń • brak symbolicznego miejsca pamięci - gmina nie posiada dedykowanej i godnej przestrzeni upamiętniającej mieszkańców przybyłych po II wojnie światowej • w okolicy brak neutralnego, atrakcyjnego i symbolicznego miejsca sprzyjającego spotkaniom i integracji kulturowej. Zakres działań: Kompleksowe zagospodarowanie ciągu pieszego i skweru pamięci m.in. poprzez wymianę nawierzchni, regulację wód opadowych oraz uporządkowanie miejsc parkowania. Projekt zakłada wprowadzenie zieleni i elementów małej architektury (ławki, oświetlenie, kosze, plac zabaw), podniesienie estetyki i funkcjonalności terenu. Przewiduje się wykonanie		

bezpiecznego i energooszczędnego oświetlenia poprawiającego komfort użytkowania po zmroku. Integralnym elementem będzie stworzenie symbolicznego miejsca pamięci oraz przestrzeni sprzyjającej spotkaniom i integracji mieszkańców.

Cel i kierunek

Projekt ma na celu przekształcenie zdegradowanego terenu w wielofunkcyjną i bezpieczną przestrzeń publiczną, która stanie się nowym centrum integracji społecznej oraz tożsamościowej mieszkańców. Projekt bezpośrednio niweluje problemy techniczne i środowiskowe poprzez regulację gospodarki opadowej oraz budowę nowoczesnego oświetlenia, co realnie podnosi poziom bezpieczeństwa i zatrzymuje proces fizycznej degradacji obszaru. Dzięki wprowadzeniu małej architektury, zieleni oraz placu zabaw przedsięwzięcie usuwa deficyty w infrastrukturze rekreacyjnej, tworząc atrakcyjne warunki do wypoczynku w sercu strefy rewitalizacji. Kluczowym elementem społecznym jest utworzenie skweru pamięci, który wypełnia lukę w sferze symbolicznej miasta i buduje więzi kulturowe pomiędzy grupami o różnym pochodzeniu historycznym. Całość działań sprzyja ożywieniu gospodarczemu i estetycznemu sąsiednich ulic, przekształcając nieużytkowany ciąg komunikacyjny w uporządkowaną wizytówkę gminy.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.3.: Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.1.: Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej.

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
Kompleksowo zagospodarowana przestrzeń publiczna	1
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Protokół odbioru robót

Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Liczba osób korzystających z nowej zagospodarowanej przestrzeni publicznej		500
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Listy obecności wydarzeń
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026 do 2027	1,2 mln PLN	15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P2	Tytuł przedsięwzięcia	Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut”
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: promocyjno-informacyjny Zdiagnozowane problemy:		

- Niska atrakcyjność turystyczna śródmieścia. Projekt ma na celu zmianę obecnego stanu, aby uatrakcyjnić obszar centrum miasta Prabuty.
- Zbyt krótki czas pobytu turystów. Brak sformalizowanej oferty promocyjno-informacyjnej nie pozwala na wydłużenia czasu, jaki turyści spędzają w mieście Prabuty.
- Brak spójności oferty turystycznej. Projekt ma przyczynić się do zintegrowanego podejścia do odnowy zabytków na tym terenie.

Zakres działań:

Projekt obejmuje wydanie w formie tradycyjnej (papierowej) oraz w formie aplikacji internetowej, przewodnika (łączego wybrane najciekawsze miejsca Śródmieścia; proponowana trasa Start-Fontanna Rolanda - ul. Prusa – kamienice przy ul. Kraszewskiego, plac po młynie, Młynówka, Mazurska, mury i makieta zamku, Katedra, Kościół Polski, ul. Długa, Brama Kwidzyńska, Skwer Pamięci, Prabuckie Wodociągi, Fontanna Rolanda)

Cel i kierunek

Celem projektu jest ożywienie potencjału turystycznego i gospodarczego śródmieścia poprzez stworzenie spójnej oferty promocyjnej.

Realizacja projektu niweluje problem niskiej atrakcyjności centrum oraz braku zintegrowanej informacji o zabytkach, które dotychczas nie tworzyły wspólnego produktu promocyjnego.

Poprzez wytyczenie konkretnej ścieżki i udostępnienie jej w formie aplikacji oraz publikacji, miasto przeciwdziała zjawisku zbyt krótkiego pobytu gości, zachęcając ich do dłuższego przebywania w przestrzeni zrewitalizowanej. Działanie to integruje rozproszone walory historyczne, takie jak mury zamku czy unikatowe wodociągi, w jeden produkt turystyczny, co stymuluje ruch pieszy i wspiera lokalny handel oraz usługi. W efekcie projekt przyczynia się do budowy nowej tożsamości miejsca i wzrostu konkurencyjności Prabut jako celu wizyt turystycznych.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel strategiczny 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 2: Wsparcie rozwoju gospodarczego Kierunek działań 2.1.: Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności Kierunek działań 1.2.: Rozwój usług publicznych		
Wskaźniki		
Wskaźniki produktu		Wartość docelowa
• liczba aplikacji internetowych w formie przewodnika • liczba opracowanych przewodników turystycznych		• 1 kpl. • 1 kpl.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Liczba osób nabywających przewodnik (formę fizyczną i elektroniczną)		500 osób
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja zadania; • protokoły odbioru zleceń • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026	15 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty

		85% środki inne, w tym środki pomocowe UE
--	--	---

Przedsięwzięcie nr P3	Tytuł przedsięwzięcia	Rewitalizacja Prabuckich Wodociągów
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Wałowa
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: Brak pełnego bezpieczeństwa turystów oraz osób zainteresowanych odwiedzeniem obiektu. - Niewykorzystany potencjał turystyczny. Wodociągi są unikalną atrakcją, która obecnie nie są udostępnione publicznie. - Brak odpowiedniej infrastruktury muzealnej. Obecny stan obiektu nie może być traktowany jako obiekt gotowy do udostępnienia dla zwiedzających. Zakres działań: Przedsięwzięcie obejmuje naprawę zejścia (schodów) do podziemnej instalacji tzw. Prabuckich Wodociągów, w tym wstawienie nowej kraty wejściowej, uzupełnienie ubytków w ścianach i odgruzowanie jednej cysterny oraz oczyszczenie 3 innych cystern, a także modernizację oświetlenia podziemi.		
Cel i kierunek		
Głównym celem realizacji projektu rewitalizacji Prabuckich Wodociągów jest przywrócenie wartości użytkowej zdegradowanego obiektu dziedzictwa technicznego (Prabuckich wodociągów) oraz włączenie go do produktu turystycznego turystyczny i społecznego miasta.		

Poprzez zabezpieczenie konstrukcji i modernizację infrastruktury wejściowej przedsięwzięcie bezpośrednio niweluje krytyczne problemy w sferze bezpieczeństwa oraz usuwa bariery techniczne dostępu do tej unikalnej atrakcji. Inwestycja stanowi element Gminnego Programu Rewitalizacji, ponieważ przekształca nieużytkowaną przestrzeń podziemną w profesjonalny punkt muzealny, pozwalając na pełne wykorzystanie lokalnego potencjału historycznego. Działania obejmujące odgruzowanie cystern i uporządkowanie terenu wokół obiektu odpowiadają na potrzebę estetyzacji przestrzeni publicznej oraz kreowania nowych funkcji rekreacyjnych dla mieszkańców i przyjezdnych. W efekcie projekt przyczynia się do ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji oraz budowania tożsamości lokalnej opartej na unikatowych zasobach zabytkowych.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- długość wymienionych chodników - liczba wykonanego nowego oświetlenia - liczba oczyszczonych lub odgruzowanych cystern	200 mb 1 kpl. 4 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	dokumentacja projektowa, protokoły odbioru zadań
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
- liczba zorganizowanych grup odwiedzających obiekt - satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni	20 grup - przewaga ocen pozytywnych

Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Badania ankietowe, raporty własne, dokumentacja fotograficzna z organizowanych wydarzeń	
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	250 tys. PLN	15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P4	Tytuł przedsięwzięcia	Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem zabudowy garażowej i budynków gospodarczych
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Zamkowa
Opis przedsięwzięcia		

Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny

Zdiagnozowane problemy:

- brak ładu przestrzennego na obszarze objętym zadaniem
- brak porządkowanej własności terenu
- występowanie zbędnej zabudowy na obszarze objętym zadaniem
- obecność obiektów wykonanych z „różnych materiałów” w złym stanie technicznym, co wpływa negatywnie na odbiór wizualny i funkcjonalność terenu.

Zakres działań:

Przedmiotem zadania jest przygotowanie działek o nr ewidencyjnych 215/6 i 215/5 do sprzedaży poprzez wypowiedzenie umów dzierżaw na ogródki warzywne i przeniesienie budynku gospodarczego z działki 215/5 np. na działkę 215/17. Likwidacja nielegalnych i „ponadnormatywnych” budynków gospodarczych i garaży. Docelowo planowane jest przeprowadzenie przetargu na zbycie nieruchomości.

Cel i kierunek

Celem przedsięwzięcia jest przywrócenie ładu przestrzennego oraz nadanie zdegradowanemu obszarowi nowych funkcji użytkowych poprzez uporządkowanie struktury własnościowej i likwidację obiektów w złym stanie technicznym. Realizacja projektu odpowiada na problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej, usuwając nieestetyczną i nielegalną zabudowę gospodarczą, która obniża potencjał inwestycyjny oraz estetykę ulicy Zamkowej.

Działania te pozwalają na pełne wykorzystanie zasobów komunalnych i przygotowanie terenu pod nowe inwestycje mieszkaniowe, wpływając na poprawę jakości życia mieszkańców i wizerunku tej części miasta. Poprzez relokację infrastruktury i zbycie gruntów gmina aktywnie przeciwdziała procesom marginalizacji tkanki miejskiej i wspiera rozwój lokalnego rynku nieruchomości. Cały proces stanowi istotny element odnowy centrum, integrując działania naprawcze z długofalową strategią rozwoju gospodarczego miasta.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.2.: Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych Cel 2: Wsparcie rozwoju gospodarczego Kierunek działań 2.1.: Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji		
Wskaźniki		
Wskaźniki produktu		Wartość docelowa
Liczba uzyskanych nieruchomości do odsprzedaży		2 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni		przewaga ocen pozytywnych
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026–2027	70 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty

		85% środki inne, w tym środki pomocowe UE
--	--	---

Przedsięwzięcie nr P5	Tytuł przedsięwzięcia	Budowa Parkingu przy ul. Reja/Wałowej
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Wałowa dz.nr 188/13
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: - obecna nawierzchnia parkingu jest bardzo nierówna i niestabilna utrudniając korzystanie z powierzchni. - występujące problemy z odwodnieniem, prowadzące do tworzenia się zastoisk wody. - stan techniczny podłoża znacząco utrudnia chodzenie, co jest szczególnie uciążliwe dla osób starszych. Zakres działań: Przedmiotem zadania jest budowa parkingu dla mieszkańców oraz rewitalizacja nawierzchni w celu poprawy jej estetyki i dostępności komunikacyjnej.		
Cel i kierunek		
Celem przedsięwzięcia jest kompleksowa poprawa dostępności oraz bezpieczeństwa przestrzeni publicznej, co wprost wpisuje się w założenia gminnego programu rewitalizacji w zakresie odnowy tkanki miejskiej. Inwestycja eliminuje bariery architektoniczne i techniczne, rozwiązując zdiagnozowane problemy zdegradowanej nawierzchni oraz braku sprawnego systemu odwodnienia, które dotychczas negatywnie wpływały na funkcjonalność tego obszaru. Poprzez modernizację terenu projekt niweluje zjawisko wykluczenia komunikacyjnego osób starszych i osób o ograniczonej mobilności, przywracając ład przestrzenny w sąsiedztwie obiektów o istotnym znaczeniu społecznym. Działania te służą ożywieniu zdegradowanej strefy oraz wzmocnieniu jej potencjału		

użytkowego, a także podniesienia estetyki otoczenia. Realizacja zadania stanowi istotny element procesu wyprowadzania obszaru z kryzysu poprzez integrację celów technicznych z potrzebami społecznymi lokalnej wspólnoty.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.1.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
• przebudowana powierzchnia pod parking • liczba nowych miejsc parkingowych	• 400 m² • 30
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni	przewaga ocen pozytywnych
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu	
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	150 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P6	Tytuł przedsięwzięcia	„Zielono mi” – urządzenie Skweru im. Jana Pawła II
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Rynek
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • niewystarczająca estetyka obecnego zagospodarowania • zbyt wysoka temperatura placu (problem tzw. betonozy lub wyspy ciepła), którą planowane prace mają obniżyć • mało przyjazny charakter miejsca, co wymaga poprawy, by przestrzeń lepiej służyła mieszkańcom. Zakres działań: Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu czterech trawników (rabatek) otaczających fontannę Rolanda poprzez nasadzenie krzewów i roślin ozdobnych (duże klomby).		
Cel i kierunek		
Celem projektu jest przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom środowiskowym i społecznym zidentyfikowanym w procesie rewitalizacji poprzez przekształcenie zdegradowanej estetycznie przestrzeni Rynku w funkcjonalny i zielony punkt spotkań mieszkańców. Inwestycja bezpośrednio niweluje problem miejskiej wyspy ciepła i tak zwanej betonozy, wprowadzając roślinność, która naturalnie obniża temperaturę otoczenia i poprawia mikroklimat w sercu miasta. Założenie dużych klombów wokół fontanny Rolanda służy estetyzacji centrum, co pozwoli na przełamanie barier wizerunkowych obszaru i zwiększenie jego atrakcyjności dla użytkowników. Poprzez nadanie skwerowi przyjaznego charakteru projekt odpowiada na deficyty w sferze integracji społecznej, tworząc przestrzeń sprzyjającą budowaniu więzi sąsiedzkich w estetycznym otoczeniu. Działania te wpisują się w cele gminnego programu rewitalizacji w zakresie poprawy jakości życia oraz adaptacji terenów zurbanizowanych do zmian klimatycznych. Spójność z celami GPR Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:		

Cel 4: Jakość życia i środowisko Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych		
Wskaźniki		
Wskaźniki produktu		Wartość docelowa
• zmodernizowana powierzchnia • liczba nowych obszarów zielonych		• 400 m² • 4 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Protokół odbioru zadania
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
• satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią		• Przewaga pozytywnych ocen
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania

2026–2029	240 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE
-----------	--------------	--

Przedsięwzięcie nr P7	Tytuł przedsięwzięcia	„Więcej Zieleni dla Jeleni” - założenie rabat z roślinnością wieloletnią na terenie Śródmieścia
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Pl. Kościuszki, ul. Kraszewskiego, ul. Kwidzyńska, ul. Warszawska,
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • niewystarczająca estetyka i stan techniczny - obecne „tereny zielone” (w tym trawniki i skwery) wymagają odnowienia • brak atrakcyjność miejsca - obecne zagospodarowanie terenu jest mało atrakcyjne dla użytkowników • słabe wykorzystanie przestrzeni: aktualny stan miejsc ogranicza ich potencjał jako przestrzeni chętnie odwiedzanych przez ludzi. Zakres działań Projekt przewiduje założenie ok. 8 nowych rabat z roślinnością wieloletnią na obszarze śródmieścia w miejscach już istniejących skwerów.		
Cel i kierunek		

Celem projektu jest poprawa jakości przestrzeni publicznej śródmieścia poprzez przekształcenie zdegradowanych skwerów w estetyczne i funkcjonalne rabaty z roślinnością wieloletnią. Realizacja projektu bezpośrednio wpisuje się w cele gminnego programu rewitalizacji, poprzez niwelowanie deficytu błękitno-zielonej infrastruktury oraz przeciwdziałania niskiej atrakcyjności wizualnej centrum miasta.

Działanie rozwiązuje zdiagnozowane problemy techniczne i estetyczne istniejących obszarów zielonych (trawników), przywracając im utracony potencjał użytkowy oraz zapewniając walory rekreacyjne. Dzięki wprowadzeniu nowej zieleni jako otoczenia do kluczowych ciągów komunikacyjnych i placów, projekt sprzyja ożywieniu społecznemu i poprawie komfortu życia w obszarze rewitalizacji. Inwestycja stanowi zatem istotny krok w procesie przywracania ładu przestrzennego oraz budowania pozytywnego wizerunku wskazanego obszaru.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.2.: Rozwój usług publicznych

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- Liczba utworzonych klombów zieleni - Powierzchnia utworzonych obszarów zieleni	8 szt. 3200 m²
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Dokumentacja projektowa, Protokoły odbioru wykonania zadań

Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią		przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026-2030	400 tys. PLN	15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P8	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Legionów
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Legionów dz. Nr 211/23
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • niewystarczająca liczba miejsc postojowych – obecnie występuje deficyt przestrzeni do parkowania w tym obszarze • chaos parkingowy i przestrzenny – obecnie auta są parkowane w sposób nieskoordynowany, co zaburza estetykę i funkcjonalność terenu • niewłaściwa organizacja ruchu – obecny układ parkingu i jego położenia na drodze jest niefunkcjonalny lub niebezpieczny • zagrożenie bezpieczeństwa pieszych – obecna infrastruktura zmusza pieszych do poruszania się w warunkach kolizyjnych z ruchem kołowym • braki w infrastrukturze komunikacyjnej – w danej lokalizacji brakuje ciągłości ścieżek dla pieszych, co utrudnia przemieszczanie się. Zakres działań: Projekt obejmuje budowę parkingów przy budynkach usługowych, przebudowę chodnika i zieleni.		
Cel i kierunek		
Celem niniejszego przedsięwzięcia w kontekście gminnego programu rewitalizacji jest kompleksowa poprawa jakości przestrzeni publicznej oraz przywrócenie ładu funkcjonalno-przestrzennego w kluczowym obszarze miasta. Realizacja projektu odpowiada na zdiagnozowane problemy z zakresu bezpieczeństwa i komunikacji poprzez separację ruchu pieszego od kołowego oraz likwidację barier architektonicznych utrudniających codzienne przemieszczanie się mieszkańców. Inwestycja eliminuje zjawisko chaosu parkingowego i deficytu miejsc postojowych, co przekłada się na wzrost estetyki otoczenia budynków użyteczności publicznej oraz uporządkowanie lokalnej infrastruktury. Przebudowa		

chodników i wprowadzenie nowej zieleni wpłyną na ożywienie społeczne i podniesie komfort życia w zdegradowanej strefie miasta.

Całość działań wpisuje się w proces wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej dzięki modernizacji infrastruktury technicznej i poprawie dostępności usług dla lokalnej społeczności.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- Liczba wybudowanych miejsc parkingowych - Powierzchnia przebudowanego chodnika	15 szt. 500 m²
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni	przewaga ocen pozytywnych
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu	
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	600 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P9	Tytuł przedsięwzięcia	Uporządkowanie terenu pomiędzy ul. Długą i Mickiewicza (plac i droga)
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Kwidzyńska 2
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Nieuporządkowanie terenu. Przestrzeń jest zaniedbana i brakuje jej właściwej organizacji. • Niewłaściwy stan estetyczny w ważnej lokalizacji miasta. Problemy estetyczne występują w „miejscu reprezentacyjnym”, co potęguje negatywny odbiór otoczenia. • Zanieczyszczenie i brak higieny. Na terenie zalegają odpady ("niewłaściwe miejsce składowania śmieci") oraz występuje problem z zanieczyszczeniami organicznymi. • Chaos parkingowy. Miejsca postojowe są nieuporządkowane – brak wyznaczonych stref lub parkowanie w miejscach do tego nieprzeznaczonych.		

Zakres działań: Przedmiotem projektu jest budowa odcinka drogi łączącej ul. Długą z ul. Mickiewicza, budowa parkingu, budowa odwodnienia, budowa dojść do lokali mieszkalnych.	
Cel i kierunek	
Celem przedsięwzięcia rewitalizacyjnego jest przywrócenie ładu przestrzennego i funkcji użytkowych zdegradowanemu obszarowi reprezentacyjnemu poprzez przekształcenie go w uporządkowaną oraz higieniczną przestrzeń publiczną. Projekt bezpośrednio niweluje problemy środowiskowe i estetyczne związane z dzikimi wysypiskami oraz zanieczyszczeniami, co wpływa na poprawę standardów sanitarnych i wizualny odbiór centrum miasta. Budowa nowej drogi, odwodnienia oraz wyznaczenie stref postojowych eliminuje chaos komunikacyjny i techniczne zaniedbania, które dotychczas pogłębiały proces marginalizacji tej lokalizacji. Działania te służą aktywizacji społecznej i gospodarczej poprzez stworzenie bezpiecznych dojść do lokali mieszkalnych oraz podniesienie ogólnego komfortu życia mieszkańców w strefie rewitalizowanej. Inwestycja stanowi kluczowy element odnowy tkanki miejskiej, zamieniając nieużytki w funkcjonalną infrastrukturę wspierającą integrację lokalnej społeczności. Spójność z celami GPR Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji: Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej Kierunek działań 3.2.: Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej Cel 4: Jakość życia i środowisko Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa	
Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
• liczba wybudowanych odcinków dróg • liczba nowo wybudowanych miejsc parkingowych	• 1 szt. • 10 szt.

• liczba wybudowanych dojsć do lokali mieszkalnych • liczba wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej		• 1 szt. • 1 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Dokumentacja projektowa, sprawozdania własne z realizacji z dania, dokumentacja fotograficzna
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
• satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni		• przewaga ocen pozytywnych
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026	250 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P10	Tytuł przedsięwzięcia	Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Prabutach położonego przy ul. Grunwaldzkiej w Prabutach (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Grunwaldzka
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Degradacja konstrukcji dachu – zły stan dachu grozi przeciekami, zawilgoceniem i uszkodzeniem budynku, co dyskwalifikuje obiekt z użytkowania. • Przestarzała infrastruktura elektryczna nie spełnia norm bezpieczeństwa. • Niewystarczająca lub niesprawna wentylacja – uniemożliwia utrzymanie odpowiednich warunków sanitarnych i komfortu termicznego. • Zły stan drzwi wejściowych powodujący straty ciepła. • Nieodpowiednie warunki sanitarne – toalety wymagające remontu oraz dostosowania (np. do osób z niepełnosprawnościami), aby spełnić wymogi placówki wsparcia. • Brak odpowiedniej organizacji przestrzeni pomocniczej - brak stref niezbędnych dla działalności opiekuńczej i świetlicowej. • Brak wyposażenia: brak mebli, sprzętu RTV/AGD, pomocy dydaktycznych, niezbędnych do prowadzenia zajęć świetlicowych i opiekuńczych. Zakres działań: Zakres działań obejmuje kompleksową modernizację budynku w celu przywrócenia jego bezpiecznego i funkcjonalnego użytkowania. Prace będą dotyczyły m.in: remontu konstrukcji dachu, wymiany instalacji elektrycznej, poprawy wentylacji oraz wymiany drzwi wejściowych w celu ograniczenia strat ciepła. Projekt przewiduje również modernizację pomieszczeń sanitarnych, w tym ich dostosowanie do potrzeb osób z		

niepełnosprawnościami oraz reorganizację przestrzeni pomocniczej na potrzeby działalności opiekuńczej i świetlicowej. Uzupełnieniem działań będzie wyposażenie obiektu w niezbędne meble, sprzęt RTV/AGD oraz pomoce dydaktyczne, umożliwiające prawidłowe funkcjonowanie placówki.	
Cel i kierunek	
Głównym celem inwestycji w ramach gminnego programu rewitalizacji jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz degradacji technicznej zabytkowej tkanki miejskiej poprzez nadanie budynkowi „Nowakówki” nowej funkcji społecznej. Projekt skutecznie niweluje krytyczne problemy techniczne, takie jak uszkodzenia konstrukcyjne dachu i нефunkcjonalne instalacje, które dotychczas uniemożliwiały bezpieczne użytkowanie obiektu przez mieszkańców. Poprzez utworzenie placówki wsparcia dziennego oraz klubu młodzieżowego przedsięwzięcie bezpośrednio odpowiada na deficyty w dostępie do infrastruktury opiekuńczej i edukacyjnej w obszarze rewitalizacji. Modernizacja pomieszczeń i dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami usuwa bariery architektoniczne, sprzyjając integracji międzypokoleniowej oraz aktywizacji lokalnej młodzieży. Kompleksowe wyposażenie obiektu w pomoce dydaktyczne i sprzęt pozwalają na realizację zadań programowych ukierunkowanych na wyprowadzanie społeczności z sytuacji kryzysowej i poprawę jakości usług społecznych. Spójność z celami GPR Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji: Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.2.: Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej Cel 4: Jakość życia i środowisko Kierunek działań 4.1.: Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności Kierunek działań 1.1.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych	
Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa

Ilość wyremontowanych obiektów	1	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Protokół odbioru robót	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa	
Ilość osób korzystających z usług obiektu	200	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Listy obecności	
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026 do 2027	1,2 mln PLN	15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P11	Tytuł przedsięwzięcia	Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Zamkowa
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Brak infrastruktury rekreacyjnej/odpoczynku – teren dookoła obiektu jest niezagospodarowany oraz nie posiada ławek, alejek, oświetlenia, zieleni urządzonej, co uniemożliwia używanie terenu do celów rekreacyjnych. • Teren i obiekt były wykorzystywane sporadycznie, co prowadzi do dalszej degradacji obszaru i obiektu. • W okolicy brakuje bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji międzypokoleniowej i sąsiedzkiej. • Kościółek jako zabytek i symbol lokalnej historii nie jest odpowiednio eksponowany. Zakres działań: Przedmiotem projektu jest kompleksowa rewitalizacja i zagospodarowanie ciągów komunikacyjnych oraz terenów zielonych w historycznej części miasta, koncentrująca się na poprawie dostępności i estetyki kluczowych szlaków pieszych. Inwestycja obejmuje budowę nowego dojścia w formie chodnika do Kościoła Polskiego, który pełnić będzie funkcję łącznika między ulicą Zamkową a ulicą Długą, usprawniając ruch pieszy w tym obszarze. Równocześnie projekt zakłada renowację dziedzictwa przestrzennego poprzez naprawę i odtworzenie historycznej drogi z zachowaniem jej tradycyjnej, brukowej nawierzchni. Dopełnieniem prac budowlanych jest uporządkowanie okolicznej przyrody poprzez profesjonalną organizację zieleni, obejmującą nowe nasadzenia drzew oraz krzewów, co ma na celu podniesienie walorów rekreacyjnych i ekologicznych odnawianego terenu.		

Cel i kierunek
Zadanie polega na zagospodarowaniu terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego przy ulicy Zamkowej stanowiąc odpowiedź na wyzwania stawiane przed gminnym programem rewitalizacji, poprzez łączenie sfery przestrzennej, społecznej oraz technicznej. Realizacja tego przedsięwzięcia bezpośrednio wypełnia cel przywrócenia ładu urbanistycznego i estetyki w historycznym rdzeniu miasta poprzez przekształcenie zdegradowanego i nieużytkowanego obszaru w pełnowartościową przestrzeń publiczną. Dzięki budowie nowego ciągu pieszego łączącego ulicę Zamkową z ulicą Długą oraz renowacji historycznej Kociej Ścieżki zadanie to rozwiązuje problem barier komunikacyjnych i braku dostępności, tworząc bezpieczne i intuicyjne powiązania wewnątrz tkanki miejskiej. Kluczowym aspektem jest tu ochrona i właściwa ekspozycja dziedzictwa kulturowego, gdzie zabytek przestaje być jedynie niszczącym tłem, a staje się centralnym punktem lokalnej tożsamości. Inwestycja ta skutecznie niweluje deficyt infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej poprzez wprowadzenie małej architektury, oświetlenia oraz profesjonalnie zaprojektowanej zieleni, co z kolei zaspokaja potrzebę posiadania bezpiecznego miejsca spotkań sprzyjającego integracji międzypokoleniowej i budowaniu więzi sąsiedzkich. Poprzez uporządkowanie okolicznej przyrody i nowe nasadzenia projekt realizuje także cele ekologiczne, zwiększając bioróżnorodność i poprawiając mikroklimat w zurbanizowanym terenie. W kontekście rewitalizacji zadanie to działa jako katalizator ożywienia społeczno-gospodarczego, ponieważ estetyczna i funkcjonalna przestrzeń wokół Kościółka Polskiego ogranicza zjawiska patologiczne w nieużytkowanych dotąd zaułkach oraz podnosi ogólną atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą tej części miasta.
Spójność z celami GPR
Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:
Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń
Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.
Cel 4: Jakość życia i środowisko
Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa.

Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
• wykonanie chodnika • wykonanie trawnika • nasadzenie drzew • nasadzenie krzewów ozdobnych • naprawa i wykonanie bruków kamiennych	• ok. 140 m² • ok. 600 m² • ok. 20 szt. • ok. 30 szt. • ok. 100 m²
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Dokumentacja projektowa, protokół odbioru zadania
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
• satysfakcja mieszkańców z jakości i bezpieczeństwa zrewitalizowanego terenu oraz jego wpływu na integrację lokalnej społeczności; • liczba wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych zorganizowanych na zrewitalizowanym terenie w ciągu roku	• przewaga pozytywnych odpowiedzi w ankiecie • min. 2 wydarzenia
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Ankiety, sprawozdania własne z wydarzeń kulturalnych
Sposób pomiaru realizacji celu	
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).	

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
III.2026 - IX.2026	250 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P12	Tytuł przedsięwzięcia	Klub Młodzieżowy „Miejscówka” – Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Budynek „Nowakówki”
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: społeczny Podmiot realizujący przedsięwzięcie: gmina Prabuty/ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prabutach Zdiagnozowane problemy: • brak miejsc spędzania czasu wolnego • zanikające więzi społeczne • narastające problemy psychiczne i tożsamościowe wśród młodzieży • pogłębiające się wykluczenia ekonomiczne i społeczne Zakres działań: Celem projektu jest utworzenie PWD działającej jako Klub Młodzieżowy pn. „Miejscówka”, który zapewni młodym ludziom bezpieczną przestrzeń do spędzania wolnego czasu, rozwijania pasji oraz uzyskania wsparcia specjalistycznego. Projekt ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie więzi rówieśniczych oraz wspieranie zdrowia psychicznego i praw obywatelskich młodych ludzi. Efektem projektu będzie zwiększenie dostępności do wsparcia psychologicznego i prawnego dla młodzieży w trudnej sytuacji życiowej, poprawa stan psychicznego uczestników poprzez kontakt z terapeutą i udział w zajęciach, wzmocnienie kompetencji społecznych, zapobieganie marginalizacji młodzieży z grup zagrożonych trudnościami rodzinnymi i ekonomicznymi, stworzenie alternatywy dla ryzykownych form spędzania czasu wolnego.		
Cel i kierunek		
Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodzieży poprzez utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” zapewniającego bezpieczną przestrzeń do rozwoju, integracji rówieśników oraz dostępu do		

wsparcia psychologicznego i prawnego. Projekt wspiera zdrowie psychiczne, kompetencje społeczne oraz aktywne uczestnictwo młodych ludzi w życiu społecznym. Kierunki działań: utworzenie i prowadzenie bezpiecznego Klubu Młodzieżowego, zapewnienie wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, udostępnienie poradnictwa prawnego i obywatelskiego, rozwój kompetencji społecznych i osobistych młodzieży, prewencja zachowań nieprawidłowych poprzez wprowadzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działania 1.1.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych

Kierunek działania 1.3.: Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich

Kierunek działania 1.2: Rozwój usług publicznych – wpisuje się w potrzebę zwiększenia dostępności do specjalistycznego wsparcia (psychologicznego i prawnego)

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
Liczba uczestników zajęć w placówce	30
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Listy obecności
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Liczba utworzonych placówek	1
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Dokumentacja projektowa
Sposób pomiaru realizacji celu	
Listy obecności, kwestionariusze uczestnictwa, sprawozdania z działalności placówki, dokumentacja fotograficzna	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Zajęcia i wydarzenia w placówce będą prowadzone z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dostosowanie materiałów, scenariuszy zajęć). Infrastruktura (sale, toalety) dostępne dla OzN.

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2027	400 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P13	Tytuł przedsięwzięcia	„Aktywne centrum” - Działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: społeczny Zdiagnozowane problemy: • brak atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego • brak zaangażowania mieszkańców w dbałość o otaczającą ich przestrzeń • mała liczba wydarzeń kulturalnych w centrum • brak edukacji międzypokoleniowej • alienacja mieszkańców i “izolowanie” się ich od życia społecznego Zakres działań: Celem projektu jest zwiększenie aktywności mieszkańców poprzez stworzenie programu wydarzeń integracyjnych, kulturalnych i integracyjnych, których celem będzie „ożywienie” obszaru rewitalizacji i stworzenie przestrzeni do spotkań, wymiany doświadczeń i budowania więzi społecznych. W ramach działania w różnych miejscach śródmieścia zostaną zorganizowane kilkanaście aktywności wśród których znajdują się między innymi: plenerowe warsztaty malarskie, spotkania z historią, plenerowe koncerty, zajęcia rekreacyjne, międzypokoleniowe warsztaty jogi, gra miejsca i seria questów.		
Cel i kierunek		
Celem przedsięwzięcia Aktywne centrum jest odbudowa więzi społecznych oraz przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację kompleksowego programu aktywizującego. Projekt bezpośrednio realizuje założenia gminnego programu rewitalizacji, niwelując zdiagnozowany problem alienacji i braku zaangażowania lokalnej społeczności w życie publiczne. Poprzez organizację warsztatów międzypokoleniowych oraz wydarzeń kulturalnych w przestrzeni śródmieścia, inicjatywa ta skutecznie rozwiązuje deficyty w zakresie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego i braku edukacji społecznej. Działania te służą ożywieniu zdegradowanego obszaru,		

przekształcając go w miejsce aktywnej integracji, co pozwala na przełamanie bierności i budowanie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za ich najbliższe otoczenie. Realizacja zaplanowanych aktywności plenerowych i edukacyjnych stanowi kluczowy element procesu wyprowadzania obszaru z kryzysu w wymiarze społecznym oraz kulturowym.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.3.: Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
Liczba inicjatyw	8
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Sprawozdania z wydarzeń
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Liczba uczestników inicjatyw	250
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Listy uczestników

Sposób pomiaru realizacji celu

Listy obecności, karty uczestnictwa, dokumentacja fotograficzna

Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Zajęcia i wydarzenia w placówce będą prowadzone z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dostosowanie materiałów, scenariuszy zajęć). Infrastruktura (sale, toalety) dostępna dla OzN.

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	150 000 zł	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P14	Tytuł przedsięwzięcia	Utworzenie Miejskiego Ogrodu Deszczowego i zagospodarowanie wód opadowych na terenach przyszkolnych w Prabutach
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Tereny przyszkolne przy ul. Grunwaldzkiej
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Deficyt powierzchni biologicznie czynnej (tzw. betonoza na obszarze). Placówka oświatowa posiada rozległe, wyasfaltowane lub wybrukowane place i boiska. • Całkowita nieprzepuszczalność gruntu, która uniemożliwia naturalne wsiąkanie wody i prowadzi do powstawania tzw. miejskich wysp ciepła (nienaturalnie wysokich temperatur w lecie). • Niewydolność systemu kanalizacji deszczowej. Podczas gwałtownych opadów (tzw. deszczy nawalnych), tradycyjna sieć kanalizacji deszczowej z reguły nie nadąża z przyjmowaniem wody z dachów i placów. • Degradacja lokalnego mikroklimatu i bioróżnorodności. Uboga roślinność na terenach zurbanizowanych prowadzi do przesuszenia powietrza i braku siedlisk dla owadów czy ptaków. Zakres działań: Przedmiotem projektu jest zaprojektowanie i budowa wielowarstwowego, naturalistycznego ogrodu deszczowego wraz z systemem retencji wód opadowych, który poprzez zastosowanie specjalistycznej roślinności i warstw filtrujących umożliwi oczyszczanie oraz stopniowe odprowadzanie wody do gruntu, ograniczając ryzyko podtopień na terenie przyszkolnym w Prabutach.		
Cel i kierunek		
Realizacja projektu ma na celu rozwiązanie problemu niedoboru terenów zielonych oraz niewystarczającej kanalizacji deszczowej w zurbanizowanych obszarach wokół szkół w Prabutach. Kluczym celem jest przystosowanie miasta do zmian klimatu poprzez		

ograniczenie tzw. betonozy i zastąpienie nieprzepuszczalnych powierzchni wielowarstwowym ogrodem deszczowym. Taki ogród skutecznie przechwytuje nadmiar wód opadowych, zmniejszając ryzyko lokalnych podtopień.

Projekt przynosi wiele korzyści: poprawia mikroklimat poprzez obniżenie temperatury otoczenia, odbudowuje bioróżnorodność i tworzy nowe siedliska dla roślin i zwierząt. Dzięki specjalnie dobranym roślinom i ich warstwom filtrującym, woda jest naturalnie oczyszczana i stopniowo wchłaniana przez grunt. To nie tylko podnosi komfort życia mieszkańców, ale także zwiększa bezpieczeństwo hydrologiczne całej gminy.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.2.: Rozwój usług publicznych

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- Zmniejszenie powierzchni uszczelnionej (odbetonowanie) - Ilość utworzonych ogrodów deszczowych	200 m² 1 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Dokumentacja projektowa, protokół odbioru zadania
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
- liczba osób korzystających z efektów projektu (np. uczniów/mieszkańców) - liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych w oparciu o ogród	200 osób 10 zajęć

Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Sprawozdania z realizacji zajęć, dokumentacja fotograficzna
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026 – 2027	2,4 mln PLN	15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P15	Tytuł przedsięwzięcia	Termomodernizacja budynków mieszkalnych
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Śródmieście
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • nadmierna energochłonność i wysokie koszty utrzymania • degradacja techniczna substancji budowlanej • niska efektywność ekologiczna (niska emisja) • dyskomfort termiczny mieszkańców Zakres działań: Przedmiotem projektu jest kompleksowa termomodernizacja wybranych budynków mieszkalnych w Prabutach, obejmująca docieplenie ścian zewnętrznych, stropodachów oraz strefy cokołowej w celu poprawy efektywności energetycznej obiektu.		
Cel i kierunek		
Głównym celem opisanego zadania w kontekście Gminnego Programu Rewitalizacji jest wielowymiarowa poprawa jakości życia mieszkańców oraz przywrócenie wartości użytkowej zdegradowanej tkanki mieszkaniowej w obszarze śródmieścia. Realizacja tego przedsięwzięcia bezpośrednio wpływa na zdiagnozowane problemy społeczne i techniczne poprzez radykalne ograniczenie zjawiska ubóstwa energetycznego (szczególnie poprzez redukcję nadmiernej energochłonności budynków i wymiernemu obniżeniu kosztów ich utrzymania). Docieplenie ścian zewnętrznych eliminuje deficyty techniczne budynków mieszkalnych, zatrzymując proces ich dalszej degradacji oraz podnosząc standard estetyczny i bezpieczeństwo użytkowania przestrzeni miejskiej. Kluczowym aspektem rewitalizacyjnym jest również poprawa warunków zdrowotnych lokalnej społeczności poprzez likwidację dyskomfortu termicznego, wpływ na jakość powietrza w centrum miasta (dzięki zwiększeniu efektywności ekologicznej, ograniczeniu niskiej emisji, zmniejszenie zużycia energii na ogrzewanie – tzw. biała energia). W szerszej perspektywie zadanie to zmierza do aktywizacji obszaru rewitalizacji, czyniąc go miejscem bardziej przyjaznym do życia, co przeciwdziała wyludnianiu się śródmieścia		

i sprzyjając odbudowie lokalnych więzi społecznych w estetycznym i nowoczesnym otoczeniu.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.1.: Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.2.: Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej

Wskaźniki

Wskaźniki produktu

Wartość docelowa

- Liczba wykonanych termomodernizacji budynku mieszkalnego
- Wartość efektu energetycznego termomodernizacji

- 1 szt.
- ok. 55%

Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)

Wskaźniki rezultatu

Wartość docelowa

Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej

30%

Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)

Sprawozdanie własne,
audyt energetyczny

Sposób pomiaru realizacji celu

- dokumentacja projektowa
- dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego
- sprawozdania z realizacji zadania
- audyt energetyczny

Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2026–2027	500 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr P16	Tytuł przedsięwzięcia	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Śródmieście
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • brak przestrzeni inkubacyjnych • konieczność wsparcia przedsiębiorców funkcjonujących na obszarze rewitalizacji • konieczność zagospodarowania budynków po warsztatach szkolnych Zakres działań: Przedmiotem projektu jest udostępnienie obiektów po byłych warsztatach szkolnych na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej oraz utworzenie przestrzeni, która mogłaby pełnić funkcje inkubacyjne.		
Cel i kierunek		

Głównym celem opisanego zadania w kontekście Gminnego Programu Rewitalizacji jest wsparcie rozwoju gospodarczego i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Równocześnie przedsięwzięcie jest działaniem, które wpłynie pozytywnie na wykorzystanie części zabudowy, które nie pełni już dziś żadnych funkcji.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 2: Wsparcie rozwoju gospodarczego

Kierunek działań 2.1.: Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa	
- Liczba firm, dla których zostaną udostępnione przestrzenie	3 szt.	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Sprawozdanie własne	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa	
Liczba nowych miejsc pracy na obszarze rewitalizacji	6	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Sprawozdanie własne	
Sposób pomiaru realizacji celu		
- sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania

2028–2030	200 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE
-----------	--------------	--

POZOSTAŁE DOPUSZCZALNE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcie nr U1	Tytuł przedsięwzięcia	Zagospodarowanie parku miejskiego
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Parkowa 147/3; 148/2; 149/2; 150/3
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • zaniedbana i postępująca degradacja przestrzeni rekreacyjnej • postępująca degradacja obiektu tzw. mauzoleum • niewykorzystany potencjał przestrzeni, szczególnie naturalnie występującej na tym obszarze zieleni • w obecnym stanie obszary nie jest możliwe właściwe wykorzystanie dla potrzeb rekreacji Zakres działań: Kompleksowe zagospodarowanie terenu Parku Miejskiego obejmujące budowę infrastruktury komunikacyjnej i rekreacyjnej, w tym nowych alei spacerowych, chodników oraz dojść do parku, a także budowę toru rowerowego i utwardzenie miejsca pod scenę plenerową. Projekt przewiduje rewaloryzację historycznych elementów przestrzeni poprzez odtworzenie alei prowadzącej do tzw. „mauzoleum” oraz gruntowny remont samego kompleksu „mauzoleum”. W ramach poprawy funkcjonalności obszaru powstanie parking,		

budynek techniczny oraz dedykowany wybieg dla psów. Całość zadania zostanie uzupełniona montażem elementów małej architektury, w tym ławek oraz nowoczesnego i energooszczędnego oświetlenia, co wpłynie na podniesienie estetyki, komfortu oraz bezpieczeństwa użytkowników przestrzeni.

Cel i kierunek

Celem projektu jest przywrócenie funkcji społecznych i rekreacyjnych zdegradowanemu obszarowi przy ulicy Parkowej poprzez kompleksową odnowę infrastruktury oraz ochronę lokalnego dziedzictwa historycznego. Realizacja zadania niweluje problem postępującej degradacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia oraz niedostatecznej jakości ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, które dotychczas uniemożliwiały pełną aktywność mieszkańców. Poprzez restaurację obiektu tzw. „mauzoleum” i budowę nowych ciągów komunikacyjnych projekt eliminuje bariery funkcjonalne oraz estetyczne, przeciwdziałając tym samym zjawisku wykluczenia przestrzennego i marginalizacji tej części miasta (parku miejskiego). Wprowadzenie nowoczesnego oświetlenia oraz stref rekreacyjnych, w tym toru rowerowego, wybiegu dla psów, rozwiązuje problem braku bezpieczeństwa i braku atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, w tym miejscu. Opisane zadanie pozwala na pełne wykorzystanie potencjału przyrodniczego parku, sprzyjając integracji społecznej i odbudowie lokalnych więzi w odnowionym, estetycznym otoczeniu.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Wskaźniki

Wskaźniki produktu

Wartość docelowa

- długość wybudowanej alei spacerowej - liczba wybudowanych torów rowerowych - liczba przeprowadzonych renowacji elewacji mauzoleum, - liczba nowej infrastruktury (oświetlenie alei pieszo-rolkowa, ławki, grille dla rodzin, zadane miejsce pod scenę)		- ok. 1,5 km 1 szt. 1 szt. 1 kpl.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		protokół odbioru prac
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
- satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią - liczba wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i społecznych zorganizowanych na terenie parku/sceny w ciągu roku		- przewaga pozytywnych odpowiedzi w ankiecie 2 wydarzenia
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		- ankieta satysfakcji, - sprawozdanie z realizacji wydarzeń
Sposób pomiaru realizacji celu		
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania

2028	5 mln PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE
------	-----------	--

Przedsięwzięcie nr U2	Tytuł przedsięwzięcia	Budowa Parkingu Plac Kościuszki
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	Plac Kościuszki
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • niewystarczająca funkcjonalność obecnego parkingu. Parking musi obsługiwać jednocześnie trzy grupy: klientów urzędu miasta, okolicznych mieszkańców oraz pracowników • zły stan nawierzchni parkingu - problemy z odwodnieniem, tworzenie się kałuż lub błota po opadach • brak walorów wizualnych parkingu, w szczególności w związku z jego lokalizacją na obszarze o charakterze historycznym. Obecne zagospodarowanie terenu jest oceniane jako przestarzałe i nieatrakcyjne wizualnie • teren zaniedbany, zarośnięty chwastami lub trawą w miejscach, gdzie powinna być utwardzona nawierzchnia Zakres działań: Przedsięwzięcie przewiduje przebudowę istniejącego parkingu i zwiększenie ilości miejsc parkingowych z zachowaniem historycznego charakteru otoczenia.		
Cel i kierunek		

Celem projektu jest kompleksowa odnowa zdegradowanej przestrzeni publicznej, zlokalizowanej przy ul. Kościuszki, w celu przywrócenia jej ładu przestrzennego oraz funkcjonalności użytkowej, zgodnie z założeniami GPR. Projekt rozwiązuje problem niskiej estetyki i postępującej degradacji infrastruktury technicznej w historycznej części miasta. Projekt przyczynia się do poprawy wizerunku całego obszaru objętego ochroną konserwatorską. Przebudowa nawierzchni i rozwiązanie kwestii odwodnienia inwestycja będzie eliminować bariery architektoniczne oraz uciążliwości środowiskowe, takie jak zastoiska wody czy niekontrolowane zachwaszczenie terenu. Realizacja zadania odpowiada także na deficyty w zakresie dostępności miejsc postojowych, skutecznie rozwiązując konflikt interesów między potrzebami mieszkańców, pracowników oraz interesantów instytucji publicznych. Całość działań wzmacnia potencjał gospodarczy i społeczny dzielnicy, przekształcając zaniedbany plac w uporządkowaną, reprezentacyjną wizytówkę lokalnej społeczności.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1. Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
Liczba utworzonych miejsc parkingowych	40 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Stopień zadowolenia społeczeństwa efektami zadania	przewaga pozytywnych opinii w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu	
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego	

• sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2027	300 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U3	Tytuł przedsięwzięcia	Prace rewitalizacyjne na terenie Zamku Biskupiego
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Zamkowa
Opis przedsięwzięcia		

Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny

Zdiagnozowane problemy:

- zamek jest obecnie utrzymany w formie trwałej ruiny oraz wymaga wykonania szeregu prac zabezpieczających
- ograniczona dostępność i bezpieczeństwo obiektu - Konieczne jest podjęcie działań, dzięki którym teren stanie się dostępny i bezpieczny dla odwiedzających
- niewykorzystany potencjał zamku. Obiekt, z uwagi na swój stan nie wykorzystuje elementów struktury zamku, takich jak: punkt widokowy, makieta zamku czy międzymurze

Zakres działań:

Projekt obejmuje naprawa (renowację) istniejących murów obronnych, w tym zabezpieczenie przed warunkami atmosferycznymi, ogrodzenie terenu zamku, zabezpieczenie piwnic przed wilgocią, odgruzowanie i zabezpieczenie piwnic zamkowych, nadanie piwnicom charakteru użytkowego, założenie obszarów zielonych wraz z elementami małej architektury, przebudowa drogi prowadzącej do zamku od strony ul. Zamkowej oraz Jagiełły.

Cel i kierunek

Celem projektu jest przywrócenie wartości użytkowej i historycznej zdegradowanemu obszarowi Zamku Biskupiego poprzez kompleksowe zabezpieczenie ruin zamku oraz adaptację, możliwej do zagospodarowania przestrzeni, do funkcji społeczno-kulturalnych. Realizacja projektu rozwiązuje problemy techniczne związane ze złym stanem murów i piwnic zamkowych, eliminując zagrożenia dla bezpieczeństwa odwiedzających, a także przeciwdziałając dalszej destrukcji zabytkowej substancji zabytku.

Inwestycja odpowiada na wyzwania sfery funkcjonalno-przestrzennej, przekształcając niewykorzystany dotąd potencjał międzymurza i punktów widokowych zlokalizowanych na obszarze ruin, w atrakcyjną przestrzeń publiczną zintegrowaną z tkanką miejską. Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz wzbogacenie terenu o zieleń i małą architekturę pozwoli na aktywizację mieszkańców i turystów.

Nadanie piwnicom charakteru użytkowego stworzy nowe możliwości dla rozwoju lokalnych inicjatyw, łącząc ochronę dziedzictwa z nowoczesnymi potrzebami społecznymi.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji: Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej Cel 4: Jakość życia i środowisko Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa	
Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- długość przebudowanych i zabezpieczonych murów - powierzchnia przebudowanej drogi dojazdowej - powierzchnia zabezpieczonych piwnic zamkowych - długość wybudowanego ogrodzenia	- ok. 200 mb - ok. 400 m² - ok. 120 m² 100 mb
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią	przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu	
- dokumentacja projektowa - dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego - sprawozdania z realizacji zadania	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).	

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2027–2030	3 mln PLN	15% środki własne gminy 15% środki własne gminy Prabuty 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U4	Tytuł przedsięwzięcia	Odnowienie Fontanny Rolanda
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Rynek
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: - zły stan techniczny elementów konstrukcyjnych, w tym konieczność uzupełnienia ubytków oraz odtworzenia brakujących elementów świadczy o postępującej degradacji materiału, z którego wykonana jest fontanna - niesprawność instalacji hydraulicznej - całkowite zużycie instalacji wodnej - zanieczyszczenie i degradacja estetyczna - obecność nawarstwień korozyjnych, biologicznych oraz zabrudzeń miejskich, które zagrażają strukturze zabytku - ryzyko utraty wartości historycznej fontanny, w związku z jej degradacją Zakres działań: Przedsięwzięcie obejmuje demontaż fontanny, przewiezienie do firmy konserwatorskiej, czyszczenie, uzupełnienie ubytków, odtworzenie brakujących elementów, naprawę (montaż) nowej armatury wodnej i impregnację. Cel i kierunek		

Celem przedsięwzięcia jest przywrócenie wartości użytkowych i estetycznych Fontanny Rolanda, co bezpośrednio wpisuje się w zadania gminnego programu rewitalizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, a także odnowy przestrzeni publicznych.

Realizacja projektu niweluje problemy techniczne oraz estetyczne wynikające z postępującej degradacji tego zabytku, przeciwdziałając tym samym procesom degradacji infrastruktury miejskiej w obszarze rewitalizacji. Poprzez kompleksową konserwację i modernizację instalacji hydraulicznej inwestycja usuwa bariery w funkcjonowaniu kluczowego elementu architektury, co będzie sprzyjało poprawie jakości życia mieszkańców i atrakcyjności turystycznej Rynku.

Działania tego przedsięwzięcia zapobiegają bezpowrotnej utracie tożsamości historycznej miejsca oraz integrują sferę historyczną z potrzebą ożywienia społeczno-gospodarczego centrum miasta. Odnowiony obiekt staje się impulsem do budowania lokalnego symbolu historycznego oraz estetycznego ładu przestrzennego.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
Liczba wyremontowanych (odrestaurowanych) obiektów	1 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	protokół odbioru zadania
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią	przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	badania ankietowe

Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028-2029	1,2 mln PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U5	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa ulic położonych wokół katedry
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Barczewskiego / ul. Jagotty
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • bardzo duża nierówność terenu. Obecna nawierzchnia jest bardzo nierówna • stan techniczny nawierzchni znacząco utrudnia chodzenie • nawierzchnia jest szczególnie problematyczna i nieprzyjazna dla osób starszych Zakres działań:		

Przedsięwzięcie polega na przebudowie nawierzchni drogi z kamienia polnego (tzw. kocich łbów) z ewentualnym dodaniem nowych nawierzchni typu płyt kamiennych lub bruku kamiennego oraz budowie elementów kanalizacji burzowej.	
Cel i kierunek	
Celem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności przestrzennej oraz niwelowanie barier architektonicznych w historycznym centrum miasta. Inwestycja bezpośrednio rozwiązuje problem wykluczenia komunikacyjnego osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez zastąpienie zdegradowanej nawierzchni z kamienia polnego stabilnymi płytami kamiennymi. Dzięki modernizacji infrastruktury drogowej i budowie kanalizacji burzowej nastąpi poprawa stanu technicznego otoczenia katedry, przeciwdziałając procesom degradacji fizycznej tego obszaru. Realizacja projektu sprzyja przywróceniu ładu estetycznego oraz zwiększeniu bezpieczeństwa ruchu pieszego, co pozytywnie wpłynie na komfort życia mieszkańców i atrakcyjność turystyczną tej części miasta. Działania te integrują funkcje techniczne z celami społecznymi, tworząc przestrzeń publiczną przyjazną dla wszystkich grup użytkowników. Spójność z celami GPR Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji: Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności Kierunek działań 1.1.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych	
Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa

Powierzchnia przebudowanych dróg	600 m ²	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	protokół odbioru zadania	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa	
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią	przewaga pozytywnych ocen w ankiecie	
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	badania ankietowe	
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028-2029	300 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U6	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Wałowej i ul. Mikołaja Reja
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Wałowa / ul. Reja
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Zły stan techniczny nawierzchni. Obecny stan drogi na ul. Wałowej zagraża bezpieczeństwu lub utrudnia poruszanie się. • Niefunkcjonalna infrastruktura pieszka. Stan techniczny chodników przy ul. Reja, w szczególności ich zużycie, nierówności nie spełniają wymogów jakości ciągów pieszych do potrzeb mieszkańców i turystów. • Niewykorzystany potencjał turystyczny. Obecny obszar jest mało atrakcyjny i brakuje w nim spójnego ciągu komunikacyjnego dla zwiedzających. • Nieuporządkowana przestrzeń publiczna, w szczególności zaniedbanie estetyczne i funkcjonalne terenu. • Niska atrakcyjność wizualna, wpływająca na negatywny odbiór estetyczny tej części miasta. Zakres działań: Odtworzenie nawierzchni ul. Wałowej (bruk) wraz z uzupełnieniem ubytków, przebudowa chodników przy ul. Reja, uporządkowanie poboczy i zjazdów wraz z uporządkowaniem zieleni.		
Cel i kierunek		
Głównym celem przedsięwzięcia w ramach gminnego programu rewitalizacji jest kompleksowa odnowa zdegradowanej przestrzeni publicznej oraz przywrócenie jej ładu estetycznego i funkcjonalnego. Inwestycja rozwiązuje problemy techniczne i problemy związane z bezpieczeństwem mieszkańców poprzez modernizację nawierzchni oraz dostosowanie infrastruktury pieszej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności i turystów. Realizacja projektu pozwala na eliminację barier komunikacyjnych oraz poprawę atrakcyjności wizualnej obszaru, sprzyjając ożywieniu potencjału turystycznego tej części miasta. Działania polegające na uporządkowaniu zieleni i oraz poboczy dróg ograniczają		

zjawisko chaosu przestrzennego. Poprzez odtworzenie historycznego charakteru ulicy Wałowej oraz poprawę standardu ulicy Reja, projekt buduje spójny ciąg komunikacyjny podnoszący jakość życia mieszkańców oraz wpisując się w historyczny charakter całego miasta.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Kierunek działań 3.3.: Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie przestrzeni publicznych

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
• powierzchnia odtworzonej nawierzchni drogi (bruk) • powierzchnia przebudowanej nawierzchni chodników • powierzchnia uporządkowanych poboczy • powierzchnia uporządkowanej zieleni	• ok. 600 m² • 180 m² • 150 m² • 120 m²
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią	przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu	
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania	
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).

Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	500 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U7	Tytuł przedsięwzięcia	Wymiana nawierzchni ul. Zamkowej, Reymonta, Barczewskiego, Jagotty wraz z przebudową sieci technicznych
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Zamkowa / ul. Jagotty / ul. Barczewskiego / ul. Reymonta
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Zły stan nawierzchni po zimie. Nawierzchnie ulic uległy zniszczeniu w okresie pozimowym. • Konieczność napraw i uzupełnień. Uszkodzenia, które wymagają przeprowadzenia prac naprawczych oraz uzupełnienia ubytków. • Niski standard estetyczny. Obecny wygląd chodników jest nieestetyczny i wymaga poprawy wizualnej (wymiany na nowe).		

Zakres działań: Przedmiotem projektu jest wymiana nawierzchni poprzez frezowanie starej nawierzchni ul. Zamkowej, Reymonta, Barczewskiego, Jagotty, poprawę lokalizacji studni kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz przebudowa chodników przy ul. Reymonta, Jagotty, Barczewskiego.	
Cel i kierunek Celem realizacji inwestycji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji jest poprawa dostępności komunikacyjnej oraz estetyki przestrzeni publicznej w zdegradowanym obszarze miasta. Poprzez wymianę zniszczonej nawierzchni i przebudowę chodników projekt bezpośrednio niweluje techniczne problemy techniczne oraz eliminuje bariery architektoniczne utrudniające poruszanie się mieszkańcom. Modernizacja infrastruktury podziemnej (sieci) oraz poprawa lokalizacji studni kanalizacyjnych służy zapewnieniu bezpieczeństwa użytkowania i trwałości odnowionych nawierzchni dróg. Działania te mają na celu zahamowanie procesu degradacji przestrzeni oraz podniesienie standardu życia lokalnej społeczności poprzez stworzenie przyjaznego otoczenia. W efekcie przedsięwzięcie przyczynia się do wzmocnienia ładu przestrzennego i wizualnego, stanowiąc fundament dla dalszych procesów odnowy społecznej i gospodarczej w tej części gminy. Spójność z celami GPR Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji: Cel strategiczny: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej Cel strategiczny: Jakość życia i środowisko Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa	
Wskaźniki	
Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
- powierzchnia przebudowanej jezdni drogi - powierzchnia przebudowanej nawierzchni chodników	3600 m² 300 m²
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	

Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni zielenią		przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2027–2029	1,1 mln PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U8	Tytuł przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Mickiewicza wraz z włączeniem do skrzyżowania z ul. Kwidzyńską i budową parkingu przy przedszkolu
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	ul. Mickiewicza
Opis przedsięwzięcia		

Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny

Zdiagnozowane problemy:

- brak wystarczającego poziomu bezpieczeństwa na obszarze będącym przedmiotem projektu
- nieuporządkowana organizacja ruchu
- miska estetyka otoczenia

Zakres działań:

Przedmiotem projektu jest przełożenie chodników oraz wykonanie nawierzchni asfaltowej na ul. Mickiewicza. Budowa parkingu przy ul. Mickiewicza zgodnie z MPZP, budowa odcinka drogi i włączenie do skrzyżowania z ul. Kwidzyńską.

Cel i kierunek

Celem przedsięwzięcia jest poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa użytkowania przestrzeni publicznej, bezpośrednio przekładając się na podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

Inwestycja eliminuje bariery komunikacyjne oraz rozwiązuje problem nieuporządkowanej organizacji ruchu, zapobiegając tym samym degradacji technicznej i komunikacyjnej w tej części obszaru rewitalizacji. Dzięki przebudowie nawierzchni oraz budowie nowych miejsc postojowych projekt niweluje deficyty w infrastrukturze drogowej, które dotychczas negatywnie wpływały na dostępność do usług publicznych, w tym kluczowego dla mieszkańców przedszkola.

Estetyzacja otoczenia poprzez uporządkowanie pasów drogowych i chodników sprzyja odnowie ładu przestrzennego, wzmacniając potencjał społeczno-gospodarczy tej części miasta.

Całość działań wpisuje się w proces wyprowadzania obszaru z kryzysu poprzez stworzenie bezpiecznej, nowoczesnej i spójnej wizualnie tkanki miejskiej.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.1.: Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Wskaźniki		
Wskaźniki produktu		Wartość docelowa
• powierzchnia przebudowanej jezdni drogi • powierzchnia wybudowanego nowego odcinka drogi • liczba nowopowstałych miejsc parkingowych		• ok. 1000 m² • ok. 200 m² • ok. 20 pojazdów
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		
Wskaźniki rezultatu		Wartość docelowa
Satysfakcja mieszkańców z estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni		• przewaga pozytywnych ocen w ankiecie
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		Badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
2028	500 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Przedsięwzięcie nr U9	Tytuł przedsięwzięcia	Uporządkowanie podwórka przy ul. Barczewskiego (od strony ul. Długiej)
	Lokalizacja przedsięwzięcia (działki ewidencyjne):	podwórko obsługujące budynki przy ul. Barczewskiego, od strony ul. Długiej
Opis przedsięwzięcia		
Charakter przedsięwzięcia: inwestycyjny Zdiagnozowane problemy: • Zalewanie terenu. Brak odwodnienia sugeruje powstawanie zastoisk wodnych po opadach, co utrudnia korzystanie z podwórka. • Wysoki stopień nieprzepuszczalności wodnej gruntu. Obecność powierzchni nieprzepuszczalnych powoduje szybki spływ powierzchniowy zamiast wsiąkania wody w glebę. • Degradacja wizualna. Brak uporządkowanej zieleni i małej architektury sprawia, że przestrzeń sprawia wrażenie zaniedbanej i "wyjętej" spod opieki miasta. • Trudne warunki poruszania się. Nierówne nawierzchnie utrudniają komunikację pieszą, szczególnie osobom starszym, z niepełnosprawnościami czy rodzicom z wózkami. Zakres działań: Przedmiotem projektu jest wykonanie odwodnienia powierzchniowego w kierunku ul. Długiej, utworzenie powierzchni przepuszczalnych i częściowo przepuszczalnych służących obsłudze komunikacyjnej, wykonanie nasadzeń zieleni, utworzenie miejsca integracji.		
Cel i kierunek		
Realizacja zadania polegającego na uporządkowaniu podwórka przy ul. Barczewskiego ma na celu kompleksowe oddziaływanie na sferę środowiskową, społeczną oraz przestrzenną obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcie to służy przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców i zwiększeniu bezpieczeństwa użytkowania terenu dzięki eliminacji barier architektonicznych oraz rozwiązaniu problemów technicznych związanych z brakiem odwodnienia i zalewaniem gruntu. Poprzez wprowadzenie nawierzchni przepuszczalnych		

oraz systemów odprowadzania wód opadowych, projekt realizuje cele z zakresu adaptacji do zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych, niwelując negatywne skutki wysokiego stopnia nieprzepuszczalności gleby.

Jednocześnie inwestycja ta przeciwdziała degradacji wizualnej centrum miasta, przywracając estetyczny wygląd zalepszając kamienic i usuwając wrażenie przestrzeni porzuconej jednocześnie wzmacniając poczucie spójności przestrzennej oraz właściwej opieki nad wspólnym mieniem.

Kluczowym celem społecznym jest tu aktywizacja i integracja sąsiedzka, możliwa dzięki stworzeniu dedykowanego miejsca spotkań oraz uporządkowaniu zieleni, przekształcając zaniedbane podwórko w funkcjonalną, bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń rekreacyjną sprzyjającą budowaniu więzi między mieszkańcami.

Spójność z celami GPR

Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące Cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń

Kierunek działań 3.2.: Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej

Cel 4: Jakość życia i środowisko

Kierunek działań 4.2.: Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa

Cel strategiczny: Rozwój lokalnej społeczności

Kierunek działań 1.3.: Budowanie lokalnej tożsamości i wzmacnianie więzi sąsiedzkich

Wskaźniki

Wskaźniki produktu	Wartość docelowa
• powierzchnia wykonanych terenów komunikacyjnych • powierzchnia nasadzeń zieleni • liczba nabytych elementów małej architektury lub wyposażenia	• ok. 180 m² • ok. 80 m² • 1 szt.
Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)	
Wskaźniki rezultatu	Wartość docelowa
Wzrost poczucia bezpieczeństwa lub satysfakcji mieszkańców (procent)	• przewaga pozytywnych ocen

Sposób pomiaru (źródło pochodzenia danych)		badania ankietowe
Sposób pomiaru realizacji celu		
• dokumentacja projektowa • dokumentacja odbiorowa zamierzenia inwestycyjnego • sprawozdania z realizacji zadania		
Zapewnienie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami		
Przedsięwzięcie będzie realizowane z zachowaniem zasad dostępności i projektowania uniwersalnego. Zakres szczegółowych rozwiązań zwiększających dostępność zostanie określony na etapie projektowania. Realizacji zadania będzie towarzyszyć informacja o planowanych, realizowanych i zakończonych pracach, które będą publikowane na stronie internetowej (z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej – WCAG 2.1) oraz w formie drukowanej (tekst łatwy do czytania – ETR).		
Termin realizacji	Wartość zadania (szacowana)	Potencjalne źródła finansowania
III.2026 - X.2026	150 tys. PLN	• 15% środki własne gminy Prabuty • 85% środki inne, w tym środki pomocowe UE

Szacunkowe ramy finansowe programu

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 7 ustawy o rewitalizacji obowiązkowym elementem GPR są szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z przewidywanym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

Poniżej zaprezentowano planowane przedsięwzięcia wraz z ich szacunkową wartością i zakładanymi źródłami finansowania. Wdrożenie działań rewitalizacyjnych będzie uzależnione od kondycji finansowej miasta i innych interesariuszy oraz od skuteczności w zdobywaniu dofinansowań zewnętrznych.

Na Gminny Program Rewitalizacji Gminy Prabuty składa się 16 podstawowych przedsięwzięć, dla których szacowane koszty to ok. 8,3 mln PLN.

Tabela 17. Szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć podstawowych

Przedsięwzięcia podstawowe		Nakład całkowity	Środki własne gminy Prabuty szacunkowo	Środki pomocowe szacunkowo
P1	Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci	1 200 000,00	180 000,00	1 020 000,00
P2	Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut”	15 000,00	2 250,00	12 750,00
P3	Rewitalizacja Prabuckich Wodociągów	250 000,00	37 500,00	212 500,00
P4	Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem zabudowy garażowej i budynków gospodarczych	70 000,00	10 500,00	59 500,00

P5	Budowa Parkingu przy ul. Reja/Wałowej	150 000,00	22 500,00	127 500,00
P6	„Zielono mi” Urządzenie Skweru im. Jana Pawła II	240 000,00	36 000,00	204 000,00
P7	„Więcej Zieleni dla Jeleni” - założenie rabat z roślinnością wieloletnią na terenie śródmieścia	400 000,00	60 000,00	340 000,00
P8	Przebudowa ul. Legionów	600 000,00	90 000,00	510 000,00
P9	Uporządkowanie terenu pomiędzy ul. Długą i Mickiewicza (plac i droga)	250 000,00	37 500,00	212 500,00
P10	Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Prabutach położonego przy ul. Grunwaldzkiej w Prabutach (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem	1 200 000,00	180 000,00	1 020 000,00
P11	Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego	250 000,00	37 500,00	212 500,00
P12	Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej	400 000,00	60 000,00	340 000,00
P13	„Aktywne centrum” - działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji	150 000,00	22 500,00	127 500,00
P14	Utworzenie Miejskiego Ogrodu Deszczowego i zagospodarowanie wód	2 400 000,00	360 000,00	2 040 000,00

	opadowych na terenach przyszkolnych w Prabutach			
P15	Termomodernizacja budynków mieszkalnych	500 000,00	75 000,00	425 000,00
P16	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej	200 000,00	30 000,00	170 000,00
Razem podstawowe		8 275 000,00	1 241 250,00	7 033 750,00

Źródło: opracowanie własne

Przedsięwzięcia podstawowe uzupełniane są przez dziewięć przedsięwzięć uzupełniających, których realizacja podlega warunkowości, w szczególności uzależniona jest od dostępności środków pomocowych, które umożliwiłyby ich realizację. Szacunkowa wartość przedsięwzięć uzupełniających to kwota ok. 12 mln PLN.

Tabela 18. Szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć uzupełniających

Przedsięwzięcia uzupełniające		Nakład całkowity	Środki własne gminy Prabuty szacunkowo	Środki pomocowe szacunkowo
U1	Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci	5 000 000,00	750 000,00	4 250 000,00
U2	Budowa Parkingu Plac Kościuszki	300 000,00	45 000,00	255 000,00
U3	Prace rewitalizacyjne na terenie Zamku Biskupiego	3 000 000,00	450 000,00	2 550 000,00
U4	Odnowienie Fontanny Rolanda	1 200 000,00	180 000,00	1 020 000,00
U5	Przebudowa ulic położonych wokół katedry	300 000,00	45 000,00	255 000,00
U6	Przebudowa ul. Wałowej i ul. Mikołaja Reja	500 000,00	75 000,00	425 000,00
U7	Wymiana nawierzchni ul. Zamkowej, Reymonta,	1 100 000,00	165 000,00	935 000,00

	Barczewskiego, Jagotty wraz z przebudową sieci technicznych			
U8	Przebudowa ul. Mickiewicza wraz z włączeniem do skrzyżowania z ul. Kwidzyńską i budową parkingu przy przedszkolu	500 000,00	75 000,00	425 000,00
U9	Uporządkowanie podwórka przy ul. Barczewskiego (od strony ul. Długiej)	150 000,00	22 500,00	127 500,00
Razem uzupełniające		12 050 000,00	1 807 500,00	10 242 500,00

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie ze zgłoszonych przedsięwzięć realizowane będą przez gminę Prabuty. Zakłada się realizację projektów w okresie 2026–2030. Planowany okres realizacji projektów przedstawiono w kartach projektów.

Zakłada się finansowanie projektów z dwóch źródeł: środków własnych budżetu gminy Prabuty oraz środków zewnętrznych w zależności od ich dostępności. Dla potrzeb niniejszego programu przyjęto założenie następujących źródeł finansowania:

Tabela 19. Szacunkowe koszty wszystkich przedsięwzięć zawartych w GPR

Wyszczególnienie	Nakład całkowity	Środki własne gminy Prabuty szacunkowo	Środki pomocowe szacunkowo
Przedsięwzięcia podstawowe	8 275 000,00	1 241 250,00	7 033 750,00
Przedsięwzięcia uzupełniające	12 050 000,00	1 807 500,00	10 242 500,00
Razem	20 325 000,00	3 048 750,00	17 276 250,00

Źródło: opracowanie własne

Mechanizmy integrowania działań

KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 opiera się na podejściu kompleksowym zgodnym z definicją rewitalizacji określoną w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Proces rewitalizacji zakłada prowadzenie zintegrowanych działań obejmujących sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną oraz środowiskową, ukierunkowanych na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Kompleksowość programu polega przede wszystkim na równoczesnym prowadzeniu działań infrastrukturalnych oraz działań o charakterze społecznym. Interwencje inwestycyjne, takie jak modernizacja przestrzeni publicznych, poprawa stanu technicznego infrastruktury czy zagospodarowanie terenów zieleni, są uzupełniane przez działania ukierunkowane na aktywizację mieszkańców, wzmacnianie więzi społecznych oraz rozwój lokalnej tożsamości.

Zaproponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadają na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji, w szczególności dotyczące koncentracji problemów społecznych, degradacji przestrzeni publicznych oraz niewystarczającego wykorzystania potencjału centralnej części miasta. Program zakłada wykorzystanie lokalnych potencjałów, takich jak historyczna struktura urbanistyczna, funkcje usługowe centrum miasta oraz istniejące przestrzenie publiczne, które mogą stać się miejscem integracji społecznej i aktywności mieszkańców.

Kompleksowość działań przejawia się również w powiązaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami strategicznymi i operacyjnymi programu oraz w ich wzajemnym uzupełnianiu się. Poszczególne projekty zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja prowadziła do osiągnięcia efektu synergii, a rezultaty jednego przedsięwzięcia wzmacniały oddziaływanie pozostałych działań.

KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI

Jednym z podstawowych mechanizmów integrowania działań rewitalizacyjnych jest ich koncentracja przestrzenna. Program obejmuje wyznaczony obszar rewitalizacji, który stanowi centralną część miasta Prabuty i skupia znaczną część mieszkańców gminy oraz kluczowe funkcje administracyjne, usługowe i społeczne.

Obszar rewitalizacji zajmuje 67,54 ha, co stanowi około 0,34% powierzchni gminy, a jednocześnie zamieszkuje go ponad 16% mieszkańców gminy. Tak duża koncentracja ludności na niewielkim obszarze powoduje kumulację problemów społecznych, infrastrukturalnych i przestrzennych, co uzasadnia skierowanie działań rewitalizacyjnych właśnie na ten teren.

Koncentracja interwencji pozwala na osiągnięcie większej efektywności działań oraz widocznych efektów rewitalizacji w przestrzeni miasta. Skupienie projektów w obrębie jednego obszaru umożliwia wzajemne wzmacnianie się ich oddziaływania oraz tworzenie spójnej struktury funkcjonalnej przestrzeni miejskiej.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Prabuty charakteryzuje się różnymi wymiarami komplementarności. Uwzględniono je w celu stworzenia jak najbardziej skutecznej interwencji.

Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaprojektowane w taki sposób, aby odpowiadały na różne, wzajemnie powiązane problemy występujące na obszarze rewitalizacji. W programie przewidziano zarówno działania inwestycyjne, dotyczące poprawy jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury technicznej, jak i działania społeczne, których celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja mieszkańców oraz wzmacnianie lokalnej tożsamości. Zaplanowane przedsięwzięcia zostały wybrane w taki sposób, by działania dopełniały się pod względem problemowym. Projekty oddziałujące na sferę społeczną i gospodarczą będą wykorzystywały przestrzenie i budynki zmodernizowane w ramach innych działań rewitalizacyjnych. Zaplanowana rewaloryzacja przestrzeni, renowacja obiektów zabytkowych i obiektów komunalnych przełoży się na wzrost atrakcyjności obszaru i poprawę warunków środowiskowych. Wpłynie to na podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, co będzie pobudzać rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Zaplanowane przedsięwzięcia służą więc celom o różnych charakterze.

Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami i celami strategicznymi i operacyjnymi przedstawia poniższa tabela:

Tabela 20. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami oraz celami i kierunkami działań

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój lokalnej społeczności			Wsparcie rozwoju gospodarczego		Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń			Jakość życia i środowisko	
		1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
P1	Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci										
P2	Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut”										
P3	Rewitalizacja Prabuckich Wodociągów										
P4	Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem										

	iem zabudowy garażowej i budynków gospodarczych										
P5	Budowa Parkingu przy ul. Reja/ Wałowej										
P6	„Zielono mi” Urządzenie Skweru im. Jana Pawła II										
P7	„Więcej Zieleni dla Jeleni” – założenie rabat z roślinnością wieloletnią na terenie śródmieścia										
P8	Przebudowa ul. Legionów										
P9	Uporządkowani e terenu pomiędzy ul. Długą i Mickiewicza (plac i droga)										
P10	Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Prabutach położonego przy ul. Grunwaldzkie j w Prabutach										

	(budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem										
P1 1	Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego										
P1 2	Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej										
P1 3	„Aktywne centrum” - Działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji										
P1 4	Utworzenie Miejskiego Ogrodu										

	Deszczowego i zagospodarowanie wód opadowych na terenach przyszkolnych w Prabutach										
P1 5	Termomodernizacja budynków mieszkalnych										
P1 6	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej										

Źródło: opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 polega na zapewnieniu spójności pomiędzy systemem zarządzania procesem rewitalizacji, zaangażowanymi instytucjami oraz procedurami planowania, realizacji i monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mechanizm ten ma na celu zapewnienie skutecznej koordynacji działań podejmowanych przez różne podmioty uczestniczące w procesie rewitalizacji oraz integrację interwencji prowadzonych w różnych sferach funkcjonowania obszaru rewitalizacji.

Rewitalizacja jest procesem kompleksowym, wymagającym współdziałania wielu instytucji publicznych, organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców. W związku z tym realizacja GPR Prabuty została oparta na systemie współpracy instytucjonalnej oraz jasno określonych procedurach zarządzania, które umożliwią sprawne wdrażanie programu oraz zapewnią transparentność procesu decyzyjnego.

Współpraca instytucjonalna w procesie rewitalizacji

Koordinatorem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty, działający przy wsparciu właściwych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy. Do najważniejszych podmiotów zaangażowanych w realizację programu należą w szczególności:

- Urząd Miasta i Gminy Prabuty – odpowiedzialny za koordynację działań rewitalizacyjnych, przygotowanie projektów inwestycyjnych oraz pozyskiwanie środków finansowych,
- jednostki organizacyjne gminy, w tym w szczególności Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje kultury oraz jednostki oświatowe, które będą realizować działania społeczne, edukacyjne i integracyjne,
- instytucje rynku pracy oraz instytucje publiczne wspierające rozwój społeczno-gospodarczy,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej realizujące działania animacyjne i aktywizujące mieszkańców,
- przedsiębiorcy i inwestorzy prywatni, uczestniczący w realizacji przedsięwzięć gospodarczych i inwestycyjnych,
- wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające zasobem mieszkaniowym zlokalizowanym na obszarze rewitalizacji.

Współpraca pomiędzy wskazanymi podmiotami umożliwi realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sposób zintegrowany, a także pozwoli na łączenie różnych źródeł finansowania oraz kompetencji instytucjonalnych.

Procedury zarządzania i koordynacji działań

Komplementarność proceduralna zapewniona zostanie poprzez wprowadzenie przejrzystych zasad zarządzania procesem rewitalizacji, obejmujących planowanie, realizację, monitorowanie oraz ewaluację działań podejmowanych w ramach programu.

W szczególności przewidziano następujące procedury:

Koordynacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Koordynacja realizacji projektów odbywać się będzie poprzez system bieżącej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gminy oraz partnerami

zewnętrznymi. Urząd Miasta i Gminy Prabuty będzie odpowiadał za synchronizację działań inwestycyjnych i społecznych oraz za zapewnienie ich zgodności z celami Gminnego Programu Rewitalizacji.

Włączanie interesariuszy w proces rewitalizacji

Zapewnienie udziału interesariuszy będzie realizowane poprzez konsultacje społeczne, działania informacyjne oraz funkcjonowanie Komitetu ds. Rewitalizacji jako forum dialogu pomiędzy mieszkańcami, władzami samorządowymi oraz innymi podmiotami uczestniczącymi w procesie rewitalizacji.

Monitorowanie realizacji programu

Postępy w realizacji GPR będą monitorowane poprzez system wskaźników odnoszących się do celów rewitalizacji oraz stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitoring będzie prowadzony przez Urząd Miasta i Gminy Prabuty w oparciu o dane pozyskiwane od jednostek realizujących projekty.

Ewaluacja aktualizacji programu

W trakcie realizacji programu przewiduje się prowadzenie okresowej oceny jego skuteczności. W przypadku wystąpienia istotnych zmian społeczno-gospodarczych lub przestrzennych możliwa będzie aktualizacja GPR w trybie przewidzianym ustawą o rewitalizacji.

Procedurę koordynacji działań z innymi dokumentami strategicznymi

Realizacja GPR będzie powiązana z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy, w szczególności z dokumentami dotyczącymi polityki społecznej, gospodarki mieszkaniowej, rozwoju gospodarczego oraz planowania przestrzennego.

Zastosowanie opisanych mechanizmów współpracy instytucjonalnej oraz procedur zarządzania pozwoli na skuteczną integrację działań podejmowanych w ramach GPR oraz zapewni ich spójność z polityką rozwoju gminy.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna umożliwi również efektywne wykorzystanie zasobów organizacyjnych i finansowych oraz wzmocni potencjał instytucjonalny gminy w zakresie prowadzenia zintegrowanych działań rewitalizacyjnych. W rezultacie przyczyni się to do zwiększenia skuteczności realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz trwałości osiągniętych efektów procesu rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 polega na zapewnieniu ciągłości działań rozwojowych podejmowanych na obszarze rewitalizacji oraz na powiązaniu planowanych przedsięwzięć z wcześniejszymi oraz równolegle prowadzonymi inicjatywami inwestycyjnymi i społecznymi realizowanymi na terenie gminy.

W przypadku gminy Prabuty GPR jest dokumentem opracowanym po raz pierwszy w trybie ustawy o rewitalizacji. Na terenie gminy nie funkcjonował wcześniej ani Lokalny Program Rewitalizacji, ani inny dokument programowy dotyczący rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Opracowanie GPR jest zatem pierwszą próbą kompleksowego i systemowego ujęcia problemów występujących na obszarze centralnej części miasta oraz zaplanowania zintegrowanych działań naprawczych.

Brak wcześniejszego programu rewitalizacji nie oznacza jednak braku działań rozwojowych podejmowanych na obszarze dzisiejszego obszaru rewitalizacji. W poprzednich latach na tym terenie realizowane były różnego rodzaju inwestycje infrastrukturalne oraz działania społeczne i kulturalne, które wpływały na poprawę jakości przestrzeni publicznych oraz dostępności usług dla mieszkańców. Działania te stanowią istotną podstawę dla realizacji projektów zaplanowanych w ramach GPR oraz pozwalają na kontynuowanie rozpoczętych procesów rozwojowych w sposób bardziej zintegrowany i systemowy.

W ostatnich latach na obszarze rewitalizacji realizowano projekty obejmujące zarówno modernizację infrastruktury, ochronę dziedzictwa kulturowego, poprawę jakości przestrzeni publicznych, jak i rozwój usług społecznych. Do najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych należą m.in.:

- remont Bramy Kwidzyńskiej wraz z pracami przy murach i przejściu bramy oraz modernizacją dachu (2021–2024),
- remont Kościółka Polskiego w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków (2024),
- remont Katedry w Prabutach realizowany w latach 2024–2025,
- budowa ronda Kresowian na skrzyżowaniu ulic Plac Wolności, Parkowej, Kraszewskiego i Żeromskiego (2019),
- budowa i modernizacja parkingów w rejonie centrum miasta, w tym przy ul. Kraszewskiego i przy Rynku (2018–2020),
- budowa chodnika przy ul. Zamkowej (2016),
- remonty dachów budynków wspólnot mieszkaniowych zlokalizowanych m.in. przy ulicach Barczewskiego, Grunwaldzkiej, Długiej, Warszawskiej, Kwidzyńskiej i Zamkowej (2016–2022),
- realizacja działań związanych z zagospodarowaniem zieleni w centrum miasta, w tym przy fontannie miejskiej (2025–2026),
- budowa nowych miejsc postojowych pomiędzy ulicami Mickiewicza i Długą (planowana realizacja w 2026 r.).

Równolegle realizowane były również projekty ukierunkowane na rozwój usług społecznych oraz wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wśród nich szczególne znaczenie mają przedsięwzięcia finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz programów rządowych, w tym m.in.:

- projekt „Aktywnie w Gminie Prabuty”, w ramach którego utworzono Klub Seniora „OAZA” oraz Placówkę Wsparcia Dziennego „Centralna Kuźnia Młodych” (2022–2023),
- prowadzenie zajęć dla seniorów i młodzieży w ramach działań społecznych realizowanych w latach 2022–2024,
- programy wsparcia społecznego takie jak „Senior+”, „Korpus Wsparcia Seniora”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa” czy „Asystent rodziny”,
- działania pomocowe prowadzone we współpracy z Bankiem Żywności oraz w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.

Istotnym elementem budowania potencjału społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji jest także powstanie spółdzielni socjalnej „Pomezania z Sercem”, która rozpoczęła działalność usługową w 2026 r., a także realizacja projektu polegającego

na rozbudowie budynku przy ul. Reymonta i adaptacji pomieszczeń na Dzienny Dom Pobytu.

Przedsięwzięcia zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji stanowią rozwinięcie i uzupełnienie powyższych działań. Projekty infrastrukturalne przewidziane w GPR będą kontynuowały proces poprawy jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury technicznej w centrum miasta, natomiast projekty społeczne i gospodarcze wzmocnią efekty dotychczas realizowanych programów aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców.

Komplementarność międzyokresowa polega zatem na tym, że planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie są działaniami oderwanymi od wcześniejszych inicjatyw, lecz stanowią kolejny etap długofalowego procesu poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju społeczno-gospodarczego centralnej części miasta. Dzięki temu możliwe będzie utrzymanie i wzmocnienie efektów osiągniętych w wyniku wcześniejszych inwestycji i działań społecznych oraz stworzenie trwałych podstaw dla dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji integruje te doświadczenia oraz stanowi narzędzie umożliwiające ich uporządkowanie i rozwinięcie w sposób bardziej systemowy.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 polega na takim rozmieszczeniu i zaplanowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, aby wzajemnie się uzupełniały oraz oddziaływały na siebie w skali całego obszaru rewitalizacji. Oznacza to koncentrację działań w przestrzeni o największym nasileniu problemów społecznych oraz powiązanie projektów infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych w sposób umożliwiający osiągnięcie efektu synergii.

Wyznaczony w Gminnym Programie Rewitalizacji obszar rewitalizacji obejmuje centralną część miasta Prabuty, w której koncentrują się najważniejsze funkcje administracyjne, usługowe i społeczne gminy. Jednocześnie jest to obszar charakteryzujący się kumulacją zjawisk kryzysowych, w tym problemów społecznych,

degradacji przestrzeni publicznych oraz pogarszającego się stanu technicznego części zabudowy. Skoncentrowanie działań rewitalizacyjnych na tym obszarze umożliwia prowadzenie interwencji w sposób kompleksowy i efektywny, a także pozwala na osiągnięcie widocznych efektów w strukturze przestrzennej miasta.

Zaplanowane w GPR przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały rozmieszczone w taki sposób, aby wzmacniały funkcjonowanie głównych przestrzeni publicznych miasta oraz poprawiały ich dostępność i funkcjonalność. Szczególne znaczenie mają projekty realizowane w rejonie historycznego centrum miasta oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i pieszych. Przedsięwzięcia takie jak zagospodarowanie przestrzeni publicznych, tworzenie nowych terenów zieleni czy przebudowa infrastruktury drogowej przyczyniają się do poprawy jakości przestrzeni miejskiej oraz zwiększenia atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Istotnym elementem komplementarności przestrzennej jest również powiązanie projektów dotyczących przestrzeni publicznych z przedsięwzięciami społecznymi. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni miejskich – takich jak skwery, place czy ciągi piesze – tworzy warunki do realizacji działań integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych. Dzięki temu przestrzeń publiczna staje się miejscem aktywności mieszkańców oraz sprzyja wzmocnieniu więzi społecznych.

Komplementarność przestrzenna przejawia się także w powiązaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych z inwestycjami infrastrukturalnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji w ostatnich latach, w szczególności z projektami dotyczącymi poprawy układu komunikacyjnego, modernizacji przestrzeni publicznych oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Dzięki temu planowane działania rewitalizacyjne stanowią kontynuację i rozwinięcie wcześniejszych inwestycji oraz przyczyniają się do stopniowego porządkowania i podnoszenia jakości przestrzeni miejskiej.

Ważnym aspektem komplementarności przestrzennej jest również powiązanie projektów realizowanych w różnych częściach obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia dotyczące poprawy infrastruktury drogowej zwiększają dostępność przestrzeni publicznych oraz instytucji świadczących usługi społeczne, natomiast projekty związane z rozwojem terenów zieleni i rekreacji poprawiają jakość życia mieszkańców

oraz wpływają na atrakcyjność przestrzeni miejskiej. Z kolei projekty społeczne i gospodarcze wzmacniają funkcje użytkowe tych przestrzeni, zwiększając ich znaczenie jako miejsc aktywności społecznej i gospodarczej.

Dzięki takiemu podejściu przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty tworzą spójny system działań przestrzennych, który przyczynia się do poprawy funkcjonowania centralnej części miasta oraz do wzmocnienia jej roli jako miejsca integracji społecznej, aktywności gospodarczej i życia publicznego mieszkańców.

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 polega na wykorzystaniu różnych instrumentów finansowych oraz łączeniu środków publicznych i prywatnych w celu zapewnienia skutecznej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie podejście umożliwia zwiększenie skali planowanych działań oraz zapewnia większą elastyczność w realizacji programu w długim horyzoncie czasowym.

Zgodnie z zasadami prowadzenia procesu rewitalizacji, realizacja przedsięwzięć ujętych w GPR opierać się będzie na montażu finansowym obejmującym środki pochodzące z budżetu gminy, funduszy europejskich, programów krajowych oraz środków prywatnych. Wykorzystanie wielu źródeł finansowania pozwala na komplementarne wspieranie różnych typów działań rewitalizacyjnych – zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i projektów społecznych oraz gospodarczych.

Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą środki własne gminy Prabuty, które umożliwią realizację części projektów infrastrukturalnych oraz zapewnienie wkładu własnego w projektach współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Środki gminne będą przeznaczane w szczególności na działania związane z modernizacją przestrzeni publicznych, rozwojem infrastruktury komunalnej oraz utrzymaniem i rozwojem usług publicznych.

Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą również środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej, w szczególności z programów realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2021–2027. Wśród najważniejszych

instrumentów finansowych, które mogą zostać wykorzystane do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w gminie Prabuty, znajdują się m.in.:

- program regionalny **Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027**, wspierający projekty z zakresu rewitalizacji, infrastruktury społecznej, rozwoju usług publicznych, zielonej infrastruktury oraz działań społecznych,
- programy finansowane z **Europejskiego Funduszu Społecznego Plus**, umożliwiające realizację działań ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców,
- instrumenty finansowane z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego**, wspierające inwestycje infrastrukturalne oraz projekty związane z ochroną dziedzictwa kulturowego i poprawą jakości przestrzeni publicznych.

Uzupełnieniem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki krajowe, pochodzące z programów rządowych wspierających rozwój infrastruktury lokalnej, ochronę zabytków oraz poprawę efektywności energetycznej budynków.

W szczególności możliwe jest wykorzystanie środków z takich programów jak:

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,
- programy wspierające poprawę efektywności energetycznej budynków,
- programów przeznaczonych na renowację i odbudowę zabytków,
- inne programy krajowe wspierające rozwój usług społecznych i infrastruktury publicznej.

Istotnym elementem komplementarności źródeł finansowania jest także możliwość wykorzystania środków prywatnych, w szczególności w przypadku przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorców, wspólnoty mieszkaniowe lub organizacje pozarządowe. Włączenie kapitału prywatnego w realizację projektów rewitalizacyjnych pozwala na zwiększenie skali interwencji oraz wzmacnia trwałość efektów rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania polega również na tym, że różne instrumenty finansowe będą wspierały różne typy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty infrastrukturalne mogą być finansowane głównie ze środków europejskich oraz krajowych programów inwestycyjnych, natomiast działania społeczne i animacyjne będą realizowane przede wszystkim z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz programów rządowych.

Takie podejście pozwala na stworzenie stabilnego systemu finansowania procesu rewitalizacji oraz zwiększa możliwości realizacji zaplanowanych przedsięwzięć w całym okresie obowiązywania programu. Jednocześnie umożliwia elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki finansowe oraz dostępność nowych instrumentów wsparcia w trakcie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

W rezultacie zastosowanie montażu finansowego opartego na wielu źródłach finansowania przyczynia się do zwiększenia skuteczności realizacji programu oraz pozwala na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób kompleksowy i długofalowy.

Partycypacja społeczna i interesariusze

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa oraz partycypacji społecznej w procesie przygotowania, wdrażania i oceny programów rewitalizacji. Rewitalizacja jest procesem kompleksowym, którego powodzenie zależy w dużej mierze od zaangażowania społeczności lokalnej oraz współpracy różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji proces rewitalizacji powinien być prowadzony z udziałem interesariuszy, w szczególności mieszkańców, podmiotów samorządowych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz innych podmiotów funkcjonujących na obszarze rewitalizacji. Przepisy ustawy zobowiązują gminę do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem interesariuszom możliwości aktywnego udziału na wszystkich etapach procesu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o rewitalizacji działania podejmowane w ramach partycypacji społecznej obejmują w szczególności:

1. poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
2. prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących procesu rewitalizacji, jego celów, zasad oraz przebiegu,
3. wspieranie dialogu pomiędzy interesariuszami oraz integrację środowisk lokalnych wokół procesu rewitalizacji,
4. zapewnienie interesariuszom możliwości udziału w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności Gminnego Programu Rewitalizacji,
5. wspieranie inicjatyw służących zwiększaniu udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji,
6. zapewnienie interesariuszom możliwości wyrażania opinii i uwag na wszystkich etapach przygotowania, realizacji i oceny procesu rewitalizacji.

Kwestie związane z zaangażowaniem interesariuszy zostały również ujęte w ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawie wdrożeniowej). W związku z tym w procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty uwzględniono identyfikację potencjalnych interesariuszy oraz zaplanowano działania umożliwiające ich udział w procesie rewitalizacji.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty przyjęto, że zasada partycypacji społecznej będzie realizowana na wszystkich etapach procesu rewitalizacji – od przygotowania programu, poprzez wdrażanie zaplanowanych przedsięwzięć, aż po monitoring i ocenę efektów podejmowanych działań.

Istotnym elementem przygotowania gminy do prowadzenia procesu rewitalizacji było zidentyfikowanie interesariuszy, którzy mogą być zarówno odbiorcami działań rewitalizacyjnych, jak również ich współtwórcami i realizatorami. Analiza interesariuszy odnosiła się do różnych sfer funkcjonowania gminy, w szczególności do sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji interesariuszami procesu rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- właściciele i użytkownicy wieczystości nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji oraz podmioty zarządzające tymi nieruchomościami,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej oraz inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji zadania publiczne.

Szczególną rolę w procesie rewitalizacji odgrywają mieszkańcy tego obszaru, ponieważ to właśnie do nich w pierwszej kolejności kierowane są działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji. Jednocześnie realizacja

przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga współpracy wielu podmiotów publicznych, społecznych i gospodarczych, które mogą pełnić rolę partnerów w realizacji projektów.

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji społecznej umożliwia prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób odpowiadający rzeczywistym potrzebom mieszkańców oraz wzmacnia poczucie współodpowiedzialności społeczności lokalnej za rozwój obszaru rewitalizacji.

W kolejnych podrozdziałach przedstawiono działania podejmowane w ramach partycypacji społecznej na etapie przygotowania, wdrażania oraz monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty.

PARTYCYPACJA W PRZYGOTOWANIU PROGRAMU

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji powinien odbywać się z aktywnym udziałem interesariuszy rewitalizacji. Zasada partycypacji społecznej stanowi jeden z kluczowych elementów prowadzenia procesu rewitalizacji i polega na włączeniu mieszkańców oraz innych podmiotów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych w przygotowanie, realizację oraz ocenę działań rewitalizacyjnych.

W procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty przyjęto założenie, że interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału na każdym etapie przygotowania dokumentu – od identyfikacji problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji, poprzez zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, aż po opiniowanie projektów dokumentów programowych.

Proces partycypacyjny realizowany w ramach przygotowania GPR obejmował różnorodne formy konsultacji i współpracy z interesariuszami, w tym konsultacje społeczne, badania ankietowe, spacer badawczy, spotkania eksperckie oraz pracę Komitetu ds. Rewitalizacji. Na każdym z etapów prac w różnorodny sposób informowano interesariuszy o możliwości wzięcia udziału w konsultacjach. Informacje publikowano na stronie internetowej Prabut, w Biuletynie Informacji Publicznej, w mediach społecznościowych, w prasie oraz w formie tradycyjnych ulotek i plakatów.

Rysunek 7. Informacje dotyczące konsultacji umieszczone na stronie prabuty.pl

Wolny nabór na członków Komitetu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prabuty

2025-06-03 Aktualności

Ogłoszenie Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty ogłasza wolny nabór na członków Komitetu Rewitalizacji Miasta i Gminy Prabuty zgodnie z Uchwałą nr XVIII/113/2025 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 28 maja 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad...

Czytaj dalej...

Konsultacje społeczne w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

2025-04-28 Aktualności

Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty ogłasza przystąpienie do konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Prabuty na lata 2022 – 2030 odbędą się...

Czytaj dalej...

Ogłoszenie Burmistrza Prabut o przystąpieniu do konsultacji projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2024-09-24 Aktualności

Na podstawie art. 6, 2 i 10 oraz art. 17 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.) oraz na podstawie § 1 Uchwały nr VII/31/2015...

Czytaj dalej...

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 8. Informacje o konsultacjach – publikacje w prasie

OGŁOSZENIE

Ogłoszenie o możliwości zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W związku z przystąpieniem do sporządzenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Prabuty Burmistrz zaprasza do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Termin zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 14.08.2025 r. - 13.09.2025 r.

Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą być zgłaszane na udostępnionym formularzu, który następnie należy złożyć w Urzędzie Miasta i Gminy w Prabutach, Kwidzyńska 2, 82-550 Prabuty, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu lub przesłać w formie elektronicznej na adres e-mail: k.fedoruk@prabuty.pl

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne to przedsięwzięcia o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, których realizacja wpłynie na zmniejszenie skali zdiagnozowanych problemów w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki.

Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie miasta Prabuty, na obszarze: Śródmieścia, obejmującego ulice: Zamkową, Kwidzyńską (nr 1-9), Grunwaldzką, Warszawską, Szkolną, Elizy Orzeszkowej, Władysława Reymonta, Adama Mickiewicza, Długą, Ks. Walentego Burcewskiego, Jagotły, Krótką, Mikołaja Kopernika, Miłą, Bolesława Prusa, Mazurską, Okrężną, Legionów, Plac Tadeusza Kościuszki, Ignacego Kraszewskiego, Rynek, Wąską, Wałową, Mikołaja Reja, Wincentego Pola, Plac Wolności (nr 1) oraz ulicę Malborską (nr: 1, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e). Obszar wskazywany na załączonej do zarządzenia Mapie.

Szczegółowe informacje nt. wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym zdiagnozowanych w nim problemów dostępne są w Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla miasta Prabuty, która dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem: https://www.prabuty.pl/wp-content/uploads/2024/08/Diagnoza-delimitacyjna_r.3.25.06.2024.pdf

Szczegółowe informacje nt. zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w tym formularz zgłoszeniowy znajdują się pod adresem: <https://www.prabuty.pl> oraz <https://bip.prabuty.pl>

W części artystycznej na scenie zaprezentowały się Zespoły Ludowe – Marezianki i Wesoła Gromadka, Teatr Muzyczny Hańs, Zespół 2 Kawalki, a gwiazdą wieczoru był Andre, po którym wystąpił Mariusz Ostrowski, wykonując niezapomniane utwory Krzysztofa Krawczyka. Na zakończenie publiczność rozgrzała energetyczny DJ Jarosound, serwując taneczne rytmy do późnych godzin.

W jednym ze stoisk można było zagłębić się w historię Plebiscytu – dzięki plenerowej wystawie oraz interesującemu wykładowi regionalisty Krystiana Zdziennickiego.

Tradycyjnie odbył się V Bieg Plebiscytowy o Puchar Wójta Gminy Kwidzyn, w którym wystartowało aż 79 zawodników (w różnych kategoriach wiekowych).

Zwycięzcy w kategoriach:
Open kobiet: 1 - Kamila Brodzik (Kwidzyn Biegał), 2 - Małgorzata Ruskiewicz, 3 - Dorota Głodowska
Open mężczyzn: 1 - Bartosz Kotowicz (Kwidzyn Biegał), 2 - Piotr Kopczyński (ZEFIRUS Team), 3 - Paweł Wójcicki (GRUPA Malbork)

K 16-30: 1 - Agnieszka Małdra-Fabjańska (Rozbiegany Susz), 2 - Agnieszka Orzech
M 16-30: 1 - Mateusz Borzych, 2 - Hubert Jurkiewicz (Rozbiegany Susz), 3 - Bartosz Borzychowski
K 31-40: 1 - Maja Kruszyńska, 2 - Aleksandra Lenkiewicz, 3 - Paulina Jerzyk (Traktor Team Gmina Kwidzyn)
M 31-40: 1 - Tomasz Lenkiewicz, 2 - Alan Kucharski, 3 - Dawid Gurzyński (ZEFIRUS Team)
K 41-50: 1 - Sylwia Jankowska (Dominteam), 2 - Aldona Jurkiewicz (Rozbiegany Susz), 3 - Anna Kowalczyk
M 41-50: 1 - Tomasz Hapke (Kwidzyn Biegał), 2 - Wojciech Więckowski, 3 - Rafał Kubiak
K 51-60: 1 - Barbara Zdrojewska (Zefirus Team)
M 51-60: 1 - Zdzisław Zdrojewski (Zefirus Team), 2 - Jacek Hillar (Kwidzyn Biegał), 3 - Adam Klepacz (Kwidzyn Biegał)
M 61+: 1 - Jan Zima (Dzierzgoń), 2 - Ryszard Bartosiak (LOM Spartakus Kwidzyn), 3 - Jacek Herkt

Najszyszym w tym biegu spośród mieszkańców Gminy Kwidzyn został Łukasz Bożeczek z czasem 52:17

Bieg poprowadziła Katarzyna Stremel przy wsparciu Traktor Team, OSP Pastwa, Polikji oraz Aktywnego Korzeniewa, które zorganizowało punkt nawodnienia na trasie. Organizację tego ważnego wydarzenia dla naszej Małej Ojczyzny wsparli: PBS Kwidzyn, Zielińscy, WZPOW Kwidzyn sp. z o.o., OSP Pastwa, KGW Pastwa oraz mieszkańcy Janowa.

Monika Małgorzewicz
 fot. Justyna Falkowska

Źródło: opracowanie własne

Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Jednym z pierwszych etapów przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji było przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie gminy Prabuty. Konsultacje przeprowadzono na podstawie zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty w okresie od 9 sierpnia 2024 r. do 20 września 2024 r.

Proces konsultacji obejmował udostępnienie projektu uchwały wraz z dokumentacją w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Prabuty, a także możliwość zgłaszania uwag w formie papierowej, elektronicznej oraz za pomocą formularza on-line. Dodatkowo zorganizowano otwarte spotkanie konsultacyjne w formule on-line, podczas którego przedstawiono założenia projektu uchwały oraz umożliwiono interesariuszom zgłaszanie uwag i opinii.

Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców oraz innych interesariuszy dotyczących proponowanego zakresu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz zebranie informacji mogących zostać wykorzystanych w dalszych pracach nad dokumentem programowym.

Konsultacje dotyczące zasad działania Komitetu ds. Rewitalizacji

Kolejnym etapem procesu partycypacyjnego były konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały określającej zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu ds. Rewitalizacji. Konsultacje zostały ogłoszone zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty z dnia 19 marca 2025 r. i trwały od 19 marca do 25 kwietnia 2025 r.

Projekt uchwały został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy. Interesariusze mogli zgłaszać uwagi w formie papierowej, elektronicznej lub za pomocą formularza konsultacyjnego. W ramach konsultacji wpłynęło siedem uwag odnoszących się m.in. do składu Komitetu oraz zasad jego funkcjonowania. Zgłoszone uwagi zostały poddane analizie i rozpatrzone zgodnie z obowiązującą procedurą konsultacyjną.

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Ważnym elementem procesu partycypacyjnego było przeprowadzenie otwartego naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który odbywał się w terminie od 14 sierpnia do 13 września 2025 r. Interesariusze mogli zgłaszać propozycje projektów rewitalizacyjnych przy wykorzystaniu specjalnego formularza dostępnego w Urzędzie Miasta i Gminy w Prabutach oraz w formie elektronicznej. W trakcie naboru zgłoszono łącznie 24 propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgłoszone projekty zostały następnie poddane analizie przez zespół ekspercki oraz Komitet ds. Rewitalizacji, a wybrane przedsięwzięcia zostały włączone do listy projektów ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Włączenie interesariuszy w proces pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji

Zastosowanie różnorodnych form partycypacji społecznej pozwoliło na włączenie w proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy. Szczególnie ważne było to na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Po podjęciu przez Radę Miejską Uchwały Nr XIII/73/2024 dnia 30 grudnia 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji dla miasta Prabuty, angażowano interesariuszy na kilka różnych sposobów. Przeprowadzono kilka spotkań eksperckich, zrealizowano badania ankietowe i spacer badawczy. W proces przygotowania GPR włączyli się także członkowie Komitetu ds. Rewitalizacji.

Spacer badawczy po obszarze rewitalizacji

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji korzystano z różnorodnych form konsultacyjnych. Jedną z nich był zorganizowany spacer badawczy po obszarze rewitalizacji, który odbył się w październiku 2025 r. Celem spaceru było bezpośrednie zapoznanie się z problemami przestrzennymi i funkcjonalnymi występującymi na obszarze rewitalizacji oraz zebranie opinii uczestników dotyczących kierunków jego rozwoju. Uczestnicy spaceru poznali wyznaczony obszar rewitalizacji, odwiedzili zrealizowane dotychczas na jego obszarze przedsięwzięcia i wzięli udział w identyfikacji największych problemów. Łącznie w spacerze wzięło udział 11 osób. Spacer zaplanowali i poprowadzili pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Prabuty.

Zdjęcie 9. Spacer badawczy po obszarze rewitalizacji

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Interesariusze, którzy uczestniczyli w spacerze odwiedzili łącznie 9 punktów na obszarze rewitalizacji, które były punktami orientacyjnymi. W kolejności były tu: okolice Urzędu Miejskiego i Bramy Kwidzyńskiej (1), teren wzdłuż średniowiecznego przebiegu murów obronnych (2), granice miasta lokacyjnego – ul. Legionów (3), wejście do wodociągów miejskich w Prabutach (4), park miejski (5), rynek starego miasta (6), pozostałości zamku w Prabutach (7), tzw. „Kościółek Polski” (8), Katedra (9). Poza punktami orientacyjnymi uczestnicy mogli zobaczyć też luki w zabudowie śródmieścia, stan dróg, chodników i problemy z dostępnością parkingów. Oceniono również stan budynków wielorodzinnych i zabytków położonych na obszarze rewitalizacji. Uczestnicy spaceru zwrócili uwagę na zły stan techniczny wielu dróg i chodników. Zaproponowano zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Kwidzyńską i ul. Legionów na deptak i teren rekreacyjny. Zwrócono również uwagę na konieczność renowacji „Fontanny Rolanda”, zagospodarowania i udostępnienia zwiedzającym podziemi zamkowych oraz przeprowadzenie prac renowacyjnych i udostępniania

propozycji działań mogących przyczynić się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej tego obszaru. Łącznie w badaniu wzięło udział 126 respondentów.

Wyniki badań ankietowych zostały wykorzystane na etapie opracowywania diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji, a wybrane rezultaty badań zaprezentowano w rozdziale diagnostycznym niniejszego dokumentu.

Konsultacje eksperckie

W procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono również spotkania konsultacyjne z udziałem ekspertów z zakresu planowania przestrzennego, polityki społecznej oraz rozwoju lokalnego. Celem spotkań było omówienie zidentyfikowanych problemów obszaru rewitalizacji oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących kierunków działań rewitalizacyjnych.

Zdjęcie 10. Spotkanie eksperckie

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Konsultacje eksperckie umożliwiły pogłębioną analizę zgłoszonych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich ocenę pod kątem zgodności z celami rewitalizacji i możliwości realizacyjnych.

Spotkania Komitetu ds. Rewitalizacji

Istotną rolę w procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji odegrał Komitet ds. Rewitalizacji, który pełni funkcję forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami gminy.

W trakcie prac nad dokumentem odbyły się dwa posiedzenia Komitetu ds. Rewitalizacji – w dniu 24 maja 2025 r. oraz 25 września 2025 r. Podczas spotkań omawiano m.in. wyniki diagnozy obszaru rewitalizacji, zgłoszone propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zdjęcie 11. Spotkanie Komitetu ds. Rewitalizacji

Fot. Zbiory UMIG w Prabutach

Zastosowanie różnorodnych form partycypacji społecznej pozwoliło na włączenie w proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji szerokiego grona

interesariuszy – mieszkańców, przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz ekspertów.

Uzyskane w trakcie konsultacji opinie, wnioski oraz propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały wykorzystane w procesie opracowania diagnozy obszaru rewitalizacji oraz przy formułowaniu celów i kierunków działań rewitalizacyjnych. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji Gminy Prabuty uwzględnia potrzeby lokalnej społeczności oraz stanowi podstawę do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w sposób odpowiadający lokalnym uwarunkowaniom i oczekiwaniom mieszkańców.

Ponadto, na etapie przygotowania programu rewitalizacji odbyły się konsultacje społeczne projektu GPRW. W ramach tego procesu wykorzystano następujące formy i techniki konsultacyjne, określone w art. 6 ust. 3 ustawy o rewitalizacji: spotkanie otwarte dla interesariuszy procesu, zbieranie uwag w formie ustnej, zbieranie uwag formie papierowej i elektronicznej, ankiety on-line.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY REALIZACJI PROGRAMU

Zasada partycypacji społecznej stanowi jeden z podstawowych elementów prowadzenia procesu rewitalizacji i będzie realizowana również na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035. Oznacza to, że interesariusze rewitalizacji – w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, organizacje społeczne, przedsiębiorcy oraz instytucje publiczne – będą włączani w działania związane z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych, monitorowaniem postępów programu oraz oceną jego efektów.

Koordinacja procesu wdrażania GPR

Za koordynację procesu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty przy wsparciu właściwych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy. Na etapie przygotowania programu funkcjonował zespół roboczy odpowiedzialny za prowadzenie prac związanych z opracowaniem dokumentu, którego zadaniem było

w szczególności koordynowanie działań związanych z przygotowaniem diagnozy, prowadzeniem konsultacji społecznych oraz opracowaniem założeń programowych. Po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji zadania związane z koordynacją procesu rewitalizacji będą realizowane w ramach systemu zarządzania programem, obejmującego w szczególności:

- koordynowanie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- współpracę pomiędzy komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostkami organizacyjnymi gminy,
- współpracę z partnerami społecznymi i gospodarczymi zaangażowanymi w realizację działań rewitalizacyjnych,
- przygotowywanie okresowych informacji dotyczących postępów realizacji programu,
- inicjowanie działań zmierzających do aktualizacji programu w przypadku zmiany uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

Takie podejście pozwoli na zapewnienie spójnej realizacji działań rewitalizacyjnych oraz integrację przedsięwzięć podejmowanych przez różne podmioty działające na obszarze rewitalizacji.

Rola Komitetu ds. Rewitalizacji

Istotną rolę w procesie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Komitet ds. Rewitalizacji, który stanowi forum współpracy i dialogu pomiędzy władzami gminy a interesariuszami rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji Komitet pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia oraz oceny procesu rewitalizacji.

Zasady wyznaczania składu oraz funkcjonowania Komitetu ds. Rewitalizacji zostały określone w odrębnej uchwale, której projekt był przedmiotem konsultacji społecznych przeprowadzonych w 2025 r.

Komitet ds. Rewitalizacji będzie uczestniczył w procesie wdrażania programu w szczególności poprzez:

- opiniowanie kierunków działań rewitalizacyjnych,
- analizowanie postępów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- formułowanie rekomendacji dotyczących aktualizacji programu,

- wspieranie dialogu pomiędzy władzami gminy a interesariuszami rewitalizacji.

Dzięki funkcjonowaniu Komitetu ds. Rewitalizacji zapewnione zostanie systematyczne włączanie przedstawicieli społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji dotyczących realizacji działań rewitalizacyjnych.

Współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga współpracy wielu podmiotów funkcjonujących na terenie gminy. W proces wdrażania programu będą angażowane instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej oraz przedsiębiorcy działający na obszarze rewitalizacji.

Partnerzy społeczni i gospodarczy będą odgrywać istotną rolę w szczególności w realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, kulturalnym i edukacyjnym. Organizacje pozarządowe oraz instytucje społeczne mogą pełnić rolę realizatorów lub partnerów projektów rewitalizacyjnych, w szczególności tych ukierunkowanych na aktywizację mieszkańców, integrację społeczną oraz rozwój lokalnej społeczności.

Zaangażowanie partnerów lokalnych będzie polegało między innymi na:

- współorganizowaniu działań społecznych i integracyjnych na obszarze rewitalizacji,
- realizacji projektów skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- współpracy przy inicjowaniu nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- udziale w działaniach konsultacyjnych oraz monitoringowych związanych z realizacją programu.

Dzięki takiemu podejściu interesariusze rewitalizacji będą nie tylko odbiorcami działań podejmowanych przez gminę, lecz także ich współtwórcami i partnerami w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Partycypacja społeczna w procesie monitorowania i oceny programu

Zaangażowanie interesariuszy rewitalizacji będzie kontynuowane również na etapie monitorowania oraz oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Proces monitoringu polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu rzeczowego i finansowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz stopnia realizacji celów rewitalizacji.

W proces ten włączani będą realizatorzy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, którzy będą zobowiązani do przekazywania informacji o stanie realizacji projektów. Zebrane dane będą stanowiły podstawę do przygotowywania raportów dotyczących postępów wdrażania programu.

Ważną rolę w tym procesie będzie odgrywał również Komitet ds. Rewitalizacji, który będzie opiniował wyniki monitoringu oraz formułował rekomendacje dotyczące dalszego prowadzenia procesu rewitalizacji.

Zastosowanie opisanych mechanizmów pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób przejrzysty i partycypacyjny oraz zapewni aktywny udział społeczności lokalnej w realizacji działań przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty.

WŁĄCZENIE PARTNERÓW ZGODNIE Z ART. 36 USTAWY WDROŻENIOWEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawą wdrożeniową) gminny program rewitalizacji może pełnić funkcję strategii dla Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT). Oznacza to, że dokument spełniający wymagania określone w art. 36 ustawy wdrożeniowej, może stanowić podstawę ubiegania się o środki europejskie przeznaczone na rozwój terytorialny, w szczególności w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021–2027.

Jednym z kluczowych wymogów wynikających z ustawy wdrożeniowej jest zapewnienie udziału partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w procesie przygotowania i wdrażania dokumentów strategicznych. Zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej w proces ten powinny być włączone w szczególności podmioty działające na rzecz włączenia społecznego, ochrony środowiska, praw osób z niepełnosprawnościami, równości szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji.

Przy opracowywaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty uwzględniono zarówno katalog interesariuszy określony w ustawie o rewitalizacji, jak i grupy podmiotów wskazane w ustawie wdrożeniowej. Dzięki temu proces przygotowania programu objął szerokie grono partnerów społecznych, gospodarczych oraz instytucjonalnych funkcjonujących na terenie gminy.

Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Wśród podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie szczególną rolę odgrywają organizacje pozarządowe, stowarzyszenia oraz grupy społeczne działające na rzecz mieszkańców gminy. Organizacje te prowadzą działania w obszarze integracji społecznej, wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacji seniorów oraz rozwoju lokalnych inicjatyw społecznych.

Do partnerów społecznych, którzy mogą uczestniczyć w realizacji działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Prabuty należą w szczególności:

- organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na rzecz mieszkańców gminy,
- podmioty ekonomii społecznej, w tym spółdzielnie socjalne,
- organizacje i instytucje działające na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej,
- lokalne inicjatywy społeczne i grupy nieformalne.

W trakcie przeprowadzonej analizy zidentyfikowano podmioty społeczne, w szczególności organizacje pozarządowe, które prowadzą działania w obszarze włączenia społecznego, aktywizacji społecznej mieszkańców, ochrony praw obywatelskich, promowania równości szans i niedyskryminacji oraz wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do najważniejszych partnerów społecznych w tym zakresie zaliczono w szczególności następujące organizacje pozarządowe:

- Polski Związek Niewidomych Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności – ul. Kraszewskiego 4
- Prabuckie Stowarzyszenie Gospodarcze – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Prabutach – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Prabuty – Riesenburger – ul. Kwidzyńska 2
- Stowarzyszenie Szkółka Wędkarska SOWICA – ul. Kwidzyńska 1
- Prabuckie Stowarzyszenie Miłośników Spalin – ul. Kwidzyńska (Warsztaty)
- Prabuckie Stowarzyszenie Miłośników Zwierząt – ul. Kwidzyńska (Warsztaty)
- Stowarzyszenie Kuźnia Pozytywnych Zmian – ul. Reja 1.

Istotnym partnerem społecznym w procesie rewitalizacji są również instytucje realizujące zadania z zakresu polityki społecznej, w szczególności Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prabutach, który prowadzi działania wspierające osoby i rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.

Partnerzy instytucjonalni i publiczni

W proces rewitalizacji zaangażowane są także instytucje publiczne oraz jednostki organizacyjne gminy realizujące zadania w obszarze polityki społecznej, edukacji, kultury oraz gospodarki komunalnej. Do najważniejszych partnerów instytucjonalnych należą m.in.:

- Urząd Miasta i Gminy Prabuty oraz jego komórki organizacyjne,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prabutach,
- instytucje kultury działające na terenie gminy,
- placówki oświatowe,
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Prabutach,
- instytucje współpracujące z gminą w zakresie realizacji polityk publicznych.

Podmioty te uczestniczyły w procesie przygotowania GPR poprzez udział w konsultacjach, przekazywanie danych niezbędnych do opracowania diagnozy oraz zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Partnerzy gospodarczy

Istotną grupą partnerów procesu rewitalizacji są także podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy, w szczególności przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji lub w jego bezpośrednim otoczeniu. Ich udział w procesie rewitalizacji może polegać zarówno na realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, jak i na wspieraniu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzeniu nowych miejsc pracy.

Do partnerów gospodarczych zaliczyć można w szczególności:

- lokalnych przedsiębiorców prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji,
- podmioty otoczenia biznesu,
- instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy.

Włączenie partnerów w proces przygotowania programu

Partnerzy społeczno-gospodarczy byli włączani w proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez różnorodne formy partycypacji społecznej.

W szczególności obejmowało to:

- udział w konsultacjach społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- udział w konsultacjach dotyczących zasad funkcjonowania Komitetu ds. Rewitalizacji,
- zgłaszanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach otwartego naboru projektów,
- udział w spotkaniach konsultacyjnych, spacerze badawczym oraz innych działaniach partycypacyjnych realizowanych w trakcie opracowywania programu,
- udział w badaniach społecznych,
- udział w pracach Komitetu ds. Rewitalizacji.

W szczególności w ramach otwartego naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszono łącznie 24 projekty, które zostały następnie poddane analizie przez ekspertów oraz Komitet ds. Rewitalizacji i w części włączone do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rola partnerów społeczno-gospodarczych na etapie wdrażania programu

Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych nie zakończy się na etapie przygotowania dokumentu. Podmioty te będą odgrywać istotną rolę również w procesie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ich udział będzie polegał w szczególności na:

- realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w programie,
- współpracy z gminą w zakresie realizacji działań społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizacji,
- uczestnictwie w pracach Komitetu ds. Rewitalizacji,
- przekazywaniu informacji dotyczących postępów realizacji projektów,
- udziale w procesie monitorowania i oceny realizacji programu.

Włączenie partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowanie i realizację Gminnego Programu Rewitalizacji zapewnia zgodność dokumentu z wymogami art. 36 ustawy wdrożeniowej oraz wzmacnia partycypacyjny charakter procesu rewitalizacji. Dzięki temu program może stanowić podstawę do ubiegania się o środki europejskie przeznaczone na realizację zintegrowanych działań rewitalizacyjnych.

System zarządzania GPR

Założenia modelu zarządzania procesem rewitalizacji wynikają z logiki procesu rewitalizacji zawartej w ustawie z 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 poz. 278 ze zm.), która przedstawia rewitalizację jako sekwencję działań obejmujących przygotowanie, prowadzenie i ocenę zadań rewitalizacyjnych. Procesowe podejście do kompleksowej rewitalizacji przesuwa akcent z pojedynczych projektów (zarówno tych o charakterze społecznym, jak i tych o charakterze inwestycyjnym) na konsekwentne zarządzanie zmianą w czasie, poprzez uzasadnione i kontrolowane wykonywanie zespołu powiązanych ze sobą działań.

Punktem wyjścia do zarządzania procesem rewitalizacji jest rozumienie rewitalizacji jako procesu kompleksowego i zintegrowanego, prowadzonego na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowanego terytorialnie i opartego o opracowany program – gminny program rewitalizacji. Z perspektywy zarządczej oznacza to konieczność jasnego zdefiniowania ról, odpowiedzialności oraz mechanizmów koordynacji pomiędzy interesariuszami procesu. W centrum tego modelu zarządzania znajduje się gmina, rozumiana jako wspólnota mieszkańców określone terytorium, dla której przygotowanie i koordynowanie rewitalizacji stanowi zadanie własne, realizowane we współpracy z różnymi szczeblami administracji i podmiotami obecnymi na obszarze rewitalizacji. Model, zakłada jawność i przejrzystość działań oraz realny udział interesariuszy na każdym etapie.

W związku z tym, struktura zarządzania GPR w Prabutach została zaprojektowana w oparciu o zasady:

- partnerstwa i partycypacji, poprzez włączenie w każdy etap realizacji (opracowania, wdrażania i monitorowania GPR) szerokiego grona interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, NGO);
- koordynacji międzysektorowej, poprzez współdziałanie referatów Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych (także sfery społecznej oraz mieszkańców), w sposób zapewniający kompleksowość realizacji poszczególnych przedsięwzięć GPR;
- elastyczności i adaptacyjności, poprzez niezwłoczne reagowanie na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne (mechanizmy monitoringu i ewaluacji);

- efektywności finansowej, poprzez optymalizację montażu finansowego z wykorzystaniem środków zewnętrznych (UE, krajowych) oraz środków własnych, w zależności od ich dostępności i możliwości ich pozyskania.

System zarządzania GPR Gminy Prabuty obligatoryjnie uwzględnia realizację zasad horyzontalnych określonych w art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, ze szczególnym uwzględnieniem standardów dostępności architektonicznej i cyfrowej dla osób ze szczególnymi potrzebami na każdym etapie wdrażania (planowanie, realizacja, monitoring), w tym w szczególności:

- zasadę równości szans i niedyskryminacji (w tym dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami: *Accessibility Act*)
- zasadę zrównoważonego rozwoju (ze szczególnym uwzględnieniem zasad *New European Bauhaus* w kontekście estetyki i inkluzywności)
- zasadę partnerstwa rozumianą nie tylko jako konsultacje, ale jako współzarządzanie (co-management).

Realizacja oraz koordynacja Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) Gminy Prabuty oraz działań rewitalizacyjnych będzie prowadzona w strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Prabutach, przy wykorzystaniu zespołów i stanowisk pracy właściwych rzeczowo dla danego zadania. Regulamin Organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy w Prabutach, wprowadzony zarządzeniem nr 53/2021 Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty z dnia 22czerwca 2021 w § 26 ust. 4 pkt 15, w zakresie zadań Zespołu do spraw Inwestycji, Zamówień Publicznych i Promocji wymienia „prowadzenie spraw związanych z rewitalizacją (...)”. § 20 ust. 2 wskazuje nadzór Zastępcy Burmistrza nad Zespołem właściwym m.in. dla inwestycji (w tym nad Zespołem, w którym ujęto sprawy rewitalizacji w § 26). W związku z tym również koszty zarządzania programem rewitalizacji ponosić będzie gmina Prabuty.

STRUKTURA ZARZĄDZANIA

Model zarządzania opiera się na trójpodziale kompetencji:

- Poziom strategiczny (podejmowanie decyzji), za który odpowiada Rada Miejska w Prabutach, Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty;
- Poziom operacyjny (wykonawczy), który wykonują:
 - Zespół ds. Inwestycji, w tym rewitalizacji (zg. z § 26 ust. 4 pkt. 15 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy),

- Operatorzy (realizatorzy) zadań,
- Zespół do spraw Budżetu i Księgowości Budżetowej (kierowany przez Skarbnika);
- Poziom konsultacyjno-doradczy realizowany przez Komitet ds. Rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono szczegółowy zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych uczestników systemu zarządzania GPR.

Rada Miejska w Prabutach (organ stanowiący Miasta i Gminy Prabuty)

Rada Miejska pełni kluczową funkcję w legitymizacji procesu rewitalizacji oraz zapewnieniu jego stabilności finansowej i prawnej. Do jej wyłącznych kompetencji należy:

Zadanie	Działania
1. Uchwalanie ram prawnych GPR	• podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego ewentualnych aktualizacji (zgodnie z art. 18 ustawy o rewitalizacji) • przyjęcie dokumentów planowania przestrzennego - Uchwalenie Planu Ogólnego oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) dla obszaru rewitalizacji, spójnych z celami GPR

2. Zabezpieczenie finansowe	• uchwalanie budżetu gminy z wyodrębnieniem środków na realizację zadań rewitalizacyjnych • przyjmowanie Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), gwarantującej ciągłość finansowania projektów wieloletnich
3. Funkcja kontrolna i ewaluacyjna	• rozpatrywanie i zatwierdzanie rocznych sprawozdań z realizacji GPR przedkładanych przez Burmistrza • ocena stopnia realizacji celów strategicznych na podstawie raportów z ewaluacji (mid-term i ex-post)

Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty (organ wykonawczy)

Burmistrz jest głównym dysponentem i inicjatorem działań wynikających z procesu rewitalizacji, ponoszącym pełną odpowiedzialność za jego przebieg. Rola organu wykonawczego nie ogranicza się jednak do nadzoru administracyjnego, lecz obejmuje aktywne zarządzanie zmianami.

Szczegółowy zakres zadań Burmistrza:

Zadanie	Działania
1. Zarządzanie strategiczne	• wyznaczanie kierunków działań operacyjnych w ramach przyjętego GPR

	• podejmowanie kluczowych decyzji dotyczących uruchamiania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych • reprezentowanie gminy w relacjach z Instytucją Zarządzającą programem regionalnym (Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego) oraz innymi donatorami
2. Nadzór nad strukturą wdrażania	• nadzór nad Zespołem do spraw Inwestycji, Zamówień Publicznych i Promocji oraz określanie zakresu jego obowiązków w drodze zarządzenia • powoływanie członków Komitetu ds. Rewitalizacji w drodze zarządzenia • nadzór nad pracą podległych referatów i jednostek organizacyjnych w zakresie realizacji zadań GPR
3. Zarządzanie finansami i mieniem	• zatwierdzanie wniosków o dofinansowanie zewnętrzne • podejmowanie decyzji o gospodarowaniu mieniem komunalnym na obszarze rewitalizacji (w granicach upoważnień ustawowych)
4. Komunikacja społeczna	• prowadzenie stałego dialogu z interesariuszami rewitalizacji • przedkładanie Radzie Miejskiej raportów i sprawozdań

Komitet ds. Rewitalizacji (organ opiniodawczo-doradczy)

Komitet ds. Rewitalizacji stanowi instytucjonalną formę partycypacji społecznej. Jego funkcjonowanie reguluje odrębny regulamin, a skład odzwierciedla strukturę interesariuszy obszaru rewitalizacji. Komitet nie posiada kompetencji władczych, jednak jego opinie mają kluczowe znaczenie dla legitymizacji działań Burmistrza.

Podstawą działania Komitetu rewitalizacyjnego jest uchwała nr XVIII/113/2025 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 28 maja 2025 roku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu ds. Rewitalizacji. Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty, zarządzeniem nr 78/A/2025 z dnia 30 czerwca 2025 r. w sprawie powołania Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji Miasta Prabuty, dokonał powołania członków, tym samym rozpoczynając pracę Komitetu.

Zadania i kompetencje Komitetu:

Zadanie	Działania
1. Opiniowanie dokumentów i decyzji	- wydawanie opinii na temat projektów uchwał Rady Miejskiej dotyczących rewitalizacji - opiniowanie zmian w GPR oraz aktualizacji listy przedsięwzięć - opiniowanie rocznych sprawozdań z realizacji GPR
2. Funkcja doradcza i inicjatywna	- przedkładanie Burmistrzowi propozycji rozwiązań problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji - zgłaszanie inicjatyw oddolnych mieszkańców i podmiotów gospodarczych - udział w wizjach lokalnych i odbiorach społecznych inwestycji rewitalizacyjnych

3. Rola mediatora i forum dialogu	• pełnienie roli kanału wymiany informacji między Urzędem a społecznością lokalną • łagodzenie ewentualnych konfliktów społecznych wynikających z realizacji inwestycji (np. uciążliwości remontowe, zmiany w organizacji ruchu) • upowszechnianie wiedzy o rewitalizacji wśród mieszkańców (rola ambasadorów rewitalizacji)
-----------------------------------	--

Komitet pracuje na posiedzeniach zwoływanych przez Przewodniczącego lub na wniosek Burmistrza/członków Komitetu. Obsługę administracyjno-biurową Komitetu zapewnia wyznaczona komórka Urzędu Miasta i Gminy (np. Biuro Rady lub Zespół ds. Rewitalizacji).

Do zadań Komitetu należy również animacja partnerstw lokalnych oraz inicjowanie powiązań kooperacyjnych między podmiotami sektora publicznego, prywatnego i społecznego w celu generowania przedsięwzięć uzupełniających, niegenerujących kosztów dla budżetu Gminy.

Zespołu do spraw Inwestycji, Zamówień Publicznych i Promocji

Zadania Zespołu:

Zadanie	Działania
1. Koordynacja operacyjna	• bieżące monitorowanie postępów w realizacji przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających

	• zapewnienie przepływu informacji między poszczególnymi referatami urzędu (inwestycje, planowanie przestrzenne, sprawy społeczne, promocja) oraz jednostkami zewnętrznymi (MGOPS, PCKiS) • prowadzenie bazy danych o projektach rewitalizacyjnych
2. Monitoring i ewaluacja	• gromadzenie danych do wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania • opracowywanie okresowych raportów i sprawozdań dla Burmistrza i Rady Miejskiej • przygotowanie procedur ewaluacji (mid-term i ex-post)
3. Wsparcie beneficjentów	• prowadzenie procedur informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów (wspólnoty, NGO, przedsiębiorcy) • doradztwo w zakresie montażu finansowego projektów rewitalizacyjnych • inicjowanie działań miękkich (społecznych, kulturalnych) integrujących mieszkańców obszaru
4. Obsługa Komitetu ds. Rewitalizacji	• przygotowywanie materiałów na posiedzenia Komitetu

	• protokołowanie posiedzeń i dystrybucja ustaleń
--	--

Operator (realizator) zadania rewitalizacyjnego

Operatorem jest podmiot bezpośrednio odpowiedzialny za wykonanie konkretnego przedsięwzięcia wpisanego do GPR. W zależności od charakteru projektu, Operatorem może być:

- jednostka gminna: referat Inwestycji UMiG, MGOPS, PCKiS, spółka komunalna
- podmiot zewnętrzny: organizacja pozarządowa, wspólnota mieszkaniowa, przedsiębiorca, parafia

Obowiązki operatora:

1. realizacja rzeczowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych, poprzez wykonywanie zadań zgodnie z harmonogramem, budżetem i dokumentacją projektową (lub opisem zadania w ofercie);
2. sprawozdawczość, tj. przekazywanie Zespołowi ds. Rewitalizacji danych niezbędnych do monitoringu (wskaźniki produktu i rezultatu);
3. prowadzenie promocji i działań informacyjnych o współfinansowaniu projektu ze środków GPR/UE (tablice informacyjne, oznaczenia);
4. utrzymanie efektów projektu przez wymagany okres (zazwyczaj 5 lat dla projektów inwestycyjnych).

Zespół do spraw Budżetu i Księgowości Budżetowej

Rolą służb finansowych jest kluczowa dla płynności procesu, zwłaszcza w kontekście prefinansowania projektów unijnych i rozliczania dotacji.

Zadania Zespołu do spraw Budżetu i Księgowości Budżetowej:

1. planowanie budżetowe, poprzez zabezpieczanie wkładów własnych w budżecie rocznym i WPF;
2. obsługa finansowa projektów, poprzez prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej dla projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych;

3. płatności i rozliczenia, tj. realizacja płatności na rzecz wykonawców, przygotowywanie wniosków o płatność do instytucji pośredniczących, rozliczanie dotacji celowych;
4. monitoring finansowy poprzez bieżącą kontrolę wydatkowania środków w stosunku do planu, sygnalizowanie zagrożeń w płynności finansowej.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram wdrażania GPR dla Prabut obejmuje perspektywę do roku 2030, z podziałem na etapy. Jest on skorelowany z cyklem programowania funduszy UE (FEP 2021-2027).

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji przedstawia poniższy wykres Ghanta.

Etap	2024-2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Inicjacja i przygotowanie											
Realizacja inwestycyjna i społeczna											
Finalizacja i utrwalanie efektów											
Ewaluacja końcowa											
Utrzymanie trwałości											

Szczegółowe zadania poszczególnych etapów zarządzania przedstawiono w kolejnych podrozdziałach.

Etap I: Inicjacja i przygotowanie (2024–2026)

Zarządzanie	Wdrażanie
• uchwalenie GPR przez Radę Miejską • nabór i powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji • szkolenia dla kadr urzędu i partnerów społecznych	• opracowanie dokumentacji technicznej (projekty budowlane, pozwolenia) dla kluczowych inwestycji infrastrukturalnych (tzw. projekty gotowe do realizacji) • złożenie wniosków o dofinansowanie w naborach FEP 2021–2027

Etap II: Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (2026–2035)

Zarządzanie	Wdrażanie
• uzyskanie pełnej operacyjności systemu monitoringu • regularne posiedzenia Komitetu ds. Rewitalizacji (min. raz na kwartał) • prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych • ewaluacja śródkresowa i ewentualna aktualizacja GPR	• realizacja dużych projektów infrastrukturalnych: modernizacja przestrzeni publicznych, remonty części wspólnych budynków mieszkalnych (komunalnych i wspólnotowych) • wdrożenie projektów społecznych • realizacja projektów partnerskich

Etap III: Finalizacja i utrwalanie efektów (2029–2035)

Zarządzanie	Wdrażanie
- rozliczanie końcowe projektów unijnych - przygotowanie do ewaluacji końcowej - opracowanie strategii wyjścia (zapewnienie finansowania trwałości projektów z budżetu gminy) - przygotowanie aktualizacji GPR	- dokończenie inwestycji wieloletnich - przesunięcie ciężaru działań na projekty społeczne, budujące tożsamość lokalną i odpowiedzialność mieszkańców za zrewitalizowaną przestrzeń - promocja efektów rewitalizacji (kampania wizerunkowa)

Etap IV: Utrzymanie trwałości i ewaluacja końcowa (po 2035)

Zarządzanie
- utrzymanie wskaźników rezultatu projektów (zgodnie z wymogami UE – zazwyczaj 5 lat) - przeprowadzenie pełnej ewaluacji końcowej - decyzja o ewentualnym zakończeniu procesu rewitalizacji lub wyznaczeniu nowych kierunków (zamknięcie GPR)

Art. 15 ust. 1 pkt 8 ustawy o rewitalizacji wskazuje, że w dokumencie należy także przedstawić koszty zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji. Poniżej dokonano ich oszacowania przy przyjęciu następujących założeń:

- nie przewiduje się płatności dodatkowych wynagrodzeń dla osób uczestniczących w procesie zarządzania GPR. Członkowie Zespołu koordynującego wdrażanie GPR będą realizować zadania związane z obsługą programu w ramach obowiązków służbowych, bez dodatkowego wynagrodzenia;

- praca w Komitecie Rewitalizacji Miasta ma charakter społeczny i jest wykonywana nieodpłatnie.

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Prabuty

Tabela 21. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Prabuty

Lp.	Zadanie	Szacowany koszt
1	Aktualizacja GPR	40 tys. PLN
2	Kampania informacyjno-promocyjna	10 tys. PLN
3	Ewaluacja	20 tys. PLN
4	Wydatki inne	10 tys. PLN
RAZEM		80 tys. PLN

źródło: opracowanie własne

System monitorowania i ewaluacji

Niniejsza rozdział przedstawia zasady monitoringu i ewaluacji, dla którego podstawą są przepisy Ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 poz. 27 ze zm.). Ustawa wprost wskazuje, iż Burmistrz miasta prowadzi analizy niezbędne do oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, wykorzystując obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań (art. 4). Jednocześnie ustawodawca wymaga, aby gminny program rewitalizacji zawierał system monitorowania i oceny (art. 15 ust. 1 pkt 9), zaś ocena aktualności i stopnia realizacji była wykonywana co najmniej raz na 3 lata (art. 22 ust. 1), podlegała zaopiniowaniu przez Komitet ds. Rewitalizacji oraz została upubliczniona (art. 22 ust. 2). Stwierdzone, w wyniku stwierdzonych konieczności korekt programu, wyniki monitoringu i ewaluacji mają prowadzić do aktualizacji programu (art. 22 ust. 3). Przedstawione zasady jednoznacznie wskazują, iż proces monitorowania nie pełni jedynie roli sprawozdawczej, a winien uruchamiać decyzje zarządcze.

W przedmiotowym GPR przyjmuje się, że monitoring to stałe i systemowe pozyskiwanie oraz analiza informacji, w celu ich oceny pod kątem postępu

rzeczowego i finansowego przedsięwzięć (analiza wskaźników produktu) oraz o zmianach w efektach przedsięwzięć (analiza wskaźników rezultatu), a także, w miarę możliwości, o zmianach w szerszej skali (oddziaływanie przedsięwzięcia na otoczenie). Ewaluacja, z kolei oznacza pogłębioną ocenę jakości i logiki interwencji i obejmuje ocenę:

- trafności doboru przedsięwzięć i działań do zdefiniowanych problemów;
- skuteczności osiągania założonych celów;
- użyteczności z perspektywy interesariuszy;
- efektywności wykorzystania zasobów;
- trwałości uzyskiwanych zmian.

Prowadzony proces ewaluacji, oparty będzie o metodę triangulacji, która polega na celowym łączeniu kilku perspektyw, kilku źródeł danych i szeregu adekwatnych technik badawczych po to, aby zwiększyć trafność i wiarygodność wniosków.

Powyżej przedstawiony system monitoringu i ewaluacji służyć będzie trzem równorzędnym funkcjom:

1. zarządczej, łącząc procedurę monitoringu i ewaluacji z zarządzaniem programem rewitalizacji, poprzez wczesne ostrzeganie, priorytetyzacja zadań, bieżącą korektę listy przedsięwzięć i harmonogramów;
2. przejrzystości i transparentność, poprzez udostępnianie na bieżąco jawnej informacji o postępach i rezultatach realizacji GPR;
3. pozyskiwania wiedzy, poprzez wyciąganie wniosków i doskonalenie narzędzi rewitalizacji w kolejnych cyklach.

Należy podkreślić, iż monitoring musi łączyć proces pozyskiwania danych monitorowania, z procedurą analizy danych a także ich komunikowania i konsultowania, tak, aby wyniki monitorowania były zrozumiałe, porównywalne w czasie oraz możliwe do wykorzystania w podejmowaniu decyzji.

METODYKA MONITOROWANIA

Nadzór nad przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi obejmuje analizę stopnia ich realizacji oraz weryfikację osiągniętych rezultatów. Planowane jest przygotowywanie corocznych sprawozdań z postępów, które będą bazować na rzeczywistym statusie

wszystkich działań określonych w GPR. Proces monitoringu dokonuje ocenę postępów realizacji projektów oraz efektów ich realizacji.

Coroczne zbieranie informacji o stanie realizacji zadań będzie prowadzone przez właściwą komórkę organizacyjną Urzędu Miasta i Gminy Prabuty, którą zgodnie z § 26 ust. 4 pkt 15 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu, wprowadzonym zarządzeniem nr 53/2021 Burmistrza Miasta i Gminy Prabuty z dnia 22czerwca 2021, jest Zespołu do spraw Inwestycji, Zamówień Publicznych i Promocji. Zbieranie informacji o przedsięwzięciach następować będzie przy pomocy ujednoliconego formularza. Procedura monitoringu opiera się na czterech krokach:

Lp.	Termin	Zadanie	Opis
1	do 31 marca	Sprawozdawczość	Jednostki organizacyjna lub podmiot odpowiedzialny za dany projekt GPR wypełnia formularz monitorujący za rok poprzedni
2	do 30 kwietnia	Weryfikacja i analiza	Zespół ds. Rewitalizacji sprawdza formularze pod kątem formalnym (niekompletne wracają do poprawy). Na bazie poprawnych danych sporządzany jest zbiorczy projekt raportu z monitorowania
3	do 31 maja	Opiniowanie	Projekt raportu jest poddawany ocenie Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Prabuty
4	do 30 września	Zatwierdzenie i publikacja	Po uzyskaniu opinii Burmistrz Miasta i Gminy Prabuty zatwierdza raport, który następnie zostaje udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej

Rysunek 9. Wzór formularza monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Formularz monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR Miasta Prabuty na lata 2026–2035 za okres od 01.01.....r. do 31.12.....r.	
nazwa przedsięwzięcia:	
nr przedsięwzięcia w GPR:	
podmiot realizujący:	
status przedsięwzięcia (zaznaczyć właściwe)	☐ zakończony ☐ w trakcie realizacji ☐ nierozpoczęty ☐ rezygnacja z realizacji

	Plan	Wykonanie
Wartość projektu w zł		
Okres realizacji projektu		
Wartość wskaźników produktu		
Wartość wskaźników rezultatu		
Zrealizowany zakres rzeczowy w okresie sprawozdawczym (opis)		
Opis działań zaplanowanych na kolejny rok		
Opis zaistniałych zmian w odniesieniu do założeń GPR (opis)		
Lista załączonych dowodów		

Data wypełnienia	
Realizatora przedsięwzięcia	

Poniższa tabela zawiera zestawienie wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu GPR. Ich weryfikacja będzie przeprowadzana w cyklu rocznym, ponieważ opierają się one na miernikach rezultatu, czyli rzeczywistych efektach zaplanowanych działań. Dobór wskaźników podyktowany był koniecznością zbadania stopnia realizacji głównych celów programu, a nie jedynie rozliczania pojedynczych inwestycji (produktów). Wynika to ze specyfiki procesu rewitalizacji, który zakłada kompleksową poprawę sytuacji we wszystkich problematycznych sferach wyznaczonego obszaru. Skupiono się zatem na dopasowaniu mierników do celów strategicznych. Przedstawiony wykaz ma charakter otwarty i może ulegać aktualizacjom w zależności od uwarunkowań zewnętrznych, takich jak nowe wytyczne Instytucji Zarządzającej dla programu FEP 2021-2027 czy aktualne wymogi sprawozdawcze Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 22. Wskaźniki – wartości bazowe i docelowe

Cel strategiczny	Wskaźniki bazowy	Wartość bazowa	Trend oczekiwany	Źródło danych
Rozwój lokalnej społeczności	1. Liczba organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji 2. Liczba wydarzeń z udziałem społeczności, realizowanych na obszarze	 szt. 0 szt.	1. wzrost 2. wzrost	UMiG Prabuty (ewidencja oraz sprawozdania z wydarzeń)
Wsparcie rozwoju gospodarczego	Ilość zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych na obszarze rewitalizacji	 szt.	wzrost	UMiG Prabuty (ewidencja)
Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń	1. Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć mających na celu poprawę standardu	0 szt.	1. wzrost 2. wzrost	UMiG Prabuty (ewidencja, protokoły)

	budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej; 2. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu wykorzystanie dziedzictwa kulturowego	• 0 szt.		odbioru, sprawozdania z wydarzeń)
Jakość życia i środowisko	1. Powierzchnia zmodernizowanych i zrewitalizowanych traktów pieszych oraz dróg 2. Powierzchnia utworzonych terenów zielonych	• 0 m² • 0 szt.	1. wzrost 2. wzrost	UMiG Prabuty (ewidencja)

Źródło: opracowanie własne

PROCEDURA EWALUACJI

Ewaluacja to proces oceny funkcjonowania systemu rewitalizacji, który służy formułowaniu wniosków oraz rekomendacji dotyczących dalszej realizacji ewaluowanego programu.

Podstawę formalną ewaluacji w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) stanowi ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, a w szczególności art. 22 nakładający obowiązek monitorowania i oceny postępów w realizacji programu. Istotną rolę odgrywają również krajowe i regionalne wytyczne w zakresie rewitalizacji, które określają standardy oceny logiki interwencji oraz komplementarności działań. Głównym celem badania jest weryfikacja, czy realizowane przedsięwzięcia skutecznie rozwiązują zdiagnozowane problemy, przy zachowaniu prymatu sfery społecznej.

Proces ewaluacyjny opiera się na kluczowych kryteriach, które poddawane są badaniu:

- postępu rzeczowo-finansowego projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji;
- stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów Programu;
- sprawności procesu wdrażania;
- adekwatności i aktualności założeń GPR.

Zasadniczą regułą metodologiczną jest rzetelność, osiągnięta poprzez tzw. triangulację metod badawczych o charakterze ilościowym i jakościowym. Ewaluacja powinna być prowadzona w sposób jawny i przejrzysty, co stanowi fundament ustawowej zasady partycypacji społecznej.

Ważnym elementem tego procesu jest włączenie Komitetu ds. Rewitalizacji jako organu opiniodawczo-doradczego w ocenę wdrażanych działań. Systematyczny monitoring pozwala na elastyczne aktualizowanie GPR w odpowiedzi na pojawiające się bariery wdrożeniowe lub zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Ostatecznie wyniki ewaluacji służą optymalnemu wykorzystaniu lokalnych potencjałów i zapewnieniu trwałości efektów rewitalizacji.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji (GPR) musi być poddawany ocenie aktualności nie rzadziej niż co trzy lata. Analiza ta ma na celu weryfikację, czy szczegółowe zapisy dokumentu nadal odpowiadają bieżącej sytuacji. Dzięki temu możliwe jest zidentyfikowanie ewentualnej potrzeby aktualizacji GPR Miasta Prabuty na lata 2026–2035, co chroni program przed dezaktualizacją i pozwala na jego skuteczne funkcjonowanie w długim okresie.

Ustawodawca przewidział dwustopniową weryfikację postępów w formie ewaluacji bieżącej (on-going) oraz ewaluacji finalizującej (ex-post). Przeprowadzanie procedur ewaluacji pozwala, z jednej strony na reagowanie na zmieniające się uwarunkowania w otoczeniu lokalnym oraz, z drugiej strony, rzetelne podsumowanie interwencji po jej zakończeniu.

Ewaluacja bieżąca (śródkresowa) pełni funkcję diagnostyczną i korygującą w trakcie realizacji poszczególnych przedsięwzięć przyjętych do programu rewitalizacji. Głównym zadaniem tej ewaluacji jest monitorowanie wskaźników określonych w programie oraz badanie czy wdrażane projekty przynoszą oczekiwane skutki. W ramach procedury organy wykonawcze gminy dokonują okresowej analizy zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji porównując mierniki z wartościami bazowymi. Pozwala to na identyfikację ewentualnych problemów realizacyjnych oraz opóźnień w harmonogramie. Wnioski ewaluacji bieżącej są podstawą do podjęcia decyzji o konieczności aktualizacji programu, co do zakresu rzeczowego, jak i finansowego.

Ewaluacja finalna (końcowa) planowana jest po zakończeniu okresu realizacji przedsięwzięć wpisanych do katalogu zadań gminnego programu rewitalizacji i ma charakter podsumowujący oraz weryfikujący. Procedura ewaluacyjna koncentruje się na ocenie trwałości wypracowanych rezultatów oraz stopnia osiągnięcia celów

strategicznych i odpowiadających im celach operacyjnych. W procedurze ewaluacji ex-post, analizie poddawana jest sfera nakładów finansowych i organizacyjnych w relacji do uzyskanych efektów społeczno-przestrzennych. Ewaluacja końcowa pozwala na sformułowanie wniosków co do skuteczności przyjętego modelu rewitalizacji oraz identyfikację dobrych praktyk, które mogą zostać wykorzystane w przyszłych politykach rozwojowych gminy. Wyniki tej oceny stanowią podstawę do formalnego zamknięcia procesu rewitalizacji na danym obszarze lub wskazania potrzeby kontynuacji działań w ramach nowej perspektywy programowej.

Oba rodzaje ewaluacji, przedstawione powyżej, są nierozzerwalnie związane z zasadą jawności i przejrzystości finansów publicznych wymagając sporządzenia stosownych raportów dla rady gminy oraz podawanych do publicznej wiadomości dla interesariuszy. Jeżeli raport z oceny, którego opracowanie planowane jest na 2033 r. uwiarygodni, iż cele GPR nie zostały w pełni osiągnięte, rekomenduje się wydłużenie czasu obowiązywania programu, w taki sposób, aby umożliwić realizację wszystkich zaplanowanych działań.

PROCEDURA AKTUALIZACJI PROGRAMU

Podstawą do zmiany GPR mogą być zidentyfikowane zmiany funkcjonalno-przestrzenne obszaru rewitalizacji, zmiany oczekiwanych kierunków strategicznej interwencji oraz wynikające z nich zmiany kierunków działań, a konieczne także zmiany w opisach projektów (np. w związku ze zmienionymi wymogami instytucji przyznających dofinansowania). Wprowadzenie nowych przedsięwzięć do programu winno być uzasadnione wnioskami z raportu ewaluacyjnego.

Należy przyjąć, iż nowo planowane i rozważane przedsięwzięcia muszą być spójne i muszą wypełniać cele rewitalizacji śródmieścia miasta Prabuty, a także charakteryzować się wysoką gotowością do wdrożenia i odpowiadać na najpilniejsze potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Podkreśla się, iż zdiagnozowane zmiany w otoczeniu strategicznym lub perspektywie finansowej, które nie wpływają na prawidłowości o zmianę charakteru poszczególnych przedsięwzięć, a także nie wpływają na realizację głównych założeń GPR, nie wymuszają aktualizacji GPR.

Ewentualna procedura zmiany programu rozpoczyna się od rekomendacji zawartej w raporcie ewaluacji, zaopiniowanego przez Komitet ds. Rewitalizacji, który następnie stanowi załącznik do wniosku Burmistrza do Rady Miejskiej o zmianę regulacji GPR.

Ustawodawca przyjął zasadę, iż każda istotna zmiana dokumentu strategicznego wymaga przejścia przez pełną ścieżkę opracowywania i przyjmowania programu. Proces ten inicjuje uchwała Rady Gminy o przystąpieniu do zmiany programu, która musi zostać poprzedzona aktualizacją diagnozy. Analiza ta powinna potwierdzić zasadność planowanych korekt w odniesieniu do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Kolejnym etapem procedowania zmian jest opracowanie projektu znowelizowanego dokumentu. Tak przygotowany projektu organ wykonawczy gminy ma obowiązek poddania konsultacjom z interesariuszami, w celu spełniania zasady szerokiej partycypacji społecznej. Równolegle z konsultacjami, projekt zmiany programu podlega obowiązkowemu opiniowaniu przez ustawowo wskazane podmioty. Po zakończeniu etapu konsultacji i uzyskaniu wymaganych pozytywnych opinii Burmistrz miasta dokonuje analizy zgłoszonych uwag lub komentarzy, w efekcie przygotowując ostateczną wersję projektu zmiany programu wraz z raportem z konsultacji społecznych.

Projekt dokumentu znowelizowanego GPR jest przedkładany Radzie Miejskiej, która podejmuje uchwałę w sprawie zmiany gminnego programu rewitalizacji. Procedura kończy się ogłoszeniem treści zmienionego programu w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz poinformowaniem właściwych organów nadzorczych o dokonanej aktualizacji strategii.

Spójność GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

ROLA GPR W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM GMINY PRABUTY

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) dla Gminy Prabuty na lata 2026–2035 nie ma charakteru samodzielnego, ani też odrębnego dokumentu planistycznego. Program rewitalizacji stanowi instrument operacyjny służący wdrażaniu strategicznych założeń polityki rozwoju lokalnego, sformułowanych w „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Prabuty na lata 2022–2030”.

Zależność pomiędzy strategią oraz GPR opiera się na relacji nadrzędności planistycznej strategii oraz na zasadzie komplementarności, tj. strategia wyznacza ramy strategiczne, w tym kierunki i cele długookresowe odnoszące się do całego terytorium gminy, natomiast GPR ukierunkowuje interwencję na wyznaczony obszar rewitalizacji, jako przestrzeń o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, wymagającą skoordynowanych oraz zintensyfikowanych działań naprawczych.

Spójność GPR ze Strategią Rozwoju Gminy należy traktować jako przesłankę warunkującą skuteczność i trwałość procesów rewitalizacyjnych. Zestawienie założeń obu dokumentów wskazuje na ich zgodność w wymiarze strategicznym (wizja i misja) oraz celowościowym (realizacja celów operacyjnych).

W ujęciu funkcjonalnym GPR doprecyzowuje cele strategiczne i operacyjne w odniesieniu do obszaru rewitalizacji, w szczególności doprecyzowuje cele ogólne na zbiór konkretnych przedsięwzięć, obejmujących zarówno komponent inwestycyjny, jak i działania społeczne, porządkując je w logiczne ramy realizacji oraz przypisując im określone mechanizmy wdrażania.

Realizacja GPR stanowi bezpośredni wkład w realizowanie wizji gminy Prabuty jako „przestrzeni dla zrównoważonego rozwoju”, rozumianej jako obszar zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców, wzmacniający atrakcyjność inwestycyjną oraz prowadzący konsekwentną ochronę walorów przyrodniczych i dziedzictwa.

Misja Gminy, zdefiniowana jako „tworzenie najlepszych warunków do zamieszkania” oraz „wykorzystanie potencjału naturalnego, społecznego i gospodarczego”, znajduje swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w celach GPR, które dążą do przywrócenia

funkcji społeczno-gospodarczych obszarom zdegradowanym, docelowo podnosząc standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. GPR realizuje misję gminy poprzez koncentrację zasobów i działań na terenach najbardziej potrzebujących wsparcia, będąc wyrazem zrównoważonego rozwoju terytorialnego.

Analiza porównawcza celów zawartych w GPR oraz w Strategii Rozwoju Gminy Prabuty wskazuje na wielopłaszczyznowe powiązania, które można pogrupować w cztery kluczowe sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną oraz środowiskową. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis sposobu, w jaki cele GPR realizują poszczególne cele strategii.

Sfera społeczna

W sferze społecznej GPR realizuje Cel Strategiczny 1: Tworzenie jak najlepszych warunków do życia dla mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do podstawowych usług dla obszaru interwencji: gmina dbająca o społeczność lokalną.

Gminny Program Rewitalizacji	Strategia Rozwoju
Cel Strategiczny 1 GPR: Rozwój lokalnej społeczności Kierunki działania: • 1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój usług społecznych • 1.2 Rozwój usług publicznych • 1.3 Budowanie lokalnej tożsamości)	Cel strategiczny 1: Tworzenie jak najlepszych warunków do życia dla mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do podstawowych usług Cel Operacyjny 1.3: Rozwój oferty skierowanej do osób starszych Cel Operacyjny 1.6: Rozwój usług związanych z opieką społeczną Celem Operacyjnym 1.5: Zwiększanie aktywności mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej
Wnioski: • GPR kładzie nacisk na deinstytucjonalizację usług społecznych i świadczenie ich w środowisku lokalnym, co jest zgodne z kierunkami działań Strategii dotyczącymi wsparcia seniorów i rodzin; • Przedsięwzięcia GPR ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem wpisują się w realizację celów	

strategicznych w zakresie wspierania osób uzależnionych i ich rodzin oraz rozwoju działań profilaktycznych;

- GPR przewiduje rozwój narzędzi partycypacyjnych i wspieranie inicjatyw oddolnych, co bezpośrednio realizuje strategiczny postulat zwiększania zaangażowania mieszkańców w życie gminy

Sfera Gospodarcza

W sferze gospodarczej GPR realizuje Cel Strategiczny 4: Zrównoważony i systematyczny rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale gminy oraz otwartości na innowacje oraz Cel strategiczny 5: Podniesienie aktywności turystycznej gminy oraz budowanie lokalnej marki turystycznej i spójnej strategii promocyjnej.

Gminny Program Rewitalizacji	Strategia Rozwoju
Cel 2 Wsparcie rozwoju gospodarczego Kierunki działania: • 2.1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i innowacji • 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy i stymulowanie aktywności zawodowej	Cel strategiczny 4: Zrównoważony i systematyczny rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale gminy oraz otwartości na innowacje Cel operacyjny 4.1: Pobudzanie inwestycji poprzez tworzenie atrakcyjnych przestrzeni inwestycyjnych Cel operacyjny 4.2: Wspieranie rozwoju nowych technologii oraz dostosowywania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy Cel Operacyjny 4.3: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 5: Podniesienie aktywności turystycznej gminy oraz budowanie lokalnej marki turystycznej i spójnej strategii promocyjnej Cel Operacyjny 5.1: Wspieranie rozwoju usług turystycznych

Wnioski: • GPR realizuje Cel strategiczny - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, który zakłada m.in. tworzenie przestrzeni coworkingowych i inkubacyjnych. GPR lokalizuje te działania na obszarze rewitalizacji, co ma na celu ożywienie gospodarcze zdegradowanych części miasta; • GPR realizuje założenia strategii poprzez tworzenie warunków do zwiększania aktywności zawodowej mieszkańców i likwidowanie barier komunikacyjnych utrudniających podjęcie pracy; • Promocja centrum miasta jako atrakcyjnego miejsca do prowadzenia działalności usługowej i handlowej (w ramach GPR) wpisuje się w strategię, poprzez ożywienie rynku i przestrzeni miejskiej oraz zwiększenie dostępności usług dla mieszkańców i turystów.	

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzennej GPR realizuje przede wszystkim Cel Strategiczny 2 Strategii: Tworzenie warunków do zamieszkania na terenie gminy poprzez tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych, warunków mieszkaniowych oraz likwidację obszarów zdegradowanych oraz Cel Strategiczny 3: Rozwój infrastruktury gminnej i dostosowywanie jej do potrzeb mieszkańców, turystów i inwestorów.

Gminny Program Rewitalizacji	Strategia Rozwoju
Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń Kierunki działania: • 3.1. Rozwój zasobu mieszkaniowego i poprawa standardu budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej; • 3.2. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz	Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków do zamieszkania na terenie gminy poprzez tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych, warunków mieszkaniowych oraz likwidację obszarów zdegradowanych Cel operacyjny 2.1 – Rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną; Cel Operacyjny 2.3: Zwiększanie bezpieczeństwa komunikacyjnego

tworzenie przestrzeni publicznych.	Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury gminnej i dostosowywanie jej do potrzeb mieszkańców, turystów i inwestorów. Cel Operacyjny 3.2: Dbłość o zabytki architektoniczne Cel Operacyjny 3.5: Rozwój infrastruktury drogowej Cel Operacyjny 3.7: Rozwój infrastruktury komunalnej Cel strategiczny 5: Podniesienie aktywności turystycznej gminy oraz budowanie lokalnej marki turystycznej i spójnej strategii promocyjnej. Cel Operacyjny 5.3 Rozwój oferty turystycznej wykorzystującej potencjał lokalnego dziedzictwa kulturowego
Wnioski: • Strategia wprost wskazuje Cel Operacyjny 2.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych zgodnie z postanowieniami Gminnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że GPR jest dokładnie wskazanym narzędziem realizacji tego celu strategicznego. Wszystkie działania GPR w zakresie renowacji tkanki mieszkaniowej i przestrzeni publicznych są realizacją tego zapisu; • GPR konkretyzuje cele strategii poprzez wskazanie konkretnych obiektów i przestrzeni zabytkowych na obszarze rewitalizacji przeznaczonych do odnowy.	

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej GPR realizuje Cel Strategiczny 6 Strategii Ochrona cennych zasobów przyrodniczych, adaptacja do zmian klimatu oraz rozwój postaw proekologicznych dla obszaru interwencji: gmina ekologiczna.

Gminny Program Rewitalizacji	Strategia Rozwoju
Cel 4: Jakość życia i środowisko Kierunki działania: • 4.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej • 4.2. Rewaloryzacja zieleni, tworzenie przestrzeni wypoczynku i poprawa bezpieczeństwa	Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury gminnej i dostosowywanie jej do potrzeb mieszkańców, turystów i inwestorów Cel Operacyjny 3.6: Rozwój infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej Cel strategiczny 6: Ochrona cennych zasobów przyrodniczych, adaptacja do zmian klimatu oraz rozwój postaw proekologicznych Cel Operacyjny 6.1; Dbłość o jakość powietrza na terenie gminy Prabuty Cel operacyjny 6.2: Adaptacja do zmian klimatu i wspieranie rozwoju ekologicznych źródeł energii
Wnioski: • Cel Strategiczny 4 GPR: Jakość życia i środowisko koncentrują się na poprawie warunków środowiskowych na obszarze zurbanizowanym • Działania GPR przyczyniają się do realizacji wskaźników strategicznych dotyczących jakości powietrza i efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych • Cele GPR przyczyniają się do realizacji strategii w zakresie zwiększania udziału błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni miejskiej	

Przeprowadzona analiza wykazuje, że Gminny Program Rewitalizacji jest w pełni spójny ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Prabuty na lata 2022–2030 i stanowi jej kluczowy instrument wykonawczy. Cele GPR są logiczną konsekwencją i uszczegółowieniem celów strategicznych gminy. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyni się w sposób bezpośredni i mierzalny do osiągnięcia wskaźników rezultatu założonych w strategii, w szczególności w zakresie poprawy jakości życia, stanu infrastruktury, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz spójności społecznej. GPR nie tylko wpisuje się w ramy strategiczne gminy, ale jest niezbędnym warunkiem pełnej realizacji wizji rozwoju gminy Prabuty jako miejsca atrakcyjnego, przyjaznego i zrównoważonego.

OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PRABUTY

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Prabuty na lata 2024–2030 (GPR) stanowi narzędzie realizacji polityki społecznej gminy, w tym również polityki sformułowanej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Prabuty na lata 2026–2032 (SRPS). Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o rewitalizacji, GPR winien wykazywać zgodność z celami strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W przypadku Gminy Prabuty relacja ta ma charakter komplementarny i hierarchiczny: GPR koncentruje interwencję społeczną na obszarze o najwyższym natężeniu negatywnych zjawisk (w wyznaczonym obszarze rewitalizacji), realizując tym samym priorytety SRPS w miejscach, gdzie są one najbardziej potrzebne.

Kierunki interwencji zawarte w obu dokumentach wykazuje pełną zbieżność w identyfikacji kluczowych wyzwań. Zarówno diagnoza potrzeb rewitalizacyjnych jak i diagnoza SRPS wskazują na tożsamy katalog problemów, do których należą:

- Starzenie się społeczeństwa i depopulacja. SRPS wskazuje na wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 16% w 2015 r. do ponad 22% w 2024 r.), co znajduje odzwierciedlenie w diagnozie GPR dla obszaru rewitalizacji, gdzie procesy te przebiegają najszybciej.
- Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. SRPS odnotowuje wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny oraz procedurą

„Niebieskiej Karty”. GPR identyfikuje te zjawiska jako kluczowe czynniki degradacji społecznej w centrum miasta.

- Deficyt usług środowiskowych. Oba dokumenty podkreślają konieczność deinstytucjonalizacji usług (przejścia z opieki scentralizowanej na opiekę środowiskową), wskazując na braki w infrastrukturze mieszkań wspomaganych, usług wytchnieniowych oraz dziennych domów pobytu.

Gminny Program Rewitalizacji realizuje misję SRPS, którą jest skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych oraz zapobieganie ich narastaniu poprzez rozwój zintegrowanego systemu usług społecznych

Poniższej wykazano, w jaki sposób cele GPR realizują poszczególne Cele Strategiczne SRPS.

GPR	SRPS
Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń	Cel Strategiczny 1: Zapewnienie mieszkańcom dostępu do zintegrowanego systemu wsparcia społecznego
Wnioski: • Rewitalizacja zakłada modernizację i adaptację obiektów gminnych na potrzeby centrów usług społecznych, klubów integracji oraz punktów poradnictwa specjalistycznego. Dzięki temu GPR tworzy fizyczną bazę infrastrukturalną niezbędną do świadczenia usług przewidzianych w SRPS (poradnictwo psychologiczne, prawne). • SRPS dostarcza wsadu merytorycznego (kadry, standardy usług), podczas gdy GPR dostarcza elementy i obiekty przestrzeni (zrewitalizowane budynki) dostępnej dla mieszkańców obszaru zdegradowanego.	
GPR	SRPS
Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności	Cel Strategiczny 2: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny
Wnioski: • cel SRPS jest bezpośrednio wdrażany przez projekty rewitalizacyjne ukierunkowane na wsparcie dzieci i młodzieży oraz rodzin w kryzysie	

projekty rewitalizacyjne zakładają tworzenie miejsc przyjaznych rodzinom (przestrzenie rekreacyjne, place zabaw, strefy aktywności), co sprzyja integracji rodzinnej i sąsiedzkiej, realizując prewencyjne założenia SRPS	
GPR	SRPS
Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń	Cel Strategiczny 3: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami
Wnioski: Program rewitalizacji przewiduje likwidację barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i budynkach użyteczności publicznej, co jest warunkiem koniecznym dla wspierania samodzielności. Ponadto, GPR wspiera tworzenie i funkcjonowanie Klubów Seniora, co bezpośrednio realizuje Cel Operacyjny 3.3 SRPS: Aktywizacja społeczna i integracja środowiskowa	
GPR	SRPS
Cel załącznik nr 14: Rozwój lokalnej społeczności	Cel Strategiczny 5: Stopniowa deinstytucjonalizacja usług społecznych
Wnioski: GPR umożliwia realizację tego zadania poprzez remonty pustostanów komunalnych i adaptację ich na mieszkania o charakterze socjalnym, wspomagany lub chroniony. Rewitalizacja tkanki mieszkaniowej w centrum Prabuty nie ogranicza się tylko do estetyki, ale służy tworzeniu zasobu lokalowego dla usług społecznych (mieszkalnictwo społeczne), co jest fundamentem strategii DI.	

Gminny Program Rewitalizacji nie jest w żadnym stopniu dokumentem konkurencyjnym wobec Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. GPR stanowi kluczowe narzędzie realizacyjny dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Prabuty na lata 2026–2032, szczególnie w zakresie tworzenia infrastruktury społecznej, mieszkalnictwa wspomagane oraz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem w najbardziej zdegradowanych częściach miasta i gminy.

Niezbędne zmiany w politykach i uchwałach gminy

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga zapewnienia jego spójności nie tylko z dokumentami z zakresu planowania przestrzennego, lecz również z innymi politykami, programami i uchwałami gminy, które w sposób bezpośredni oddziałują na sferę społeczną, mieszkaniową, przestrzenną, gospodarczą i kulturową. Taka konieczność wynika z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, tj. z art. 2 ust. 1 ustawy, działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane jednocześnie na społeczność, przestrzeń i gospodarkę, natomiast art. 3 ust. 1 wskazuje, że przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji stanowi zadanie własne gminy. Dodatkowo, art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji stanowi, że gminny program rewitalizacji zawiera m.in. opis sposobu realizacji przez ten program dokumentów strategicznych gminy, a także określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Nadto art. 21 ustawy o rewitalizacji nakłada obowiązek niezwłocznego wprowadzania przedsięwzięć rewitalizacyjnych do wieloletniej prognozy finansowej gminy. W konsekwencji należy przyjąć, że wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji powinno wiązać się z systematyczną weryfikacją obowiązujących dokumentów gminnych oraz ich aktualizacją w zakresie niezbędnym dla skutecznej realizacji celów rewitalizacji.

Realizacja GPR nakazuje gminie Prabuty konieczność weryfikacji i aktualizacji co najmniej następujących polityk i uchwał:

- Uchwała Nr LIX/380/2022 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 14 grudnia 2022 roku w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta i gminy Prabuty na lata 2023–2027

Konieczność analizy i ewentualnej aktualizacji tego dokumentu wynika wprost z art. 15 ust. 1 pkt 10 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym gminny program rewitalizacji powinien określać niezbędne zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Oznacza to, że wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy powinien zostać dostosowany do potrzeb i kierunków działań wynikających z GPR. W szczególności aktualizacji powinny podlegać:

- priorytety remontowe i modernizacyjne dotyczące budynków oraz lokali położonych na obszarze rewitalizacji;
 - zakres działań służących poprawie stanu technicznego zasobu mieszkaniowego, efektywności energetycznej oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;
 - zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców z możliwości korzystania z pozytywnych efektów rewitalizacji, zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o rewitalizacji;
 - kierunki działań służących poprawie warunków zamieszkania, jakości życia mieszkańców oraz stabilizacji funkcji mieszkaniowej na obszarach objętych rewitalizacją.
- Uchwała Nr LXIII/411/2023 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 22 lutego 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Prabuty na lata 2023–2026”

Dokument ten powinien zostać poddany weryfikacji pod kątem zgodności z celami, kierunkami działań oraz przedsięwzięciami przewidzianymi w Gminnym Programie Rewitalizacji. Jest to uzasadnione zwłaszcza w sytuacji, gdy na obszarze rewitalizacji występują obiekty i układy przestrzenne posiadające wartości historyczne, kulturowe i krajobrazowe, a działania rewitalizacyjne obejmują ich ochronę, adaptację, rewaloryzację lub ponowne wykorzystanie na cele społeczne, publiczne bądź gospodarcze. Weryfikacja i aktualizacja tego programu powinna zmierzać w szczególności do:

- dostosowania priorytetów ochrony zabytków do ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji;
- powiązania działań konserwatorskich i rewaloryzacyjnych z planowanymi przedsięwzięciami społecznymi, przestrzennymi i gospodarczymi;
- uwzględnienia potrzeb związanych z poprawą funkcjonalności i dostępności obiektów zabytkowych, przy poszanowaniu ich wartości historycznych;
- zapewnienia spójności harmonogramu i kierunków interwencji w kolejnych aktualizacjach programu opieki nad zabytkami;

- stałe wprowadzanie zadań związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej

Obowiązek ten wynika z art. 21 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji Rada Miejska wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do ich pełnego ujęcia, obowiązek ich wprowadzenia aktualizuje się niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Powyższy katalog należy traktować jako minimalny zakres zmian, jakie powinny zostać rozważone w związku z uchwaleniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. W toku realizacji programu zasadne będzie również okresowe badanie, czy inne obowiązujące dokumenty, programy i uchwały gminne pozostają zgodne z jego celami oraz czy nie wymagają dostosowania do aktualnych potrzeb procesu rewitalizacji. Zmiany te powinny być wprowadzane w trybach właściwych dla poszczególnych aktów, z zachowaniem wymogów wynikających z przepisów prawa oraz z uwzględnieniem zasady spójności polityki rozwoju lokalnego.

Realizacja GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W kontekście realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026–2035 szczególne znaczenie ma zapewnienie spójności działań rewitalizacyjnych z dokumentami planistycznymi gminy, w szczególności ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz z przyszłym planem ogólnym. Działania przewidziane w GPR odnoszą się w dużej mierze do przestrzeni publicznych, infrastruktury technicznej oraz zasobu mieszkaniowego zlokalizowanego na obszarze rewitalizacji, dlatego ich realizacja powinna pozostawać w zgodzie z kierunkami polityki przestrzennej gminy.

System planowania przestrzennego w gminach uległ istotnym zmianom w wyniku nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 r. Wprowadzono nowe narzędzie prowadzenia polityki przestrzennej w postaci planu ogólnego gminy, który docelowo zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie w strategiach rozwoju gmin przewidziano obowiązek określenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, stanowiącego podstawę kształtowania polityki przestrzennej na poziomie lokalnym. Do czasu wejścia w życie planu ogólnego ustawodawca przewidział okres przejściowy, w którym nadal obowiązują dotychczasowe dokumenty planistyczne. Zgodnie z przepisami przejściowymi polityka przestrzenna gminy może być prowadzona w oparciu o obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, nie dłużej jednak niż do dnia 30 czerwca 2026 r. W praktyce oznacza to, że studium pozostaje obecnie podstawowym dokumentem określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy, do czasu przyjęcia nowych narzędzi planistycznych wynikających z reformy systemu planowania przestrzennego.

Niniejszy rozdział przedstawia powiązania pomiędzy ustaleniami Gminnego Programu Rewitalizacji a obowiązującymi dokumentami planowania przestrzennego w gminie Prabuty. W szczególności analizie poddano zgodność przedsięwzięć rewitalizacyjnych z kierunkami zagospodarowania przestrzennego określonymi

w studium oraz wskazano zagadnienia, które mogą zostać uwzględnione w przyszłych dokumentach planistycznych gminy, w tym w planie ogólnym.

Celem przedstawionej analizy jest wykazanie, że działania przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji wpisują się w założenia polityki przestrzennej gminy oraz wspierają proces poprawy jakości przestrzeni publicznych i funkcjonalności obszaru rewitalizacji.

PLAN OGÓLNY

Gminny Program Rewitalizacji powinien pozostawać w ścisłym związku z polityką przestrzenną gminy, w tym z ustaleniami planu ogólnego. Wymóg ten wynika zarówno z istoty rewitalizacji jako procesu zintegrowanego, jak i z przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zgodnie z art. 2 ust. 1 wskazanej ustawy rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, w szczególności przez prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i realizowane na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Na gruncie ustawy o rewitalizacji relacja pomiędzy Gminnym Programem Rewitalizacji a planem ogólnym została uregulowana w art. 15 ust. 1 pkt 13 ustawy o rewitalizacji, stanowiąc, iż gminny program rewitalizacji zawiera wskazanie sposobu jego realizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym w szczególności wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy, a także wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany. Dodatkowo art. 20 ust. 2 i ust. 4 tej ustawy przewiduje możliwość prowadzenia postępowania w sprawie zmiany planu ogólnego gminy w celu realizacji ustaleń gminnego programu rewitalizacji. Przepisy te przesądzają, że oba dokumenty powinny pozostawać względem siebie komplementarne, a ich ustalenia winny być wzajemnie spójne i niesprzeczne.

W przypadku Miasta i Gminy Prabuty szczególne znaczenie ma fakt, że Rada Miejska w Prabutach podjęła Uchwałę Nr IV/17/2024 z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta i Gminy Prabuty. W uchwale tej postanowiono o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego dla obszaru w granicach administracyjnych Miasta i Gminy Prabuty, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych, niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu,

a wykonanie uchwały powierzono Burmistrzowi Miasta i Gminy Prabuty. Oznacza to, że na dzień opracowywania GPR gmina jest w trakcie kształtowania nowego podstawowego dokumentu polityki przestrzennej, który powinien uwzględniać cele, kierunki działań i potrzeby przestrzenne wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji.

Mając na uwadze powyższe, rekomenduje się, aby w toku sporządzania i uchwalania planu ogólnego Miasta i Gminy Prabuty uwzględnić następujące kierunki odnoszące się do obszarów objętych rewitalizacją:

- w obszarach objętych rewitalizacją należy preferować uzupełnianie i przekształcanie istniejącej struktury zabudowy, w szczególności poprzez zagospodarowanie terenów zdegradowanych oraz luk w zabudowie;
- w planowaniu przestrzennym należy dążyć do wzmacniania funkcji centrotwórczych, w tym usług publicznych, społecznych i lokalnej przedsiębiorczości;
- należy wspierać działania prowadzące do poprawy jakości przestrzeni publicznych, w szczególności poprzez rozwój terenów zieleni, przestrzeni wspólnych oraz poprawę dostępności pieszej i rowerowej;
- w zagospodarowaniu terenów należy uwzględniać ochronę dziedzictwa kulturowego oraz historycznych układów urbanistycznych, w tym adaptację i rewaloryzację istniejącej zabudowy;
- kierunki zagospodarowania powinny sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców, w szczególności poprzez wzmocnienie funkcji mieszkaniowych, usług społecznych oraz integrację przestrzeni publicznych.

MIJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji obowiązują postanowienia 5 Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP). Rada Miejska Prabuty podjęła następujące uchwały w sprawie MPZP:

- uchwała Nr XXII/139/2000 z dnia 2000-06-02 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod zespół garaży indywidualnych oraz usługi przy pl. Wolności;

- uchwała Nr IV/19/2002 z dnia 2002-12-30 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rynek-Kościuszki” w Prabutach;
- uchwała Nr XXXV/223/2005 z dnia 2005-08-31 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartału „Kopernika - Barczewskiego” w Prabutach
- uchwała Nr XXXV/222/2005 z dnia 2005-08-31 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartału „Długa-Reymonta” w Prabutach;
- uchwała Nr XIV/55/2007 z dnia 2007-11-28 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartałów „Długa-Jagotty” w Prabutach;

Ustalenia MPZP dla Obszaru Rewitalizacji tworzą regulacje i wynikające z nich ograniczenia o dominującej funkcji ochronnej i porządkującej. Co do zasady wyżej wymienione plany nie tylko dopuszczają przekształcenia, takie jak adaptacje, przebudowy, rozbudowy oraz uzupełnienia plombowe, lecz przede wszystkim podporządkowują je łaadowi przestrzennemu właściwemu dla historycznej tkanki śródmiejskiej. W praktyce oznacza to konieczność projektowania w logice kontynuacji i rekonstrukcji struktury kwartałowej, dopuszczając rozwiązania współczesne jedynie wtedy, gdy nie naruszają one zasad kompozycji i skali oraz gwarantują wysoką jakość wykonania.

W obszarze wymienionych MPZP priorytetem jest utrzymanie wartości wynikających z położenia w historycznym zespole urbanistycznym starego miasta oraz ochrony wskazanych obiektów zabytkowych, co powoduje ograniczenia o charakterze nadrzędnym. Dopuszczalne przekształcenia obiektów historycznych mogą służyć poprawie funkcjonowania i estetyki, jednak nie mogą prowadzić do naruszenia kompozycji elewacji i dachów, ani do podwyższania zabudowy tam, gdzie plany tego zakazują. Szczególnie silnie akcentowana jest ochrona pierzei ulicznych i ich ekspozycji, wprowadzając wymóg współgrania nowych uzupełnień z kontekstem sąsiedztwa w skali bryły, dachu oraz rytmu i porządku elewacji frontowych.

W odniesieniu do zabudowy niehistorycznej MPZP posługują się instrumentem rekompozycji formy jako narzędziem przywracania ładu kulturowego. W ten sposób dopuszczenie modernizacji zabudowy nie ma charakteru dowolnego, lecz jest ukierunkowane na podniesienie jakości krajobrazu kulturowego.

Ustalenia planów nakładają również obowiązki wynikające z ochrony archeologicznej, w tym prowadzenia obserwacji archeologicznej w strefach wskazanych oraz uwzględniania wyników badań archeologicznych w procesie kształtowania nowej

zabudowy. Takie wymogi warunkują treść przyjmowanych rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych, zwłaszcza przy uzupełnianiu zabudowy w obrębie historycznych kwartałów. Dla działań rewitalizacyjnych oznacza to konieczność przyjęcia modelu inwestycji odpornego na modyfikacje projektowe w toku realizacji, z uwzględnieniem potencjalnych ograniczeń fundamentowania, przebiegu instalacji i lokalizacji elementów komunikacji wewnętrznej.

Przedstawione powyżej regulacje, wynikające z postanowień MPZP, wskazują, iż szczegóły przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinny być projektowane w kontekście planów, tj. z uwzględnieniem zachowania skali, ciągłości pierzei i spójności formy architektonicznej w strefach tzw. ekspozycji. Nowa zabudowa ma odtwarzać historyczny charakter kwartału, a modernizacja zabudowy istniejącej winna mieć charakter korekcyjny, bez zwiększania gabarytów zabudowy. Proces inwestycyjny powinien uwzględniać wymogi archeologiczne i konserwatorskie jako czynniki kształtujące zarówno harmonogram realizacji, jak i rozwiązania projektowe.

Należy podkreślić, że opis przedsięwzięć przedstawionych w niniejszym Gminnym Programie rewitalizacji dla gminy Prabuty ma charakter programowy i w żaden sposób nie zawiera rozstrzygnięć projektowych istotnych z punktu widzenia MPZP, m.in. takich jak lokalizacja w konkretnych granicach planu, przebieg linii zabudowy, bilanse powierzchni, rozwiązania elewacyjne i dachowe, ani zakres ingerencji w substancję zabytkową, itp. Z tego powodu ocena zgodności postanowień GPR, a w szczególności zakresów rzeczowych poszczególnych przedsięwzięć, ma charakter ogólny i ma za zadanie wskazać zgodność z MPZP co do zasady lub wykazać ryzyko kolizji z ustaleniami planu.

Poniżej przedstawiono hipotetyczne oddziaływanie postanowień planów na podstawowe przedsięwzięcia zakwalifikowane do realizacji w GPR, przyjmując założenie, iż postanowienia MPZP obejmowałyby cały obszar rewitalizacji:

Przedsięwzięcie	Oddziaływania przez MPZP
P1 Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci	Zakres obejmuje przebudowę nawierzchni, regulację wód opadowych, uporządkowanie parkowania, wprowadzenie zieleni, małej architektury i oświetlenia oraz realizację komponentu symbolicznego. W świetle ustaleń MPZP przedsięwzięcie jest zasadniczo zgodne z kierunkiem poprawy ładu

	przestrzennego i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Warunkowość zgodności dotyczy dwóch aspektów: • weryfikacji, czy teren inwestycji znajduje się w obszarach wymagających obserwacji archeologicznej, ponieważ roboty ziemne związane z odwodnieniem i przebudową nawierzchni mogą uruchomić obowiązki archeologiczne; • przyjmowanie standardów materiałowych i kompozycyjnych niekolidujących z historycznym kontekstem.
P2 Opracowanie przewodnika „Turystyczna ścieżka Prabut”	Przedsięwzięcie promocyjno-informacyjne, poza zakresem ograniczeń MPZP.
P3 Rewitalizacja Prabuckich Wodociągów	Zakres działania obejmuje naprawę zejścia, wymianę kraty wejściowej, uzupełnienia w ścianach, odgruzowanie i oczyszczenie cystern oraz modernizację oświetlenia podziemi. Z punktu widzenia ograniczeń MPZP przedsięwzięcie jest co do zasady zgodne, ponieważ odpowiada logice adaptacji i zabezpieczenia zasobów dziedzictwa. Warunek kluczowy stanowi prowadzenie prac w reżimie ochrony konserwatorskiej, a w przypadku robót ingerujących w grunt również w reżimie archeologicznym, w przypadku, jeśli lokalizacja podlega takim ustaleniom.
P4 Przygotowanie do sprzedaży 2 działek budowlanych przy ul. Zamkowej wraz z uporządkowaniem	Przedsięwzięcie wprost wpisuje się w ustalenia planów odnoszących się do parcelacji, historycznych podziałów oraz reżimu konserwatorskiego w średniowiecznym układzie urbanistycznym.

zabudowy garażowej i budynków gospodarczych	Za zgodne należy uznać działania porządkujące, w szczególności likwidację nielegalnej i ponadnormatywnej zabudowy gospodarczej oraz uporządkowanie struktury własnościowej, przy czym zgodność dotyczy przyszłego sposobu ukształtowania działek budowlanych i ewentualnego programu inwestycyjnego po sprzedaży. Elementem potencjalnie kolizyjnym jest relokacja budynku gospodarczego na inną działkę, ponieważ w części ustaleń dotyczących zabudowy historycznej wskazano ograniczenia w zakresie dobudów i oficyn od strony podwórza. Praktycznie oznacza to konieczność kwalifikacji planowanej relokacji jako dopuszczalnej zabudowy gospodarczej w danym terenie planu, przy zachowaniu parametrów, w tym wysokości i geometrii dachu tam, gdzie takie wymagania dla obiektów gospodarczych i garażowych zostały określone
P5 Budowa Parkingu przy ul. Reja/Wałowej	Przedsięwzięcie jest funkcjonalnie spójne z porządkowaniem dostępności, natomiast z punktu widzenia MPZP może rodzić ryzyka w strefach historycznych. Przy realizacji przedsięwzięcia należy wziąć pod uwagę, iż: • nowe utwardzenia mogą pogarszać bilans powierzchni biologicznie czynnej, jeśli inwestycja realizowana jest w ramach działki budowlanej objętej wskaźnikami planu, a nie w pasie drogowym; • w obszarach ochrony konserwatorskiej standard nawierzchni, krawężników, odwodnienia i oświetlenia powinien być podporządkowany kompozycji przestrzeni historycznej;

	roboty ziemne wymagają sprawdzenia obowiązków archeologicznych. Na poziomie programu nie ma możliwości rozstrzygnięcia wskazanych kwestii, zatem zgodność należy uznać za warunkową, zależną od lokalizacji w strukturze planu oraz od przyjętych rozwiązań materiałowo technicznych.
P6 „Zielono mi” Urządzenie Skweru im. Jana Pawła II	Założenie klombów i nasadzeń wokół fontanny ma charakter interwencji nie ingerującej infrastrukturalnie i jest zasadniczo zgodne z kierunkiem rewaloryzacji zieleni i poprawy mikroklimatu. W kontekście MPZP konieczne jest utrzymanie czytelności kompozycji przestrzeni centralnej oraz ekspozycji elementów historycznych. Oznacza to potrzebę doboru roślinności o skali i formie niekonfliktowej wobec osi widokowych i dominant.
P7 „Więcej Zieleni dla Jeleni” – założenie rabat z roślinnością wieloletnią na terenie Śródmieścia	Analogicznie do P6 przedsięwzięcie jest spójne z kierunkami środowiskowymi i estetycznymi. Zgodność może być traktowana jako wysoka, o ile lokalizacje rabat nie wchodzą w obszary, gdzie plan nakazuje zachowanie określonych rozwiązań kompozycyjnych, albo gdzie występują ograniczenia wynikające z infrastruktury i ewentualnej ochrony archeologicznej.
P8 Przebudowa ul. Legionów	Przedsięwzięcie ingeruje w przestrzeń publiczną i organizację parkowania, co w strefie objętej ochroną konserwatorską wymaga konsekwentnego podporządkowania rozwiązań technicznych ładowi urbanistycznemu. Z punktu widzenia przytoczonych ustaleń MPZP nie występuje bezpośrednia kolizja, natomiast zgodność jest warunkowa z uwagi na konieczność pogodzenia funkcji parkingowej z ochroną ekspozycji pierzei oraz z potencjalnymi

	obowiązkami archeologicznymi przy robotach ziemnych
P9 Uporządkowanie terenu pomiędzy ul. Długą i Mickiewicza (plac i droga)	Przedsięwzięcie obejmuje elementy o istotnym oddziaływaniu przestrzennym w rejonie, który z samej toponimii sugeruje bliskość historycznej tkanki. Dopuszczalność i zgodność zależą od zakwalifikowania terenu w MPZP. Wprowadzenie drogi i parkingu powinno być rozpatrzone pod kątem zachowania logiki funkcjonalności kwartału oraz pod kątem bilansu powierzchni biologicznie czynnej. Dodatkowo należy uwzględnić ochronę archeologiczną, ponieważ głębokie odwodnienia i przebudowy mogą uruchamiać obowiązki nadzoru. Zgodność należy ocenić jako możliwą, lecz obciążoną istotnymi warunkami brzegowymi.
P10 Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Prabutach położonego przy ul. Grunwaldzkiej w Prabutach (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem	Przedsięwzięcie obejmuje remont dachu, instalacji, sanitariatów i reorganizację wnętrz. W relacji do przytoczonych ustaleń MPZP kluczowe jest, aby roboty nie prowadziły do zmiany parametrów wysokościowych ani do niekontrolowanej zmiany geometrii dachu, jeśli obiekt znajduje się w obszarze, gdzie takie cechy są objęte ochroną kompozycji elewacji i dachu. Ponieważ zakres wskazuje na modernizację przywracającą sprawność techniczną, a nie rozbudowę, można mówić o wysokim prawdopodobieństwie zgodności, przy założeniu respektowania wymogów konserwatorskich, jeżeli budynek podlega ochronie.
P11 Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie Kościółka Polskiego	Przedsięwzięcie zakłada budowę dojścia pieszego łączącego ulicę Zamkową i Długą oraz renowację historycznej drogi z zachowaniem brukowej nawierzchni, a także urządzenie zieleni i małej architektury.

	W odniesieniu do przytoczonych ograniczeń MPZP przedsięwzięcie jest ono zbieżne z ideą ochrony i ekspozycji dziedzictwa oraz porządkowania powiązań pieszych w zwartej strukturze. Warunkowość zgodności wynika z ochrony archeologicznej, ponieważ roboty ziemne w historycznym obszarze mogą wymagać obserwacji i dostosowania rozwiązań wykonawczych. Dodatkowo należy utrzymać kompozycję i charakter materiałowy nawierzchni w sposób zgodny z otoczeniem zabytkowym.
P12 Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej	Przedsięwzięcie zgodne z MPZP poprzez braku ingerencji w parametry zabudowy i zagospodarowania. Zadanie wymaga doboru lokalizacji wydarzeń i sposobu użytkowania przestrzeni, aby nie powodować trwałych przekształceń sprzecznych z ochroną konserwatorską.
P13 „Aktywne centrum” - Działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie społeczne poza zakresem ograniczeń MPZP.
P14 Utworzenie Miejskiego Ogrodu Deszczowego i zagospodarowanie wód opadowych na terenach przyszkolnych w Prabutach	Przedsięwzięcie wzmacnia komponent powierzchni biologicznie czynnej i retencję, co jest spójne z logiką ograniczania uszczelnień. Z punktu widzenia ograniczeń MPZP nie identyfikuje się ryzyka kolizji, chyba że teren leży w strefie wymagającej ochrony archeologicznej, co mogłoby mieć znaczenie dla robót ziemnych.
P15 Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Przedsięwzięcie jest potencjalnie najbardziej wrażliwe na ograniczenia konserwatorskie z przytoczonych ustaleń, ponieważ plan kładzie nacisk na ochronę walorów kulturowych elewacji frontowych oraz nienaruszanie kompozycji elewacji i dachów w obiektach historycznych.

	Termomodernizacja rozumiana jako docieplenie ścian zewnętrznych i stref cokołowych może prowadzić do zatarcia detalu architektonicznego, zmiany głębokości ościeży, proporcji otworów i odczytu cokołu, a w konsekwencji do naruszenia kompozycji elewacji frontowej. W związku z powyższym zgodność z planem jest warunkowa. W obiektach historycznych i w pierzejach chronionych konieczne jest przyjęcie rozwiązań minimalizujących wpływ na elewacje reprezentacyjne, często poprzez alternatywne technologie, etapowanie prac i ścisłe uzgodnienia konserwatorskie, przy zachowaniu rozpoznania stanu zachowania i wartości kulturowych.
P16 Utworzenie strefy aktywności gospodarczej	Przedsięwzięcie ma charakter adaptacyjny i z tego powodu pozostaje zgodne z generalną zasadą nadawania nowych funkcji przy zachowaniu parametrów zabudowy. Zgodność z MPZP zależy od tego, czy adaptacja pociągnie za sobą przekształcenia elewacji i dachów w strefach ochrony konserwatorskiej oraz czy prace budowlane będą wymagały rozpoznania archeologicznego.

Z przedstawionego porównania wynika, że w Programie Rewitalizacji dominują przedsięwzięcia zgodne z kierunkami MPZP, w szczególności poprzez podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, zakładanie zieleni oraz porządkowanie funkcji i estetyki w obszarze historycznym. Najczęściej powtarzającymi się wymaganiami planistycznymi są konieczność respektowania ochrony konserwatorskiej w doborze materiałów i rozwiązań kompozycyjnych, uwzględnienie ochrony archeologicznej przy robotach ziemnych oraz unikanie działań, które mogłyby naruszyć historyczną logikę kwartałów. Największe ryzyko kolizji z ustaleniami planu dotyczy przedsięwzięć generujących trwałe przekształcenia elewacji historycznych w ramach termomodernizacji oraz przedsięwzięć parkingowych w strefach objętych postanowieniami Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Opinie i uzgodnienia

Zestawienie opinii wymaganych przepisami.

Spisy

Tabela 1: Liczba osób zameldowanych na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023-2025	12
Tabela 2. Struktura ludności na obszarze rewitalizacji	12
Tabela 3: Gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty	13
Tabela 4: Porównanie wskaźników dotyczących bezrobocia	15
Tabela 5: Porównanie występowania zjawiska "ubóstwa" na obszarze rewitalizacji	16
Tabela 6: Liczba osób korzystających z zasiłków na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023–2025	17
Tabela 7: Zjawisko przestępczości na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty	19
Tabela 8: Liczba rodzin zamieszkujących na danym obszarze, dla których założono tzw. „Niebieską Kartę” na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji i całej gminy Prabuty w latach 2023-2025	20
Tabela 9. Porównanie wskaźników dot. zjawisk gospodarczych na obszarze rewitalizacji oraz dla całej gminy Prabuty	28
Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	29
Tabela 11. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców	29
Tabela 12. Porównanie wskaźników oceny sfery technicznej na obszarze rewitalizacji oraz dla całej gminy Prabuty	52
Tabela 13. Cel 1: Rozwój lokalnej społeczności – logika interwencji	77
Tabela 14. Cel 2: Wsparcie rozwoju lokalnego – logika interwencji	79
Tabela 15. Cel 3: Atrakcyjna i funkcjonalna przestrzeń – logika interwencji	81
Tabela 16. Cel 4: Jakość życia i środowisko - logika interwencji	83
Tabela 17. Szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć podstawowych	154
Tabela 18. Szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć uzupełniających	156
Tabela 19. Szacunkowe koszty wszystkich przedsięwzięć zawartych w GPR	157
Tabela 20. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami oraz celami i kierunkami działań	160

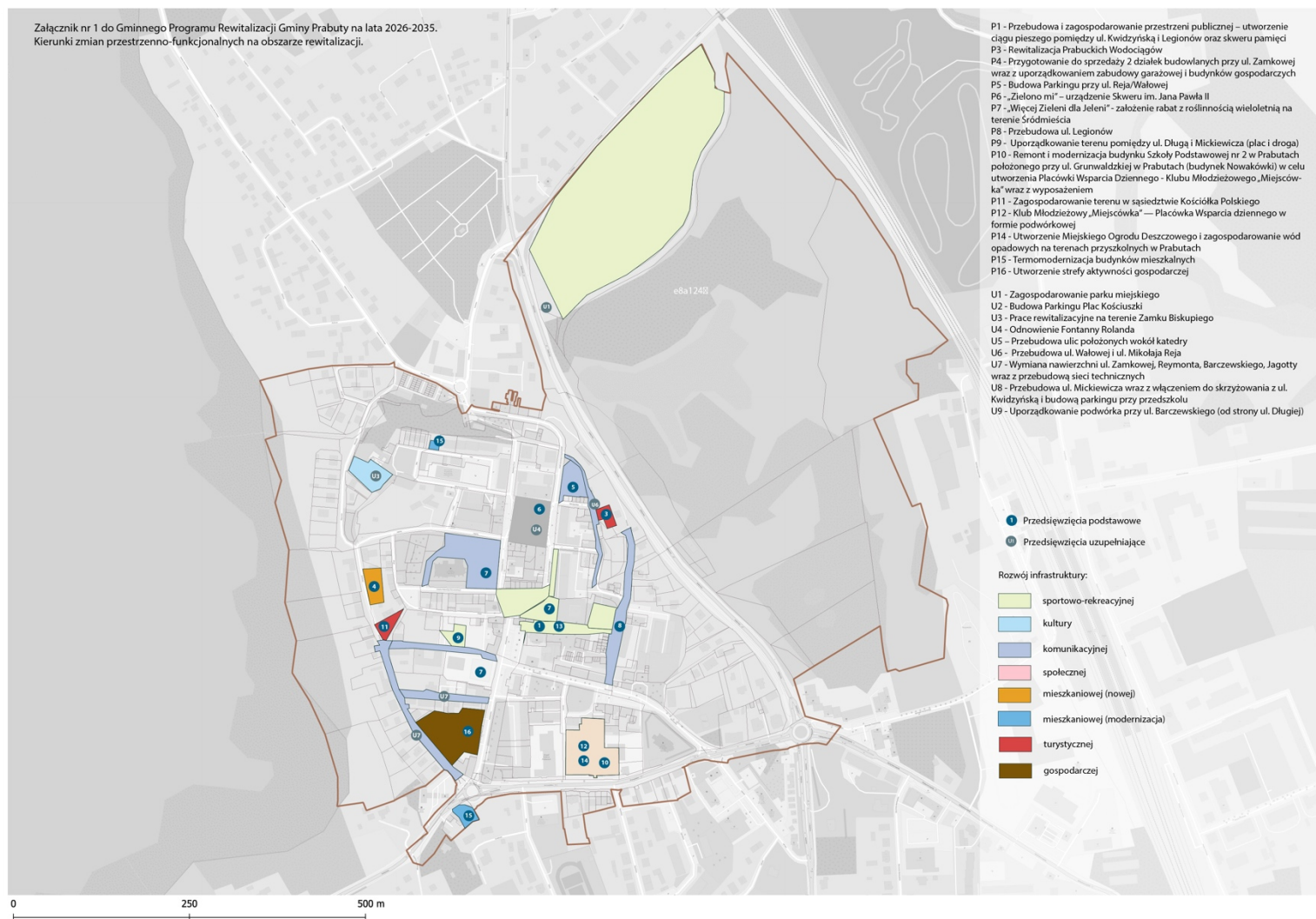
Tabela 21. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Prabuty	203
Tabela 22. Wskaźniki – wartości bazowe i docelowe	207
Rysunek 1. Obszar rewitalizacji na tle gminy Prabuty	9
Rysunek 2. Obszar rewitalizacji na tle miasta Prabuty	10
Rysunek 3. Mapa gminy i obszar rewitalizacji w modelu Corine Land Cover	36
Rysunek 4. Struktura własności gruntów	41
Rysunek 5. Problemy występujące na obszarze rewitalizacji	46
Rysunek 6. Wodociągi miejskie w Prabutach	48
Rysunek 7. Informacje dotyczące konsultacji umieszczone na stronie prabuty.pl ..	176
Rysunek 8. Informacje o konsultacjach – publikacje w prasie	176
Rysunek 9. Wzór formularza monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych	206

Załączniki

Załącznik 1 – Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik 2 – Lista projektów planowanych do objęcia wsparciem w ramach FEP 2021-2027 obejmujących wybrane przedsięwzięcia podstawowe w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Prabuty.

Załącznik nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Prabuty na lata 2026-2035.
Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

Lista projektów planowanych do objęcia wsparciem w ramach FEP 2021-2027 obejmująca wybrane przedsięwzięcia podstawowe zawarte w GPR

I. Podstawowe informacje o projektach

1 PROJEKT – Działanie 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	
Tytuł projektu: Rewitalizacja obszaru Śródmieście Miasta Prabuty	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2026
Nazwa Wnioskodawcy: Miasto i Gmina Prabuty	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
Przedsięwzięcie nr P1 Przebudowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznej – utworzenie ciągu pieszego pomiędzy ul. Kwidzyńską i Legionów oraz skweru pamięci Przedsięwzięcie nr P10 Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 położonej przy ul. Grunwaldzkiej 6 (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem Przedsięwzięcie nr P13	Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszaru rewitalizacji poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej, stworzenie bezpiecznego i dostępnego miejsca wsparcia dla młodzieży oraz aktywizację mieszkańców. Projekt ma na celu wzmocnienie integracji społecznej, budowanie tożsamości lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Efektem realizacji projektu będą: nowa zagospodarowana przestrzeń publiczna dostosowane do potrzeb wszystkich użytkowników, rozwinięta infrastruktura służąca celom społecznym i integracyjnym oraz integracja i aktywizacja międzypokoleniowa oraz zaangażowanie społeczne mieszkańców. Projekt obejmuje 3 zadania Zadanie 1. Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej tj. utworzenie ciągu pieszego i skweru pamięci pomiędzy ul. Kwidzyńską a Legionów wraz z infrastrukturą upamiętniającą osoby, które przybyły do miasta po II wojnie światowej. Zadanie 2. Utworzenie Placówka Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” – zagospodarowanie pomieszczeń tzw. „Nowakówki” przy ul. Grunwaldzkiej 6.

„Aktywne centrum” - Działania aktywizujące mieszkańców obszaru rewitalizacji	Zadanie 3. Realizacja działań aktywizujących mieszkańców obszaru rewitalizacji Zadanie nr 3 będzie realizowane przez organizację pozarządową bądź podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłonionemu w otwartym konkursie ofert.
--	--

2 PROJEKT – Działanie 6.5 Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji	
Tytuł projektu: Wyposażenie Placówki Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” zlokalizowanego przy ul. Grunwaldzkiej 6	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Miasto i Gmina Prabuty	Planowany rok zakończenia realizacji: 2028
Numer i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
Przedsięwzięcie nr P10 Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 położonej przy ul. Grunwaldzkiej 6 (budynek Nowakówki) w celu utworzenia Placówki Wsparcia Dziennego - Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” wraz z wyposażeniem	Celem projektu jest rozwój infrastruktury społecznej służącej Placówce Wsparcia Dziennego Efektem realizacji projektu będzie adaptacja pomieszczeń na potrzeby działań wspierających młodzież w trudnej sytuacji życiowej. Stworzone warunki umożliwią poprawę funkcjonowania psychicznego uczestników, wzmocnienie ich kompetencji społecznych oraz ograniczenie zjawisk wykluczenia i marginalizacji młodzieży z grup zagrożonych trudnościami rodzinnymi i ekonomicznymi. Projekt obejmuje 1 zadanie Zadanie 1. Wyposażenie Placówki Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” zlokalizowanego przy ul. Grunwaldzkiej 6 nowo adaptowanego obiektu infrastruktury społecznej. W ramach projektu przewiduje się zakup

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

	i montaż wyposażenia dedykowanego uczestnikom zajęć ze wszystkimi niezbędnymi ułatwieniami dla osób i z niepełnosprawnościami.
--	--

3 PROJEKT – działanie 5.19 Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji	
Tytuł projektu: Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Miasto i Gmina Prabuty	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
• Przedsięwzięcie nr P12 • Klub Młodzieżowy „Miejscówka” - Placówka Wsparcia dziennego w formie podwórkowej	Celem projektu jest utworzenie i prowadzenie PWD działającej jako Klub Młodzieżowy pn. „Miejscówka”, który zapewni młodym ludziom bezpieczną przestrzeń do spędzania wolnego czasu, rozwijania pasji oraz uzyskania wsparcia specjalistycznego. Projekt ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie więzi rówieśniczych oraz wspieranie zdrowia psychicznego i praw obywatelskich młodych ludzi. Efektom projektu będzie zwiększenie dostępności do wsparcia psychologicznego i prawnego dla młodzieży w trudnej sytuacji życiowej, poprawa stanu psychicznego uczestników poprzez kontakt z terapeutą i udział w zajęciach, wzmocnienie kompetencji społecznych, zapobieganie marginalizacji młodzieży z grup zagrożonych trudnościami rodzinnymi i ekonomicznymi, stworzenie alternatywy dla ryzykownych form spędzania czasu wolnego. Projekt obejmuje 1 zadanie: - Utworzenie Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” - prowadzenie zajęć dla młodzieży w ramach Placówki Wsparcia Dziennego. Placówka wsparcia dziennego dla młodzieży powinna być bezpieczną i odpowiednio wyposażoną przestrzenią, aby mogły się w niej odbywać różnorodne zajęcia, a także spotkania indywidualne i grupowe, istnieje zatem ścisłe powiązanie z projektem 6.5 i 7.1.

4 PROJEKT – działanie 2.4 Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji	
Tytuł projektu: Kompleksowa termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Miasto i Gmina Prabuty	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
Przedsięwzięcie nr P15 Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Celem projektu Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez kompleksową termomodernizację budynku mieszkalnego komunalnego. Efektem projektu będzie nie tylko poprawa efektywności energetycznej budynku, ale także obniżenie kosztów eksploatacyjnych dla mieszkańców, poprawa komfortu życia oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko. Dzięki modernizacji, budynek stanie się bardziej energooszczędny, co przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii i kosztów związanych z ogrzewaniem, a także poprawi estetykę budynku. Projekt obejmuje 1 zadanie Zadanie nr 1. Kompleksowa termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego wielorodzinnego.

--	--

II. Informacja na temat sposobu wyboru projektów

Proces identyfikacji i wyboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Prabut został przeprowadzony w sposób etapowy, transparentny oraz partycypacyjny, z zapewnieniem szerokiego udziału interesariuszy lokalnych. Działania te miały na celu wypracowanie kompleksowego i realistycznego zestawu przedsięwzięć odpowiadających na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji. Istotnym elementem procesu były działania konsultacyjne prowadzone już na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji. W konsultacjach uczestniczyli mieszkańcy, jednostki organizacyjne gminy oraz partnerzy społeczni, co umożliwiło identyfikację kluczowych potrzeb i wyzwań rozwojowych występujących na obszarze rewitalizacji miasta i gminy Prabuty.

Na etapie opracowywania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Prabut przeprowadzono szereg działań partycypacyjnych, których celem była pogłębiona diagnoza problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Zrealizowano badania ankietowe wśród mieszkańców (ankiety w wersjach tradycyjnych oraz ankietę online), warsztaty konsultacyjne oraz spacer po obszarze rewitalizacji. W trakcie prac nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono otwarty nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nabór skierowany był do mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także do podmiotów publicznych, społecznych i gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy. Zgłoszenia

pochodzące bezpośrednio od mieszkańców potwierdziły oddolny charakter procesu rewitalizacji oraz rzeczywiste zaangażowanie lokalnej społeczności.

Zgromadzone propozycje przedsięwzięć zostały poddane szczegółowej ocenie formalnej i merytorycznej. Weryfikacja obejmowała w szczególności analizę zgodności projektów z celami Gminnego Programu Rewitalizacji Prabut, ich adekwatność w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów oraz ocenę wykonalności technicznej, organizacyjnej i finansowej.

Równolegle prowadzono dalsze konsultacje z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami publicznymi oraz partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami środowisk lokalnych. Konsultacje realizowano w formie spotkań roboczych, konsultacji tematycznych oraz otwartych spotkań z mieszkańcami, co umożliwiło doprecyzowanie zakresu oraz charakteru planowanych działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia, które uzyskały pozytywną ocenę, zostały włączone do Gminnego Programu Rewitalizacji Prabut jako działania podstawowe. Ostateczny kształt listy projektów uwzględniał dostępność potencjalnych źródeł finansowania oraz możliwości realizacyjne gminy Prabuty i jej partnerów. Zaproponowany pakiet przedsięwzięć stanowi spójną odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne oraz środowiskowe obszaru rewitalizacji

Zdiagnozowane problemy:

- duża liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami (niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba)
- rosnący odsetek osób starszych i będących w wieku poprodukcyjnym
- nasilające się problemy wychowawcze i pogłębiające się dysfunkcje rodzin
- narastające problemy związane psychiczne i tożsamościowe młodzieży
- pogłębiające się wykluczenia ekonomiczne i społeczne
- zanikające więzi społeczne

Przedsięwzięcia, które odpowiadają na powyższe problemy:

Projekt z Działania 7.1. **Zadanie 2.** Utworzenie Placówka Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” – zagospodarowanie pomieszczeń tzw. „Nowakówki” przy ul. Grunwaldzkiej 6.

Projekt z Działania 7.1. **Zadanie 3.** Realizacja działań aktywizujących mieszkańców obszaru rewitalizacji

Projekt z Działania 5.19. Zadanie 1. Utworzenie Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” - prowadzenie zajęć dla młodzieży w ramach Placówki Wsparcia Dziennego.

Zdiagnozowane problemy:

- mała ilość miejsc integracyjnych i ogólnie dostępnych terenów rekreacyjnych
- brak miejsc spędzania czasu wolnego
- niskie zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Projekt z Działania 7.1. **Zadanie 1.** Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej tj. utworzenie ciągu pieszego i skweru pamięci pomiędzy ul. Kwidzyńską a Legionów wraz z infrastrukturą upamiętniającą osoby, które przybyły do miasta po II wojnie światowej.

Zdiagnozowane problemy

- brak obiektów infrastruktury społecznej
- mała efektywność energetyczna budynków
- zły stan techniczny budynków mieszkalnych

Projekt z Działania 6.5 **Zadanie 1.**

Wypożyczenie Placówki Wsparcia Dziennego – Klubu Młodzieżowego „Miejscówka” zlokalizowanego przy ul. Grunwaldzkiej 6 nowo adaptowanego obiektu infrastruktury społecznej.

Fundusze Europejskie
dla Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Projekt z Działania 2.4 **Zadanie nr 1.** Kompleksowa termomodernizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego należącego do wspólnoty mieszkaniowej/będącego w 100% mieniem komunalnym wpisanego do rejestru zabytków.

III. Powiązania między projektami wraz z opisem

	1 PROJEKT	2 PROJEKT	3 PROJEKT	4 PROJEKT
1 PROJEKT – Działanie 7.1		Projekty realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. W ramach działań zwiększy się zasób infrastruktury społecznej, zostanie wyremontowany budynek mieszkalny oraz poprawie ulegnie jakość przestrzeni publicznej. Prowadzone działania rewitalizacyjne przyczynią się do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i estetyki przestrzeni publicznej. Mieszkańcy zyskają dostęp do nowych usług społecznych, których efektem będzie zmniejszenie uzależnienia od pomocy instytucjonalnej.	Projekty infrastrukturalny i społeczny realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. Działania społeczne przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców, co przełoży się na świadome i odpowiedzialne korzystanie z nowopowstałej infrastruktury oraz przestrzeni publicznych.	Dzięki kompleksowej modernizacji zabudowy mieszkaniowej poprawi się jakość życia mieszkańców. Ograniczone zostanie zjawisko niskiej emisji poprzez poprawę efektywności energetycznej budynku mieszkalnego.
2 PROJEKT – Działanie 6.5	Projekty realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. W ramach działań zwiększy się zasób infrastruktury		Projekty infrastrukturalny i społeczny realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. Działania społeczne przyczynią się do	Projekty realizują wspólną wizję obszaru. Remonty zabudowy mieszkaniowej poprawią jakość życia mieszkańców, wzrośnie ich

	społecznej, zostanie wyremontowany budynek mieszkalny oraz poprawie ulegnie jakość przestrzeni publicznej. Prowadzone działania rewitalizacyjne przyczynią się do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i estetyki przestrzeni publicznej. Mieszkańcy zyskają dostęp do nowych usług społecznych, których efektem będzie zmniejszenie uzależnienia od pomocy instytucjonalnej.		poprawy sytuacji społecznej mieszkańców, co będzie miało wpływ na odpowiedzialne korzystanie z nowopowstałych przestrzeni publicznych. W nowym miejscu świadczenia usług społecznych mieszkańcy zyskają dostęp do pomocy i wsparcia.	poczucie odpowiedzialności za miejsce zamieszkania. Łatwy dostęp do placówki świadczącej usługi społeczne wpłynie pozytywnie na proces zmian w świadomości mieszkańców i ich podejściu do dbałości o wspólne dobro.
3 PROJEKT – Działanie 5.19	Projekty infrastrukturalny i społeczny realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. Działania społeczne przyczynią się do poprawy sytuacji	Projekty infrastrukturalny i społeczny realizują wspólną wizję obszaru rewitalizacji. Działania społeczne przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców, co będzie miało wpływ na odpowiedzialne		Projekty realizują wspólną wizję obszaru. Remonty zabudowy mieszkaniowej poprawią jakość życia mieszkańców. Poprawa dostępności do usług społecznych wpłynie pozytywnie

	społecznej mieszkańców, co przełoży się na świadome i odpowiedzialne korzystanie z nowopowstałej infrastruktury oraz przestrzeni publicznych.	korzystanie z nowopowstałych przestrzeni publicznych. W nowym miejscu świadczenia usług społecznych mieszkańcy zyskają dostęp do pomocy i wsparcia.		na proces deinstytucjonalizacji oraz wzrostu świadomości i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną.
4 PROJEKT – Działanie 2.4	Przedsięwzięcia realizują wspólną wizję obszaru. Zmodernizowane przestrzenie publiczne będą sprzyjać integracji społecznej. Dzięki remontom zabudowy mieszkaniowej poprawią jakość życia mieszkańców.	Projekty realizują wspólną wizję obszaru. Remonty zabudowy mieszkaniowej poprawią jakość życia mieszkańców. Poprawa dostępności do usług społecznych wpłynie pozytywnie na proces deinstytucjonalizacji oraz wzrostu świadomości i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną.	Poprawa dostępności do usług społecznych wpłynie pozytywnie na proces deinstytucjonalizacji oraz wzrostu świadomości i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną. Remonty zabudowy mieszkaniowej poprawią jakość życia mieszkańców.	